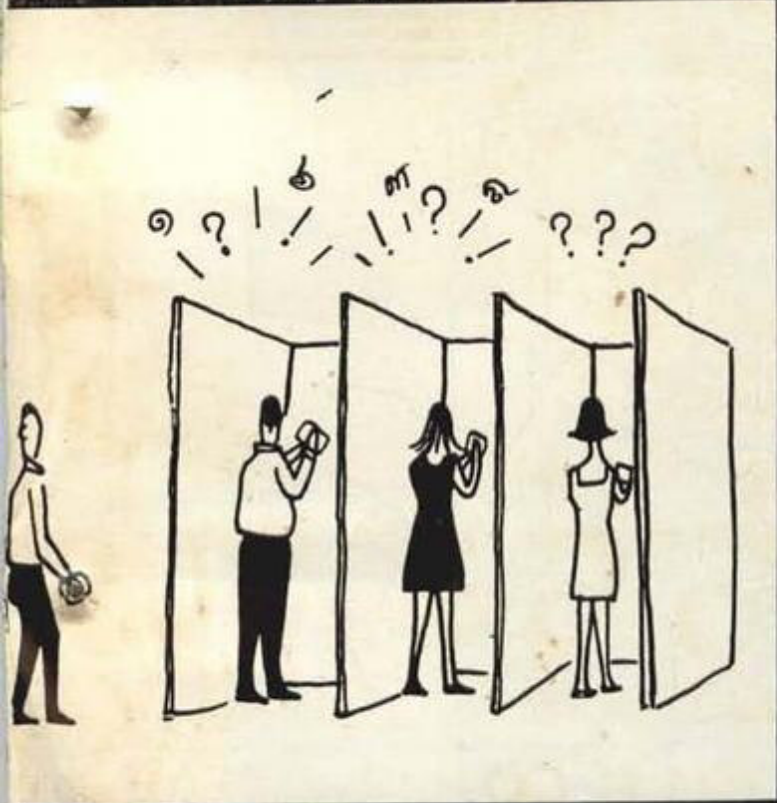
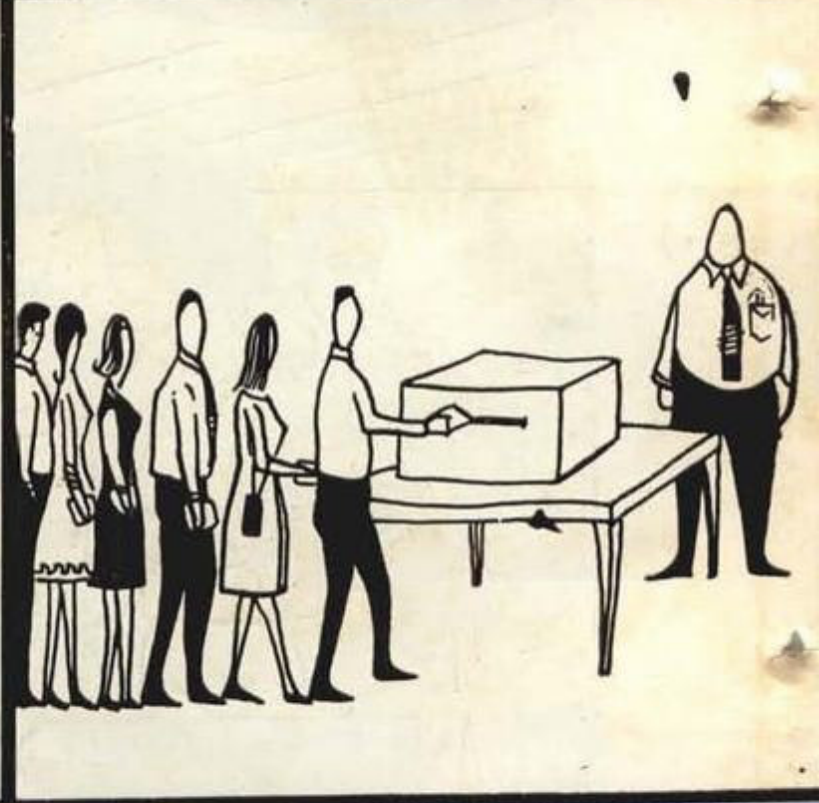

၁၃၈၁ ခုနှစ်

วารสารข้าราชการ

ปีที่ ๑๓

ฉบับที่ ๘

กันยายน ๒๕๑๑

เจ้าของและคณะกรรมการดำเนินงาน
บริการสวัสดิการ ก.พ. สำนักงาน ก.พ.

ประธาน

พันเอกจินดา ณ สงขลา เลขาธิการ ก.พ.

รองประธาน

นายประวิณ ณ นคร รองเลขาธิการ ก.พ.

นายไสรจ สุจริตกุล รองเลขาธิการ ก.พ.

กรรมการ

ผู้อำนวยการกอง และหัวหน้ากอง
สำนักงาน ก.พ.

วารสารข้าราชการ

ที่ปรึกษา

เลขาธิการ ก.พ.

รองเลขาธิการ ก.พ.

ผู้จัดการ

พันตรี อรรถ วิชัยกุล

ผู้ช่วยผู้จัดการ

นายธีระ อรรถเวทบรรพต

บรรณาธิการ

นายสำราญ ถาวราษฎร์

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

ดร. วิลาศ สิงหวิสัย

กองบรรณาธิการ

นายสมศักดิ์ เจริญกุล

นายประเชษฐ วาดกลิ่นหอม

นายประสิทธิ์ กิตติสิทธิ

ดร. อาทิตย์ อูไรรัตน์

นายพิศล ณ ถลาง

นายอุดม บุญประกอบ

นายเสริมสุข โกวิทวานิช

นายชุมพล ศิลปอาษา

ระเบียบการบอกรับ

วารสารข้าราชการกำหนดออกเดือนละฉบับ ค่าบำรุงรวมค่าส่งปีละ ๓๕ บาท บอกรับพร้อมกับส่งเงินล่วงหน้าไปยัง “ผู้จัดการวารสารข้าราชการ สำนักงาน ก.พ. ถนนพหลโยธิน ข้างท่าเนียบรัฐบาล พระนคร” ส่งจ่ายเงินที่ ป.ณ. หน้าพระลาน สำหรับในพระนครส่งทางโทรศัพท์ ๘๑๘๔๔๔ หรือ ๘๑๓๓๓๓ ต่อ ๓๔ ได้

พิมพ์ที่ ไทยพิมพ์ — โรงพิมพ์อักษรสารการพิมพ์ ๗๒ ถนนบำรุงเมือง คอนวัดสระเกศ พระนคร โทร. ๘๑๒๓๒๐

นายสิทธิชัย ปริกัมศีล ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา ๒๕๑๑

สารบัญ

อะไรใหม่	หน้า
กฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจ	4
ข่าวข้าราชการ	4
ข่าวสอบ	8
วิจารณ์ข่าว	10
วิชาการ	
การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	โดย จ่านง เฉลิมฉัตร 19
กฎหมาย ระเบียบ	รวบรวม โดย สายบัว พุ่มแดง (๑)
ตอบปัญหา	
ปัญหากฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน	ตอบโดย เจ้าหน้าที่สำนักงาน ก.พ. 38
ปัญหาคลัง	ตอบโดย เจ้าหน้าที่กรมบัญชีกลาง 43
ภาษา	
ปัญชรภาษาไทย	โดย เรืองอุไร กุศลาลัย 57
Chitchat	โดย บัณฑิต ถิ่นพังกา 67
ปกิณกะ	
ด้อยแดง	3
หัวหน้าแบบไหนดี	โดย ปัญญา ฤกษ์อุไร 49
สถิติที่น่าสนใจ	โดย นายการเมือง 62
อนุทินข้าราชการ	โดย 'บุลย์ อินทวิชา' 63
จดหมายถึงบรรณาธิการ	75

ถ้อยแถลง

ขณะนี้ มีข่าวต่างประเทศที่น่าสนใจและสร้างความตื่นเต้นแก่ชาวโลกหลายข่าวด้วยกัน เริ่มด้วยข่าวรัสเซียและกลุ่มประเทศบริวารคอมมิวนิสต์อีก ๔ ประเทศ เคลื่อนกำลังทหารเข้าบุกรุกประเทศเชโกสโลวะเกีย ข่าวการรบในเวียดนาม และข่าวการผ่าตัดเปลี่ยนหัวใจมนุษย์ สำหรับข่าวภายในประเทศที่น่าสนใจก็มีมากเช่นเดียวกัน เป็นต้นว่า ข่าวความเคลื่อนไหวของนักการเมืองที่เตรียมตัวสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ข่าวทางราชการกำหนดปรับปรุงอัตราเงินเดือนลูกจ้าง และข่าวหมูลงราคา ฯ

วารสารข้าราชการจึงได้พยายามเสนอเรื่องที่สำคัญเกี่ยวกับข่าวดังกล่าว โดยในฉบับนี้ ได้นำเรื่อง ทำทีของประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก และเรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาลงไว้ นอกจากนี้ยังเสนอ ภาษาอังกฤษ ภาษาไทย ตลอดจนระเบียบราชการใหม่ ๆ ซึ่งล้วนเป็นประโยชน์แก่ท่านสมาชิกในฉบับนี้อีกด้วย

บรรณาธิการ

อะไรใหม่

กฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจ

มีกฎหมายและระเบียบที่น่าสนใจประกาศใช้ดังนี้—

๑. ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่องการแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

๒. กฎ ก.พ. ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นในกรมการคลังต่างประเทศ และในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๓. ระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งตามระเบียบเดิมถือหลักอัตราเงินเดือนเป็นเกณฑ์เสนอขอพระราชทาน แต่ตามระเบียบใหม่นี้ถือชั้นและเวลารับราชการในชั้นนั้นๆ เป็นเกณฑ์เสนอขอพระราชทาน หรือหากจำเป็นก็ใช้เพียงกำหนดอันดับด้วยก็ได้ คือ

ชั้นจัตวา อันดับ ๑	ขอพระราชทาน	ร.ง.ม. ได้
ชั้นจัตวา อันดับ ๒	„	ร.ง.ช. ได้
ชั้นจัตวา อันดับ ๓	„	ร.ท.ม. ได้
ชั้นจัตวา อันดับ ๔	„	ร.ท.ช. ได้
ชั้นตรี	„	บ.ม. หรือ บ.ช. ได้
ชั้นโท	„	จ.ม. หรือ จ.ช. ได้
ชั้นเอก	„	ด.ม. หรือ ด.ช. ได้
ชั้นพิเศษ	„	ท.ม. หรือ ท.ช. ได้

๔. ก.พ. ได้รับรองปริญญาต่างๆ ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรจุเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๔) คือ

๑) ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตร ๒ ปี) ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๒) อนุปริญญาศิลปกรรมและสัตวบาล อนุปริญญาวนศาสตร์ อนุปริญญาเศรษฐศาสตรสหกรณ์ อนุปริญญาการประมง และอนุปริญญาช่างชลประทานของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

๓) ปริญญาศิลปกรรม และสัตวบาลบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) ปริญญาวนศาสตรบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) ปริญญาเศรษฐศาสตรสหกรณ์บัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) และปริญญาช่างชลประทานบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี)

๕. กระทรวงการคลัง ได้ขอความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการผู้รับได้น้อยเกี่ยวกับกรรการรักษาพยาบาลว่า “ค่าจ้าง” ในคำนิยาม “รายได้นั้น” นั้น

หมายความว่าค่าจ้างประจำเท่านั้น

(รายละเอียดอยู่ในหน้าพิเศษกลางเล่ม)

ข่าวข้าราชการ

สำนักนายกรัฐมนตรี

สำนักงบประมาณ

เลื่อน น.ส. อรุณี สิงหเดช พนักงานงบประมาณตรี กองประมวลรายรับ ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งพนักงานงบประมาณโท กองงบประมาณฝ่ายรัฐวิสาหกิจ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.ค. ๒๕๑๑

สำนักงานคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

แต่งตั้ง น.ส. กฤษณา บุญญเศรษฐ ผู้ช่วยกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน สำนักงานกรรมการตรวจเงิน

ที่ ๑ จ.ว. พระนครศรีอยุธยา ไปดำรงตำแหน่งผู้ช่วย
กรรมการตรวจเงินแผ่นดิน กองตรวจเงินพลเรือน

ตั้งแต่วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

สำนักงาน ก.พ.

รับโอน นายมาโนช สุทธิวาหนฤพุมิ พนักงาน
งานคุมประพฤติโท ศาลคดีเด็กและเยาวชนกลาง กระ-
ทรวงยุติธรรม มาบรรจุและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
นิติกรโท กองวินัยและเรื่องราว

ตั้งแต่วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

กระทรวงการคลัง

กรมสรรพากร

แต่งตั้ง

นายเต็ม จันทน์คร สมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอ
เมืองแพร่ จ.ว. แพร่ ให้ดำรงตำแหน่งสมุห์บัญชีอำเภอ
โท อำเภอสาง จังหวัดน่าน

นายประสิทธิ์ ม่วงมี สมุห์บัญชีอำเภอโท อำเภอ
สา จ.ว. น่าน ให้ดำรงตำแหน่งผู้ช่วยสรรพากรจังหวัดโท
จ.ว. พิจิตร

นายพฤทธิ์ เดชะคุปต์ ผู้ช่วยสรรพากรจังหวัด
โท จ.ว. พิจิตร ให้ดำรงตำแหน่งสมุห์บัญชีอำเภอโท
อำเภอเมืองแพร่ จ.ว. แพร่

ตั้งแต่วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

กระทรวงเกษตร

กรมการข้าว

แต่งตั้ง นายประสาน จันทน์น้อย ให้ดำรง
ตำแหน่งนักเกษตรโท กองวิศวกรรม

ตั้งแต่วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

กระทรวงพัฒนาการแห่งชาติ

สำนักงานปลัดกระทรวง

แต่งตั้ง

นายพิชัย จงสมักร สหกรณ์จังหวัดโท จ.ว.
ศรีสะเกษ ให้ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดโท จ.ว.
สุโขทัย

นายนิพนธ์ บุญโสภาค สหกรณ์จังหวัดโท จ.ว.
สุโขทัย ให้ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดโท จ.ว.
ศรีสะเกษ

นายภาส พรหมสาขา ณ สกลนคร สหกรณ์
จังหวัดโท จ.ว. พิจิตร ให้ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัด
โท จ.ว. ชลบุรี

นายสมัย หุตะแพทย์ สหกรณ์จังหวัดโท จ.ว.
ชลบุรี ให้ดำรงตำแหน่งสหกรณ์จังหวัดโท จ.ว. พิจิตร
ตั้งแต่วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

สำนักงานวิชาการและวางแผน

ออก นายไพโรจน์ ศรีจิตติ เศรษฐกรโท กอง
วิเคราะห์โครงการเศรษฐกิจ ลาออกจากราชการเพื่อไป
ประกอบอาชีพอย่างอื่น

ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.ค. ๒๕๑๑

กรมสหกรณ์พาณิชย์และธนกิจ

ออก

นายสวัสดิ์ พูนพิพัฒน์ ประจำกรมสหกรณ์
พาณิชย์และธนกิจ

นายปราโมทย์ ศรีบุษรา พนักงานสหกรณ์โท
กองจัดตั้งและตรวจสหกรณ์ธนกิจ

ลาออกจากราชการเพื่อบำบัดหนี้สินอายุ เหตุ
สูงอายุ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๑๑

กระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

แต่งตั้ง

นายสยาม ศักดิ์เสริมสุข ปลัดอำเภอโท อำเภอ
บัว จ.ว. นำน ให้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอผู้เป็นหัวหน้า
ประจำกิ่งอำเภอเขียงกลาง อำเภอทุ่งช้าง จ.ว. นำน
ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.ค. ๒๕๑๑

นายสุวิธ สัทธิประภา จำจังหวัดโท จ.ว. สระบุรี
ให้ดำรงตำแหน่งเสมียนตราจังหวัดโท จ.ว. สระบุรี

ร.ต. สหัส พิณฑุเสนีย์ ปลัดอำเภอโท อำเภอ
หนองแค จ.ว. สระบุรี ให้ดำรงตำแหน่งจำจังหวัดโท
จ.ว. สระบุรี

นายประสงค์ ศรีสำอาง เสมียนตราจังหวัดโท
จ.ว. สระบุรี ไปประจำจังหวัดสระบุรี
ตั้งแต่วันที่ ๒๘ มิ.ย. ๒๕๑๑

นายแสง ฆะอบเหล็ก ปลัดอำเภอโท อำเภอ
สามง่าม จ.ว. พิจิตร ให้ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโท
ผู้เป็นหัวหน้าประจำกิ่งอำเภอโพธิ์ประทับช้าง อำเภอเมือง
พิจิตร จ.ว. พิจิตร

นายสัญญา ทิพนันท์ ประจำจังหวัดพิจิตร ให้
ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภอโท อำเภอสามง่าม จ.ว. พิจิตร
ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มิ.ย. ๒๕๑๑

กรมที่ดิน

เลื่อน

นายเอก บุญเกิด เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดโท
จ.ว. ชัยภูมิ ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเอก จ.ว. ชัยภูมิ

นายแสง พรหมานุกูล หัวหน้าแผนกควบคุม
ทะเบียนกรรมสิทธิ์ กองทะเบียนกรรมสิทธิ์ ขึ้นเป็นชั้น

เอก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดิน
จังหวัดเอก จ.ว. เพชรบูรณ์

นายสกต จันทร์กิตต์ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดโท
จ.ว. สมุทรสาคร ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเอก จ.ว. สมุทรสาคร
นายเฟื้อ งามทวี เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดโท
จ.ว. กาฬสินธุ์ ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเอก จ.ว. กาฬสินธุ์

นายสำเริง เพชรศรี เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดโท
จ.ว. ชุมพร ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่ง
เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเอก จ.ว. ชุมพร

นายนิยม บุญประทีป เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัด
โท จ.ว. สุรินทร์ ขึ้นเป็นชั้นเอก และแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเอก จ.ว. สุรินทร์

นายอุทัย กลั่นทูประ ประจำแผนกในสำนักงาน
ที่ดิน จ.ว. พิจิตร ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรง
ตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยโท จ.ว. กาฬสินธุ์

นายมน้อม บุญกระโทก พนักงานที่ดินอำเภอ
ตรี อำเภอเมืองอุดรธานี จ.ว. อุดรธานี ขึ้นเป็นชั้นโท
และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดิน ผู้ช่วยโท
จ.ว. สุรินทร์

นายพิเชฐ คิดเห็น ประจำแผนก แผนกที่ดิน
พระนคร กองทะเบียนกรรมสิทธิ์ ขึ้นเป็นชั้นโท และ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยโท จ.ว.
มหาสารคาม

นายสับ ขรรณศิริ ประจำแผนก แผนกแผนผัง
กองสามเินที่ดิน ส่วนจัดและควบคุมที่ดิน ขึ้นเป็นชั้น
โท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วย
โท จ.ว. สุโขทัย

นายชูเกียรติ พระรส พนักงานที่ดินอำเภอตรี
อำเภอบ้านสร้าง จ.ว. ปราจีนบุรี ขึ้นเป็นชั้นโท และ
แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยโท จ.ว.
ชัยภูมิ

นายวิเชียร นิรุชฌพันธ์ ประจำแผนกในสำนักงานที่ดินจังหวัดปราจีนบุรี ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยโท จ.ว. สมุทรสงคราม

นายวิชัย อินทจินดา ข้าราชการ สำนักงานที่ดินจังหวัดพังงา ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งเจ้าพนักงานที่ดินผู้ช่วยโท จ.ว. เพชรบุรี

นายเกษม เนื่อนุ่ม ข้าราชการ สำนักงานที่ดินจังหวัดอุทัยธานี ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดินจังหวัดศรีสะเกษ

นายวิรุฬห์ พงษ์ศักดิ์ สำนักงานที่ดิน จ.ว. อุดรดิตถ์ ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดิน จ.ว. อุดรดิตถ์

นายประคอง เจริญวงศ์ ข้าราชการ สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดินจังหวัดร้อยเอ็ด

นายอนันตศักดิ์ ฉวีศักดิ์ ข้าราชการ สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดินจังหวัดมหาสารคาม

นายวิชัย กระแสร์ตานนท์ ข้าราชการ สำนักงานที่ดิน จ.ว. สุรินทร์ ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดิน จ.ว. สุรินทร์

นายสุรพันธ์ พลเดช ข้าราชการ สำนักงานที่ดิน จ.ว. ขอนแก่น ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดิน จ.ว. ขอนแก่น

นายบุญจสัน กฤษณะเสวณี ข้าราชการ สำนักงานที่ดิน จ.ว. สุโขทัย ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดิน จ.ว. สุโขทัย

นายสาคร ผดุงแสง ข้าราชการ สำนักงานที่ดิน จ.ว. แพร่ ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดิน จ.ว. แพร่

นายฉลอง กองกะนันท์ ข้าราชการ สำนักงานที่ดิน จ.ว. สกลนคร ขึ้นเป็นชั้นโท และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งช่างโท สำนักงานที่ดิน จ.ว. สกลนคร
ตั้งแต่วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

ออก

นายแสง เปี่ยมศรี รองอธิบดี

นายประสงค์ นาคสมบัติ ผู้ตรวจราชการกรมที่ดิน

นายแปลก ถาวรรัตน์ เจ้าพนักงานที่ดินจังหวัดเอก จ.ว. ศรีสะเกษ

นายสนิท เปรมสุขกุล หัวหน้าแผนกควบคุมแผนที่ ๘ กองควบคุมแผนที่ส่วนรังวัดที่ดิน

ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ เหตุสูงอายุ

ตั้งแต่วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๑๑

กระทรวงสาธารณสุข

กรมอนามัย

ออก นายอดุล เอี่ยมวงศ์ พนักงานอนามัยโท ที่ทำการอนามัยจันทบุรี ลาออกจากราชการ เนื่องจากป่วย ไม่สามารถจะปฏิบัติราชการได้

ตั้งแต่วันที่ ๑ ก.ค. ๒๕๑๑

ข่าวสอบ

มีส่วนราชการต่อไปนี้ ได้รับอนุมัติให้มีตำแหน่งเพิ่มขึ้นเพื่อบรรจุผู้ได้รับปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพ เชิญผู้สนใจติดตามประกาศรับสมัครสอบได้ที่ สำนักงาน ก.พ. หรือส่วนราชการต่างๆ เหล่านั้นโดยตรงต่อไป

ส่วนราชการ	ปริญญาหรือประกาศนียบัตร	ชื่อตำแหน่ง	จำนวน
กรมวิทยาศาสตร์ กรมกสิกรรม	ก. <u>ปริญญาวิชาชีพ</u> ปริญญาทางวิทยาศาสตร์หรือทางเภสัชศาสตร์	นักวิทยาศาสตร์ตรี	๑
	ปริญญาทางวิทยาศาสตร์ (สาขาเคมีหรือชีววิทยา หรือเกษตรศาสตร์ หรือสาขาทั่วไป) หรือ ปริญญาทางกสิกรรมและสัตวบาล	—, —	๑
กรมอนามัย	ปริญญาทางโภชนาศาสตร์	โภชนาการตรี	๑
กรมพลศึกษา	ปริญญาทางวิทยาศาสตร์ (สาขารณสุข หรือ สุขศึกษา)	ประจำแผนก	๑
สำนักงานสภาวิจัย แห่งชาติ	ปริญญาทางเศรษฐศาสตร์และสหกรณ์	นักวิจัยตรี	๑
	ปริญญาทางรัฐศาสตร์ หรือทางสังคมสงเคราะห์ ศาสตร์	—, —	๔
สำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท	ปริญญาทางรัฐศาสตร์ หรือทางศิลปศาสตร์ หรือทางสังคมสงเคราะห์ศาสตร์	วิทยาการตรี	๒
	ปริญญาทางสังคมศาสตร์	วิทยาการตรี	๒๐
	ปริญญาทางการบัญชี หรือทางพาณิชยศาสตร์	พนักงานบัญชีตรี	๒
	ปริญญาทางวิศวกรรมศาสตร์ (ไฟฟ้า)	นายช่างตรี	๑
	ปริญญาทางวิศวกรรมศาสตร์ (วิศวกรรมโยธา หรือวิศวกรรมเครื่องกล)	—, —	๔
การพลังงานแห่งชาติ	ข. <u>ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง หรือประโยควิชาชีพ ชั้นสูง</u> แผนกวิชาช่างยนต์ หรือแผนกวิชาช่างไฟฟ้า	ช่างตรี	๒
	หรือประกาศนียบัตรกรมมัธยมศึกษาวิชา หรือประโยค กรมมัธยมศึกษาวิชา แผนกวิชาช่างยนต์ หรือแผนก วิชาช่างไฟฟ้า		

ส่วนราชการ	ปริญญหรือประกาศนียบัตร	ชื่อตำแหน่ง	จำนวน
สำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท	แผนกเลขานุการ	ประจำแผนก	๑
	แผนกวิชาการบัญชี	พนักงานบัญชีตรี	๑
	แผนกช่างก่อสร้าง หรือแผนกช่างโยธา หรือ แผนกวิศวกรรมการสำรวจ หรือแผนกวิศวกรรมการ ทาง หรือแผนกช่างสำรวจ	ช่างตรี	๘
	แผนกช่างกลโรงงาน หรือแผนกช่างกลโลหะ หรือแผนกช่างเครื่องยนต์ หรือช่างยนต์	ช่างตรี	๔
	แผนกช่างก่อสร้าง หรือแผนกช่างโยธา หรือ แผนกวิศวกรรมสำรวจ หรือแผนกวิศวกรรมการทาง	—,—	๓
ส.น.ป. ศึกษา สำนักงาน ค.ต.ง. สำนักงานเร่งรัด พัฒนาชนบท	ก. ประกาศนียบัตรประโยคอาชีวศึกษาชั้นสูง หรือ ประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายอาชีพ หรือประกาศ- นียบัตรวิชาชีพ		
	แผนกเลขานุการ หรือแผนกภาษาต่างประเทศ	เสมียนพนักงาน	๑
	แผนกพาณิชยการ	—,—	๔
	แผนกพาณิชยการ	—,—	๕

ท่าทีของประเทศคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันออก

และ

การเปลี่ยนนโยบายในเชโกสโลวาเกีย

นับตั้งแต่สงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลงเป็นต้นมา หลายประเทศในยุโรปตะวันออก ได้ปกครองประเทศด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์ เช่น โปแลนด์ ฮังการี เยอรมันตะวันออก บัลแกเรีย และเชโกสโลวาเกีย ฯลฯ เป็นต้น โดยมีสหภาพโซเวียตรัสเซียซึ่งเป็นที่เกิดของลัทธิคอมมิวนิสต์ เป็นประเทศผู้นำ ประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งหลายในยุโรปอยู่ในฐานะบริวาร ประเทศบริวาร เหล่านี้ไม่มีเสรีภาพในการปกครองตนเองโดยอิสระ โซเวียตในฐานะผู้นำกลุ่มได้คอยดูแลและควบคุมประเทศเหล่านี้ทั้งในด้านนโยบายการเมือง การเศรษฐกิจและการค้า นโยบายต่างๆ ของรัฐบาลประเทศบริวารทั้งหลาย จะต้องได้รับความเห็นชอบ จากรัฐบาลคอมมิวนิสต์ในโซเวียตเสียก่อน แม้กระทั่งการค้าระหว่างประเทศโซเวียตก็ใช้ระบบผูกขาด คือ ประเทศเหล่านี้จะต้องค้าขายกับโซเวียตและประเทศในค่ายคอมมิวนิสต์ด้วยกันเท่านั้น จะติดต่อค้าขายกับประเทศอื่นที่มีโซคอมมิวนิสต์ไม่ได้ ปัจจุบันประเทศบริวารคอมมิวนิสต์ต่างค่อยๆ ตัดตนออกจากการควบคุมของโซเวียตรัสเซียแล้วหลายประเทศ เริ่มต้นด้วยประเทศยูโกสลาเวีย ซึ่งมีจอมพลติโตเป็นผู้นำและเป็นหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศนั้นก็ได้ประกาศเข้าร่วมอยู่ในกลุ่มประเทศเป็นกลาง โดยไม่ยอมอยู่ใต้อาณัติของโซเวียตอีกต่อไป เป็นประเทศที่มีนโยบายเป็นอิสระเช่นเดียวกับประเทศเสรีทั้งหลาย ยูโกสลาเวียเป็นประเทศที่เข้มแข็งประเทศหนึ่ง โซเวียตจึงไม่กล้าปฏิบัติการรุนแรงอะไรกับยูโกสลาเวีย นอกจากต้องปล่อยให้ยูโกสลาเวียดำเนินนโยบายเสรีของตนต่อไป ต่อมา ฮังการี เป็นอีกประเทศหนึ่งที่พยายามจะเป็นอิสระจากการควบคุมของโซเวียตเช่นกัน แต่ด้วยเหตุที่ฮังการีเป็นประเทศเล็ก โซเวียตจึงส่งกำลังทหารเข้าปราบปรามโดยตรงเพื่อบีบบังคับให้ฮังการีเป็นประเทศคอมมิวนิสต์บริวารของตนต่อไป แม้ประชาชนผู้รักเสรีภาพของฮังการีจะได้ต่อสู้อย่างเด็ดเดี่ยว แต่ก็ต้องพ่ายแพ้ ไม่สามารถต้านทานกำลังอันเหนือกว่าของโซเวียตได้ ฮังการีจึงต้องทนตกอยู่ใต้

อำนาจของลัทธิคอมมิวนิสต์และเป็นบริวารของโซเวียตต่อไป และในระยะสองปีมานี้ รัฐบาลเมเนียบ ซึ่งเป็นบริวารอีกประเทศหนึ่งของโซเวียตก็แสดงว่าต้องการจะเป็นอิสระจากโซเวียตเช่นเดียวกัน โดยผู้นำของประเทศรูเมเนียพยายามส่งเสริมให้ประชาชนมีเสรีภาพมากกว่าแต่ก่อน ไม่ยอมปฏิบัติตามนโยบายของลัทธิคอมมิวนิสต์โซเวียตที่ถือว่าพรรคคอมมิวนิสต์เท่านั้นคือพระเจ้า ซึ่งประชาชนจะต้องเชื่อฟังและปฏิบัติตาม แต่รูเมเนียก็ยังไม่ได้กระทำการขึ้นแตกหัก คือ ยังไม่แตกกลุ่มออกไปจากค่ายคอมมิวนิสต์เสียทีเดียว นอกจากนั้น อัลบาเนีย ก็เป็นอีกประเทศหนึ่งในค่ายคอมมิวนิสต์ที่แสดงท่าทีต่าง ๆ อันไม่เป็นมิตรต่อโซเวียต หลังจากที่โซเวียตและจีนแดงเกิดการแตกแยกกัน (ในอุดมการณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์) อัลบาเนียก็ประกาศตนเป็นฝ่ายจีนแดงโดยเปิดเผย อัลบาเนียจึงเป็นอิสระและไม่ยอมทำตามคำสั่งการของโซเวียต แม้ว่าจะยังเป็นประเทศในค่ายคอมมิวนิสต์ก็ตาม

ระยะนี้เชโกสโลวะเกียเป็นอีกประเทศหนึ่งที่กำลังทำตนเป็นอิสระจากโซเวียต และเปลี่ยนแนวนโยบายเป็นเสรีนิยม เชโกสโลวะเกียปกครองประเทศด้วยลัทธิคอมมิวนิสต์ มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ จนกระทั่งเร็วๆ นี้ได้มีการเปลี่ยนตัวผู้นำ คือ ประธานาธิบดีอันโตนิโนวอตนิ ได้ออกจากตำแหน่งไป นายอนลึกซานเตอร์คูปเชกได้เข้ารับตำแหน่งผู้นำคนใหม่ของเชโกสโลวะเกีย เขาได้ปฏิรูปการปกครองใหม่ตามที่มิชชีว่า โครงการปฏิบัติการ (Action Program) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายตามที่คณะผู้นำเชโกสโลวะเกียชุดใหม่เรียกว่า “วิถีทางใหม่ไปสู่ลัทธิสังคมนิยม” วิถีทางใหม่ดังกล่าวนี้มุ่งเปลี่ยนแปลงและล้มเลิกระบอบปกครองเดิมของคอมมิวนิสต์ซึ่งผูกขาดอำนาจไว้ที่ส่วนกลางอย่างเข้มงวดทั้งทางเศรษฐกิจและการเมือง โครงการปฏิรูปตามวิถีทางใหม่ของเชโกสโลวะเกียให้เสรีภาพส่วนบุคคลแก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง ทั้งนี้เพื่อให้ระบอบปกครองแบบใหม่ของเชโกสโลวะเกียเป็นตัวอย่างและแบบฉบับอันดีงามของคอมมิวนิสต์ทั่วโลก คณะผู้นำชุดใหม่ของเชโกสโลวะเกียกำลังจะก้าวไปสู่ทัศนะของนายกือตทวาลด์ นักวิทยาศาสตร์คนสำคัญของเชโกสโลวะเกียในยุคนั้นก่อน ปี พ.ศ. ๒๔๙๑ ซึ่งบัญญัติไว้ว่า ระบอบการปกครองของเชโกสโลวะเกียจะต้องมีลักษณะเป็นสะพานเชื่อมระหว่างโลกตะวันตกกับตะวันออก หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ระหว่างประเทศประชาธิปไตยกับ

ประเทศคอมมิวนิสต์หรือระหว่างระบอบนายทุนกับระบอบชนชั้นกรรมาชีพนั่นเอง การเปลี่ยนแปลงในเซโกสโลวะเกียจึงเป็นหัวใจสำคัญของลัทธิคอมมิวนิสต์ที่จะก้าวไปสู่ระบอบปกครองแบบประชาธิปไตยโดยแท้ คณะผู้นำเซโกสโลวะเกียถือว่าการเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมและเศรษฐกิจ ไม่อาจจะบรรลุผลถ้ารัฐบาลยังผูกขาดอำนาจไว้ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ซึ่งเป็นการจำกัดขั้นตอนเสรีภาพส่วนบุคคล ดังนั้น การปฏิรูปประการแรกซึ่งเป็นรากฐานของการปฏิรูปทั้งปวงก็คือ การให้เสรีภาพส่วนบุคคลแก่ประชาชน การปฏิรูปตามแนวโครงการปฏิวัติมีหลักใหญ่อยู่ ๓ ประการ คือ

๑. การปฏิรูปทางการเมืองและสังคม อำนาจหน้าที่ของรัฐบาลพรรคคอมมิวนิสต์ของเซโกสโลวะเกีย ตลอดจนอำนาจหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎร สถาบันและชมรมการเมืองอื่น ๆ อันเป็นตัวแทนของประชาชนแต่ละกลุ่มที่เข้ามาร่วมอยู่ในสถาบันที่เรียกว่า แนวร่วมนั้นได้รับการปฏิรูปและกำหนดเสียใหม่ กฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของเซโกสโลวะเกียได้กำหนดให้รัฐบาลคุ้มครองสิทธิเสรีภาพส่วนบุคคลของประชาชนพลเมือง ได้แก่ เสรีภาพที่จะแสดงความคิดเห็นโดยอิสระ โดยไม่เลือกกว่าเป็นชนเผ่าใดหรือศาสนาใด ไม่ว่าจะเป็นชนส่วนน้อยหรือส่วนใหญ่ ชนส่วนน้อย ได้แก่ ประชาชนชาวสโลวัก ฮังการี โปแลนด์ และเยอรมัน ที่มีภูมิลำเนาอยู่ในเซโกสโลวะเกียได้รับการคุ้มครองโดยสถาบันที่คนแต่ละเผ่าก่อตั้งขึ้นมาเองโดยเสรี นอกจากนี้ กฎหมายรัฐธรรมนูญดังกล่าวยังมีบทบัญญัติห้ามมิให้พรรคหรือสถาบันใด ๆ เข้าสอดแทรกยุ่งเกี่ยวกับเสรีภาพของบุคคลในการเชื่อถืออุดมคติ แม้อุดมคตินั้นจะขัดแย้งกับอุดมคติของพรรคคอมมิวนิสต์หรือไม่ก็ตาม เสรีภาพในการเสนอข่าวและการแสดงความคิดเห็นก็ได้รับความคุ้มครองจากกฎหมายการพิมพ์ ซึ่งมีบทบัญญัติให้เลิกระบบตรวจข่าว และรับรองเสรีภาพของหนังสือพิมพ์ที่จะเสนอความเห็นติชมรัฐบาลได้

๒. การปฏิรูปทางเศรษฐกิจ นโยบายเศรษฐกิจตลอดจนสถาบันต่าง ๆ ที่ดำเนินการทางเศรษฐกิจได้รับการปฏิรูปเสียใหม่ ด้วยเหตุที่ผู้นำชุดใหม่ของเซโกสโลวะเกียมองเห็นว่าระบอบคอมมิวนิสต์เป็นระบอบผูกขาดทางเศรษฐกิจโดยรัฐ เป็นเหตุให้ประชาชน

พลเมืองหมกกำลังใจ เศรษฐกิจของประเทศคอมมิวนิสต์จึงไม่ก้าวหน้าเท่าที่ควรจะเป็น ทำให้ประเทศคอมมิวนิสต์ส่วนมากล้าหลังในทางเศรษฐกิจเมื่อเทียบกับประเทศเสรีประชาธิปไตย

๓. การปฏิรูปเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศ ได้กำหนดนโยบายต่างประเทศขึ้นใหม่ แบ่งเป็นนโยบายต่างประเทศที่เกี่ยวกับทวีปยุโรปทั่วไป และนโยบายต่างประเทศที่เกี่ยวกับประเทศยุโรปภาคกลาง ทั้งนี้ เพื่อให้เชโกสโลวะเกียมีสภาพเป็นสะพานเชื่อมระหว่างประเทศเสรีประชาธิปไตยตะวันตกกับประเทศสังคมนิยมหรือประเทศคอมมิวนิสต์ ดังได้กล่าวมาแล้ว

ท่าทีของโซเวียตรัสเซียที่มีต่อการปฏิรูปในเชโกสโลวะเกีย

ด้วยเหตุที่แนวทางการปฏิรูปในเชโกสโลวะเกียขัดกับหลักและอุดมคติของลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างตรงกันข้าม ย่อมจะต้องได้รับการคัดค้านจากโซเวียตรัสเซียประเทศผู้นำในค่ายคอมมิวนิสต์อย่างไม่ต้องสงสัย โซเวียตและประเทศบริวารที่มีนโยบายเช่นเดียวกับโซเวียตต่างลงมติว่าการกระทำของผู้นำชุดใหม่แห่งเชโกสโลวะเกีย เป็นอันตรายแก่ผลประโยชน์ร่วมกันของชาติคอมมิวนิสต์อย่างร้ายแรง โซเวียตเกรงว่านโยบายเสรีนิยมของนายคุบเชกและคณะของเขาอาจออกนอกแนวทางของลัทธิคอมมิวนิสต์จนควบคุมไว้ไม่อยู่ และเกรงว่ากลุ่มกำลังฝ่ายขวาที่เป็นปฏิปักษ์ต่อคอมมิวนิสต์ซึ่งได้รับความช่วยเหลือจากพวกจักรวรรดินิยมจะโค่นรัฐบาลคอมมิวนิสต์แล้วสถาปนาระบบนายทุนขึ้นในเชโกสโลวะเกียเช่นเดียวกับเมื่อก่อนที่คอมมิวนิสต์จะยึดอำนาจในประเทศนี้ (ก่อนปี พ.ศ. ๒๔๙๑) และโซเวียตก็เกรงไปว่า การเปลี่ยนนโยบายของผู้นำเชโกสโลวะเกียจะนำไปสู่การถอนตัวจากกติกาสัญญาวอร์ซอว์ อันจะทำให้ฝ่ายคอมมิวนิสต์อ่อนกำลังลงไป นายเบรตเนฟเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตจึงยืนยันบันทึกประท้วงไปยังผู้นำเชโกสโลวะเกียให้ล้มเลิกนโยบายเสรีนิยมเสีย เชโกสโลวะเกียไม่มีสิทธิจะดำเนินการเปลี่ยนแปลงรูปการปกครองประเทศไปตามอำเภอใจ หนังสือพิมพ์ปรากาซึ่งเป็นปากเสียงของพรรคคอมมิวนิสต์รัสเซียก็ได้ลงบทความโจมตีอย่างรุนแรง เช่นกล่าวว่า “การสถาปนาลัทธินายทุนขึ้นใหม่ในเชโกสโลวะเกียเป็นสิ่งที่โซเวียตไม่อาจทนทานให้เกิดขึ้นได้”

เหตุการณ์ถึงเครียดอยู่หลายสัปดาห์ โซเวียตเห็นว่าเหตุการณ์ในเชโกสโลวะเกียเป็นวิกฤตการณ์ที่สำคัญยิ่งซึ่งจะปล่อยทิ้งไว้ไม่ได้ จำเป็นจะต้องพบปะเพื่อปรึกษาหารือกับผู้นำชุด

ใหม่ของเซโกสโลวะเกีย ผู้นำของโซเวียตทั้งชุดนับตั้งแต่ประธานาธิบดีพอดกอร์นี นายเบรสเนฟ เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์ นายโคซีกิน นายกรัฐมนตรี และคณะโปลิตบิวโรของโซเวียตทั้งชุด จึงได้ออกเดินทางเพื่อจะไปยังเซโกสโลวะเกีย ในที่สุดตกลงกันว่าการประชุมได้มีขึ้นที่ชีแอนานาต ดีชู ซึ่งเป็นหมู่บ้านเล็กๆ ทางพรมแดนเซโกสโลวะเกียติดกับแคว้นบูเครนของโซเวียต การประชุมเริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๕ กรกฎาคม ๑๙๖๘ ก่อนจะมีการประชุมเพียงวันเดียวทหารโซเวียตหน่วยสุดท้ายเพิ่งจะถอนตัวออกไปจากดินแดนของเซโกสโลวะเกีย ทหารดังกล่าวโซเวียตได้ส่งเข้าไปล้อมรอบในดินแดนของเซโกสโลวะเกียตามกติกาสัญญาวอร์ซอว์ (เพราะเหตุที่โซเวียตยังอยู่ในระหว่างการตัดสินใจเกี่ยวกับเหตุการณ์ในเซโกสโลวะเกีย จึงยังคงทิ้งกำลังไว้ในดินแดนนั้นหลังจากการล้อมรอบตามกติกาสัญญาวอร์ซอว์เสร็จสิ้นไปแล้วถึง ๓ สัปดาห์) อย่างไรก็ตาม โซเวียตก็ได้เปิดการล้อมรอบและเคลื่อนไหวกำลังทางทหารตามพรมแดนด้านตะวันตกตั้งแต่ทะเลดำไปจนถึงทะเลบอลติก และการล้อมรอบดังกล่าวโซเวียตยังได้เรียกทหารกองหนุนเข้าปฏิบัติการด้วย ขณะเดียวกันขบวนทหารโซเวียตพร้อมด้วยอาวุธยุทโธปกรณ์มากมายก็ได้เคลื่อนลงไปตามทางใต้ใกล้พรมแดนที่ติดต่อกับเซโกสโลวะเกีย ประเทศภายนอกต่างก็คิดว่าโซเวียตกระทำเช่นนั้นก็เพื่อจะทำสงครามชั่วคราวเพื่อบีบบังคับผู้นำเซโกสโลวะเกียให้เปลี่ยนนโยบาย และก่อนหน้านั้นรัฐบาลโซเวียตก็ได้ยื่นบันทึกถึงนายคุบเชก ผู้นำเซโกสโลวะเกียและคณะของเขาให้ล้มเลิกนโยบายเสรีเสีย ให้ควบคุมหนังสือพิมพ์และหยุดยั้งการปล่อยความลับเกี่ยวกับกติกาสัญญาวอร์ซอว์ให้รั่วไหลออกไป โซเวียตเห็นว่านายคุบเชกไม่มีสิทธิจะดำเนินตามโครงการปฏิบัติต่อไป เพราะการกระทำของนายคุบเชกไม่ได้รับการสนับสนุนเป็นเอกฉันท์ในคณะรัฐบาลและคณะกรรมการกลางพรรคคอมมิวนิสต์เซโกสโลวะเกีย และยังขอร้องให้พรรคพวกของผู้นำคนเก่าของเซโกสโลวะเกีย ซึ่งมีนโยบายเช่นเดียวกับโซเวียตได้มีบทบาทร่วมกับคณะบริหารประเทศชุดใหม่ด้วย แต่นายคุบเชก เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์และผู้นำคนใหม่ของเซโกสโลวะเกียคนใหม่พร้อมด้วยคณะรัฐบาลของเขาซึ่งได้ร่วมวางแผนโครงการปฏิรูปประเทศใหม่ ต่างยืนหยัดไม่ปฏิบัติตามมติของโซเวียตและได้ตอบสนองของผู้นำโซเวียตยืนยันว่ารัฐบาลเซโกสโลวะเกียชุด

ปัจจุบันเป็นรัฐบาลที่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนพลเมืองอย่างเต็มที่ และไม่สามารถปฏิบัติตามคำแนะนำของโซเวียตที่จะให้พรรคพวกของผู้นำคนเก่าซึ่งสนับสนุนโซเวียตเข้ามามีบทบาทในการปกครองประเทศอีก จะทำให้เกิดความไม่สงบเพราะประชาชนไม่ต้องการผู้นำชุดเก่า ขณะเดียวกันนายคุบเชกก็จัดให้มีการประชุมคณะกรรมการกลางคอมมิวนิสต์ในเซโกสโลวะเกียโดยมีสมาชิกครบองค์ประชุม ปรากฏว่าคณะกรรมการกลางทั้งกล่าวได้ลงมติสนับสนุนนโยบายปฏิรูประบอบการปกครองของเขาและคณะ พร้อมกันนั้นนายคุบเชกก็ได้ติดต่อขอร้องไปยังประธานาธิบดีทิโตแห่งยูโกสลาเวีย และนายนิโกลี เขาเซสคู เลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์รูเมเนีย ตลอดจนหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ในฝรั่งเศสให้เดินทางไปยังเซโกสโลวะเกียเพื่อให้กำลังใจประชาชนเซโกสโลวะเกียต่อต้านโซเวียตรุสเซีย จอมพลทิโตและนายเขาเซสคูต่างก็ประกาศว่าพร้อมที่จะเดินทางไปให้กำลังใจ ส่วนหัวหน้าพรรคคอมมิวนิสต์ในฝรั่งเศสได้มีหนังสือเตือนไปยังนายเบรสเนฟเลขาธิการพรรคคอมมิวนิสต์รุสเซียไม่ให้ช่วยเหลือและทำร้ายเซโกสโลวะเกีย เพราะการกระทำเช่นนั้นจะทำให้สัมพันธภาพระหว่างรุสเซียกับพรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันตกต้องขาดลง นอกจากนี้นายคุบเชกยังได้ขอความเห็นใจจากพรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันตกทุกพรรคให้ช่วยสนับสนุน และก็ได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากพรรคคอมมิวนิสต์ทั่วไป ขณะเดียวกันประชาชนพลเมืองในนครหลวงของเซโกสโลวะเกียต่างลงนามในบัญชีรายชื่อให้ความสนับสนุนผู้นำของเขาอย่างเต็มที่

การประชุมระหว่างคณะรัฐบาลรุสเซียทั้งชุดกับคณะรัฐบาลเซโกสโลวะเกียที่ชี แอนานาค ดีชู ดังได้กล่าวมาแล้วใช้เวลาทั้งสิ้น ๔ วันก็เลิกเจรจากัน ต่อมาได้มีการเจรจากันใหม่อีกที่เมืองบราติส ลาวา ซึ่งเป็นการประชุมระหว่างพรรคคอมมิวนิสต์เซโกสโลวะเกียกับพรรคคอมมิวนิสต์โซเวียตและกลุ่มประเทศบริวารโซเวียต ซึ่งมีเยอรมันตะวันออก โปแลนด์ บัลแกเรียและฮังการี ประเทศคอมมิวนิสต์กลุ่มบริวารโซเวียตที่เข้าร่วมประชุมครั้งนี้ต่างมีนโยบายเช่นเดียวกับโซเวียต คือคัดค้านและต่อต้านการปฏิรูปการปกครองในเซโกสโลวะเกีย เพราะประเทศเหล่านี้เกรงว่าการปฏิรูปของนายคุบเชกและคณะในเซโกสโลวะเกียจะให้เสรีภาพแก่ประชาชนพลเมืองอย่างกว้างขวางจะเป็นตัวอย่างแก่ประชาชนในประเทศเหล่านั้นเรียกร้องสิทธิและเสรีภาพบ้าง อันจะเป็นอันตรายแก่การปกครองแบบ

คอมมิวนิสต์และจะทำให้พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศนั้น ๆ หมคอ่านาจรล การประชุมทั้ง สองกราวปรากฏผลว่าโซเวียตและประเทศบริวารยอมรับรัฐสิทธิของเซโกสโลวะเกียให้ ดำเนินการปฏิรูปกิจการภายในประเทศของตนได้โดยเสรี แต่เซโกสโลวะเกียต้องยอมรับว่าตนเป็นประเทศคอมมิวนิสต์ที่จะต้องรักษาความสัมพันธ์อันดีระหว่างคอมมิวนิสต์ด้วยกัน คือต้องปฏิบัติตามนโยบายร่วมมือกันทางการทหารและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ คอมมิวนิสต์โดยเคร่งครัด และเซโกสโลวะเกียยังคงเป็นสมาชิกตามกติกาสัญญา วอร์ซอว์ด้วยความจงรักภักดีเช่นเดิม โซเวียตยังมีสิทธิที่จะเคลื่อนกำลังเข้ามาในดินแดน เซโกสโลวะเกียเพื่อซ่อมรตามนัยกติกาสัญญาวอร์ซอว์ได้ทุกเมื่อ

การที่โซเวียตยอมอ่อนข้อให้แก่เซโกสโลวะเกียนั้นพอจะสรุปเหตุผลได้หลายประการ เหตุผลประการแรกคงได้กล่าวมาแล้วข้างต้นคือการที่เซโกสโลวะเกียได้รับความสนับสนุนจาก ผู้นำประเทศคอมมิวนิสต์หลายประเทศ และจากพรรคคอมมิวนิสต์ในยุโรปตะวันตกทั่วไป ประเทศเหล่านั้นต่างส่งสาส์นไปยับยั้งไม่ให้รัสเซียใช้กำลังบีบบังคับเซโกสโลวะเกีย อีก ประการหนึ่ง เซโกสโลวะเกียมีกำลังทัพเข้มแข็งประเทศหนึ่งในบรรดาประเทศคอมมิวนิสต์ ยุโรปด้วยกัน จะเห็นได้ว่าเซโกสโลวะเกียได้มอบกำลังให้แก่ประเทศภาคีถึง ๑๔ กองพล ตาม กติกาสัญญาวอร์ซอว์ หากโซเวียตขึ้นใช้กำลังเข้าบังคับเช่นเดียวกับที่เคยทำกับฮังการี คงจะ ต้องกลายเป็นสงครามใหญ่และต้องใช้กำลังทหารมากมาย และก็ไม่ว่าโซเวียตจะเอาชนะ เซโกสโลวะเกียได้ง่ายๆ เพราะประชาชนชาวเซโกสโลวะเกียให้ความสนับสนุนการปฏิรูปตาม แนวใหม่ของผู้นำชุดใหม่ของเขาอย่างเป็อันหนึ่งอันเดียวกัน ถ้าโซเวียตใช้กำลังเข้าปราบปรามประชาชนชาวเซโกสโลวะเกียคงจะรวมกำลังกันต่อสู้อย่างเด็ดเดี่ยว นอกจากจะไม่มีทางชนะได้ง่ายๆ แล้ว โซเวียตเองก็จะถูกประนามไปทั่วโลก และจะสูญเสียมิตรอย่างมากมายใน ยามที่โซเวียตจำเป็นจะต้องหามิตรประเทศไว้เพื่อช้บเกี่ยวกับจีนแดงต่อไป **ประการที่สาม** เซโกสโลวะเกียมีความสำคัญมากในทางยุทธศาสตร์ของกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ เพราะเป็น ประเทศที่ตั้งอยู่ตรงกลางมีพรมแดนติดต่อกับประเทศคอมมิวนิสต์ถึง ๕ ประเทศ ได้แก่ เยอรมันตะวันออก โปแลนด์ โซเวียตรัสเซีย ฮังการี และรูเมเนีย ดังนั้น ถ้าโซเวียตหาทาง บีบบังคับเซโกสโลวะเกียอันเป็นเหตุให้ถึงกับทำสงครามกันหรือเป็นศัตรูกัน โซเวียตก็จะถูกตัด

จากกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์บริวารของตน และถ้าทำให้เซโกสโลวะเกียโกรธเคืองเปลี่ยนนโยบายเป็นกลางหรือไปเข้าข้างกลุ่มประเทศตะวันตกก็จะทำให้โซเวียตและประเทศบริวารตกอยู่ในภาวะอันตราย เพราะเซโกสโลวะเกียมีพรมแดนด้านหนึ่งติดต่อกับเยอรมันตะวันตก กองทัพภาคในไต้ย้อมจะใช้เส้นทางผ่านเซโกสโลวะเกียเข้าทำลายกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ได้ง่าย แต่ตรงข้ามถ้าหาทางเอาใจเซโกสโลวะเกียให้ยังคงยึดมั่นอยู่ในกลุ่มคอมมิวนิสต์และสมาชิกกติกาสัญญาวอร์ซอว์ก็จะใช้เซโกสโลวะเกียเป็นทางผ่านเคลื่อนกำลังจากเยอรมันตะวันออกเข้าประจัญหน้ากับเยอรมันตะวันตกได้สะดวก ด้วยเหตุที่เซโกสโลวะเกียมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์และการเมืองดังกล่าวแล้วทำให้โซเวียตไม่กล้าใช้กำลังบังคับเซโกสโลวะเกียประการสุดท้าย ก็คือระยะนี้โซเวียตต้องการรักษาชื่อเสียงเพื่อทำตนให้เป็นประเทศผู้นำที่น่าเชื่อถือในโลก จะเห็นได้จากการหันมาประนีประนอมเป็นมิตรกับประเทศตะวันตกมากขึ้น โซเวียตทำตนว่าเป็นผู้ฝึกฝนสหภาพ ไม่นิยมการใช้กำลังหรืออาวุธและพร้อมที่จะอยู่ร่วมกันโดยสันติกับประเทศอื่นๆ ในโลก รวมทั้งที่ต่างลัทธิกัน (เป็นต้นว่าเมื่อเร็วๆ นี้ได้พบปะกับฝ่ายตะวันตกเพื่อเจรจาทางลบกำลังรบ) เมื่อโซเวียตได้แสดงตนว่าเป็นผู้ฝึกสันติ โซเวียตจึงไม่มีทางเลือกอย่างอื่นนอกจากจะปล่อยให้เซโกสโลวะเกียดำเนินนโยบายปฏิรูปประเทศต่อไปโดยเสรี ทั้งๆ ที่การตัดสินใจของโซเวียตครั้งนี้จะเป็นภัยต่ออุดมการณ์ของลัทธิคอมมิวนิสต์อย่างร้ายแรงก็ตาม เพราะการดำเนินนโยบายเสรีนิยมในเซโกสโลวะเกียอาจจะทำให้ลัทธิคอมมิวนิสต์ในเซโกสโลวะเกียอ่อนกำลังลงและหมดความหมายไปในที่สุดก็ได้ แต่โซเวียตก็จำต้องยอมเพื่อรักษาหน้าและเกียรติภูมิของโซเวียตไว้ในโลก

เป็นอันว่านายคุบเชกผู้นำคนใหม่ของเซโกสโลวะเกียมีชัยชนะอย่างงดงามถึง ๒ ประการในขั้นแรก คือ

ประการแรก ทำให้โซเวียตถอนทหารประมาณ หมื่นคนออกไปจากดินแดนของเซโกสโลวะเกียได้สำเร็จ ทหารของโซเวียตดังกล่าวนี้ยังอยู่ในเซโกสโลวะเกียหลังจากไปร่วมการประลองยุทธของกลุ่มกติกาสัญญาวอร์ซอว์เมื่อเดือนมิถุนายน ศกนี้ เป็นการขจัดอิทธิพลของโซเวียตให้พ้นไปจากดินแดนของเซโกสโลวะเกีย

ประการที่สอง นายคูปเชกได้รับการยินยอมจากโซเวียตและประเทศบริวารให้ดำเนินนโยบายปฏิรูปประเทศตามแนวใหม่ของตนต่อไปได้โดยเสรี หลังจากที่เขาได้เริ่มดำเนินนโยบายดังกล่าวมาแล้วตั้งแต่ต้นปีนี้

แม้ว่าชัยชนะดังกล่าวจะต้องมีสิ่งแลกเปลี่ยน คือ นายคูปเชกต้องให้คำสัญญากับโซเวียตและประเทศบริวารว่าจะรักษาซึ่งเจตนารมณ์แห่งกติกาสัญญาวอร์ซอว์ และจะรักษาความสัมพันธ์อันดีกับประเทศคอมมิวนิสต์ทั้งหลายทั้งทางเศรษฐกิจและการทหารอย่างเคร่งครัด แต่ที่นายคูปเชกยอมตกปากให้สัญญาก็เพื่อจะให้การปฏิรูปการปกครองภายในประเทศของตนดำเนินไปได้โดยสะดวก จะไม่ถูกข่มขู่บีบคั้นจากโซเวียตและประเทศบริวารอย่างน้อยก็ชั่วระยะเวลาหนึ่งจนกว่าเซโกสโลวะเกียจะหาทางออกได้ภายหลัง

แต่ในที่สุดกองทหารโซเวียตพร้อมด้วยประเทศบริวารอีก ๔ ประเทศ คือ เยอรมันตะวันออก โปแลนด์ บัลแกเรีย และยัการ์ ก็บุกเข้ายึดครองเซโกสโลวะเกีย เมื่อเวลา ๒๓.๐๐ น. วันที่ ๒๐ สิงหาคม ศกนี้ (ซึ่งตรงกับเวลาในประเทศไทย ๔.๐๐ น. ของวันที่ ๒๑ สิงหาคม) รัฐบาลเซโกสโลวะเกียเรียกร้องให้ประชาชนตั้งอยู่ในความสงบ และมีได้สั่งให้กองทัพของชาติต่อสู้ฝ่ายยึดครองแต่ประการใด ให้ทำได้แต่เพียงการต่อต้านโดยคุณสมบัติเท่านั้น คือมิให้ร่วมมือด้วยประการใดๆ ทั้งสิ้น การเคลื่อนกำลังทหารของโซเวียตและบริวารครั้งนี้เป็นไปโดยพลการ มิได้รับอนุญาตจากรัฐบาลเซโกสโลวะเกียแต่อย่างใดทั้งๆ ที่ทั้งสองฝ่ายได้ตกลงกันเรียบร้อยแล้วว่าจะเคารพสิทธิของกันและกัน โซเวียตเองก็รับว่าจะไม่เข้าไปยุ่งเกี่ยวกับกิจการภายในของเซโกสโลวะเกีย แต่กลับยกกองทัพเข้าบุกโดยเจ้าของประเทศไม่รู้ตัว ชำร่วยยังอ้างว่าเป็นการยกทัพเข้าไปปราบพวกที่คิดจะทำลายระบอบโซเชี่ยลลิสต์ซึ่งเป็นข้ออ้างที่ไร้เหตุผล เพราะการยกทัพเข้าไปปราบรัฐบาลและประชาชนของประเทศใดประเทศหนึ่ง จะต้องถือว่าเป็นการรุกรานโดยตรง จะเห็นได้ว่าคำมั่นสัญญาหรือข้อตกลงใดๆ ของประเทศคอมมิวนิสต์เป็นสิ่งที่เชื่อถือไม่ได้ พฤติการณ์ของโซเวียตครั้งนี้ย่อมแสดงให้เห็นอย่างชัดแจ้งว่าการประกาศตนว่ารักสันติ และจะตั้งหน้าคบค้าสมาคมกับนานาประเทศอย่างเป็นมิตรของโซเวียตนั้นเป็นเรื่องแสวงทำทั้งสิ้น แท้จริงโซเวียตมิได้เปลี่ยนแปลงอะไรเลยนอกจากยังเป็นคอมมิวนิสต์ที่ตั้งหน้าใช้กำลังและวิธีรุนแรงกับทุกประเทศที่คอยขัดขวางหรือมีนโยบายตรงข้ามกับตน

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

โดย จำนง เกลิมฉัตร

เนื่องจากได้มีประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ เพื่อใช้แทนธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร (ซึ่งได้ตราไว้เมื่อวันที่ ๒๘ มกราคม ๒๕๐๒) ตั้งแต่วันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ เป็นต้นไป และตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นี้ ในบทเฉพาะกาล มาตรา ๑๔๐ ได้บัญญัติให้ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน (ราษฎร) ให้เสร็จสิ้นภายใน ๒๔๐ วัน นับแต่วันใช้รัฐธรรมนูญนี้ จึงเป็นที่หวังกันได้ว่าใน ระยะเวลาอีกไม่ช้าก็จะต้องมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนกันอีก หลังจากที่ได้อำนาจการเลือกตั้งกันมาเป็นเวลา ๑๐ ปีเศษ

ฉะนั้น จึงเป็นการสมควรที่จะได้นำเรื่องเกี่ยวกับหลักทั่วไปในการเลือกตั้ง และการเลือกตั้งที่แล้ว ๆ มาของไทยมากล่าวไว้เพื่อเป็นการทบทวนความจำในอันที่จะช่วยส่งเสริมให้เข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนซึ่งจะมีขึ้นในเร็ว ๆ นี้ได้ดียิ่งขึ้น และเพื่อความเหมาะสมในบทความนี้จะได้กล่าวเฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้ คือ.—

๑. หลักทั่วไปของการเลือกตั้ง
๒. ประวัติการเลือกตั้งของต่างประเทศและของประเทศไทย
๓. บทบัญญัติเกี่ยวกับสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑
๔. บทสรุป

ตอนที่ ๑ หลักทั่วไปของการเลือกตั้ง

๑. ความหมายของ “การเลือกตั้ง”

กล่าวโดยทั่วไปการเลือกตั้ง หรือที่ภาษาอังกฤษเรียกว่า Election นั้น หมายถึง การที่บุคคลได้เลือกบุคคลคนหนึ่งจากบุคคลหลาย ๆ คน หรือเลือกบุคคลหลาย ๆ คน จากบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ไปกระทำการอันใดอันหนึ่งแทนตน

ฉะนั้น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ก็คือการที่ราษฎรผู้มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนดไว้ได้ออกเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อให้ไปทำหน้าที่ออกกฎหมายหรือปฏิบัติหน้าที่อย่างอื่นในสภาผู้แทนราษฎร

๒. การเลือกตั้งเป็นลักษณะสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย

การปกครองระบอบประชาธิปไตย คือการปกครองซึ่งถือหลักว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศหรืออำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนของประเทศนั้น ๆ (The sovereign power emanates from the people) หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือจะต้องให้ราษฎรได้ใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองประเทศ แต่เนื่องจากประเทศเป็นชุมชนชนหมู่ใหญ่ การที่จะให้ราษฎรทุกคนใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรงเข้าบริหารประเทศเสียเองพร้อม ๆ กันนั้น ในทางปฏิบัติย่อมกระทำมิได้ เพราะถ้าเป็นเช่นนั้นแล้วแทนที่บ้านเมืองจะสงบเรียบร้อยก็จะกลับทำให้เกิดการอลหม่านยุ่งเหยิงยิ่งขึ้น ฉะนั้นจึงต้องเลือกบุคคลจำนวนหนึ่งให้เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยแทนตน มีกำหนดระยะเวลาหนึ่ง ซึ่งเท่ากับราษฎรได้เป็นผู้บริหารบ้านเมืองโดยทางอ้อม และลักษณะสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบให้ราษฎรใช้อำนาจอธิปไตยโดยทางผู้แทนนี้ ก็คือต้องมีการเลือกตั้ง

๓. การออกเสียงเลือกตั้ง

การออกเสียงเลือกตั้ง มี ๒ อย่าง คือ

(๑) การออกเสียงเลือกตั้งโดยตรง (Direct Vote)

(๒) การออกเสียงเลือกตั้งโดยทางอ้อม (Indirect Vote)

การออกเสียงเลือกตั้งโดยตรง หมายความว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งได้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนโดยตรงทีเดียวไม่ต้องเลือกผู้ใดให้ไปเลือกแทนอีก

การออกเสียงเลือกตั้งโดยทางอ้อม หมายความว่า การเลือกตั้งที่มีบุคคลหรือสมาชิกรัฐสภาเป็นตัวแทนราษฎร โดยราษฎรเป็นผู้เลือกตั้งบุคคลหรือสภาเสียชั้นหนึ่งก่อน แล้วบุคคลหรือสภาดังกล่าวจึงไปลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทนราษฎรแทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง การเลือกตั้งโดยทางอ้อมนี้อาจมีคณกลางหลาย ๆ ชั้นก็ได้ เช่น ในประเทศไทยเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งนับเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย ก็ได้บัญญัติถึงวิธีการเลือกตั้งโดยทางอ้อมไว้ด้วย กล่าวคือ ได้บัญญัติให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็น ๓ ชั้น คือ ชั้นแรกให้ราษฎรในหมู่บ้านเลือกผู้แทนหมู่บ้าน ชั้นที่สองให้ผู้แทนหมู่บ้านเลือกผู้แทนตำบล และชั้นที่สามให้ผู้แทนตำบลเป็นผู้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่ต่อมาเมื่อได้ยกเลิกธรรมนูญชั่วคราวดังกล่าวแล้ว คือ ระหว่าง พ.ศ. ๒๔๗๕ ถึง พ.ศ. ๒๔๗๙ ประเทศไทยก็ได้ใช้การเลือกตั้งโดยทางอ้อมเพียง ๒ ชั้น คือ ชั้นแรกให้ราษฎรในตำบลหนึ่งเลือกผู้แทนตำบล แล้วผู้แทนตำบลไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง และต่อจากนั้นมาก็ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งโดยตรงตลอดมาจนถึงปัจจุบัน (ดูรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ มาตรา ๘๓)

ส่วนการเลือกตั้งโดยทางอ้อมในต่างประเทศนั้น ถ้าเป็นกรณีที่มีสถานิติบัญญัติสองสภา ก็ได้กำหนดให้สภาจังหวัด หรือสภาท้องถิ่น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกชั้นหนึ่ง ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งโดยตรง และการเลือกตั้งโดยทางอ้อมนี้ มีความคิดเห็นแยกกันออกเป็นสองฝ่าย กล่าวคือ ฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าการเลือกตั้งโดยตรงดีกว่าการเลือกตั้งโดยทางอ้อม และอีกฝ่ายหนึ่งมีความเห็นว่าการเลือกตั้งโดยทางอ้อมดีกว่าการเลือกตั้งโดยตรง โดยต่างฝ่ายต่างยกข้อดีของวิธีการเลือกตั้งที่ฝ่ายตนนิยม และข้อเสียของวิธีการเลือกตั้งของอีกฝ่ายหนึ่งมากล่าวเพื่อสนับสนุนความคิดเห็นของฝ่ายตน

อย่างไรก็ดี ในทางการศึกษาและการปฏิบัติควรจะได้พิจารณาถึงหลักธรรมตามขั้นมูลฐานในการปกครองระบอบประชาธิปไตยซึ่งถือหลักว่าอำนาจอิสระในการปกครองประเทศเป็นของราษฎร แต่ราษฎรทุกคนไม่อาจจะใช้อำนาจของตนได้โดยตรง จึงได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นแล้ว ก็ย่อมเป็นการชอบด้วยเหตุผลของระบอบนี้ที่จะให้ราษฎรได้เลือกผู้แทนได้โดยตรง เพื่อเปิดโอกาสให้ราษฎรใช้ความคิดพิจารณาเลือกผู้แทนได้ตามใจชอบ ส่วนการเลือกตั้งโดยทางอ้อมนั้น นับว่าเป็นการไม่เปิดโอกาสให้ราษฎรได้ใช้สิทธิของตนเต็มที่

เมื่อได้ระลึกถึงหลักธรรมจางกล่าวมาแล้ว ก็คงจะไม่มีเหตุผลอันใดมาหักล้างหลักที่ว่าสิทธิหน้าที่ของผู้ใดหาควรให้คนอื่นมาขัดขวางไม่ ยิ่งเป็นเรื่องซึ่งมีความสำคัญ เช่นสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งแล้วก็ยังเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะให้ผู้อื่นมาขัดขวาง จึงควรจะให้ราษฎรได้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้โดยตรง

๔. วิธีการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนั้นกระทำได้ ๒ วิธี คือ วิธีรวมเขต และวิธีแบ่งเขต

การเลือกตั้งโดยวิธีรวมเขต หลักการสำคัญของวิธีการเลือกตั้งแบบนี้ก็คือ ถือเอาเขตการปกครองของจังหวัดเป็น “เขตเลือกตั้ง” และในจังหวัดหนึ่งให้มีเขตเลือกตั้งเพียงเขตเดียวเท่านั้น และเขตเลือกตั้งนั้น ๆ โดยปกติในชั้นต้นก็กำหนดให้มีสมาชิกสภาผู้แทนได้เขตเลือกตั้งละ ๑ คน ส่วนจังหวัดใดจะมีสมาชิกสภาผู้แทนเพิ่มขึ้นอีกกี่คนก็ถือเอาจำนวนราษฎรในจังหวัดนั้นเป็นเกณฑ์คำนวณ และราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จังหวัดนั้นจะมีได้

การเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขต การเลือกตั้งโดยวิธีนี้มีหลักการที่สำคัญคือ “ในเขตเลือกตั้งหนึ่งให้มีผู้แทนราษฎรได้คนเดียว” โดยถือว่า “เขตเลือกตั้ง” นั้น หมายความว่า เขตการปกครองท้องที่ซึ่งกำหนดให้ราษฎรในเขตนั้น เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนได้หนึ่งคน ฉะนั้น จังหวัดใดที่จะมีสมาชิกสภาผู้แทนได้มากกว่าหนึ่งคนจึงต้องมีเขตเลือกตั้งเพิ่มขึ้นเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนที่จะมีได้ในจังหวัดนั้น โดยมีพระราชกฤษฎีกาแบ่งเขตเลือกตั้งให้มีจำนวนราษฎรใกล้เคียงกันเท่าที่จะทำได้ และตามปกติก็ใช้เขตอำเภอที่ต่อเนื่องใกล้ชิดกันเป็นเขต แต่ในกรณีที่จังหวัดใดมีอำเภอที่มีราษฎรมากถึงขนาดที่จะถือเป็นเขตเลือกตั้งได้ก็ดี หรือถึงขนาดที่จะเป็นเขตเลือกตั้งได้มากกว่าหนึ่งเขตก็ดี จะกำหนดให้อำเภอนั้นเป็นเขตเลือกตั้งหนึ่ง หรือจะแบ่งเขตอำเภอนั้นออกเป็นเขตเลือกตั้งมากกว่าหนึ่งเขตก็ได้

อย่างไรก็ดี การที่จะเลือกใช้วิธีรวมเขตหรือวิธีแบ่งเขตนั้นก็ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละประเทศ สำหรับประเทศไทยนั้นในการเลือกตั้งครั้งที่แล้ว ๆ มา ก็ปรากฏว่าบางครั้งก็ใช้วิธีรวมเขต บางครั้งก็ใช้วิธีแบ่งเขต แม้แต่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ใช้อยู่ในปัจจุบันนี้ก็ไม่ได้บัญญัติไว้นั่นเองว่าจะให้ใช้วิธี

ใด คงมีบทบัญญัติไว้ในมาตรา ๘๒ วรรค ๓ แต่เพียงว่า “การเลือกตั้งจะใช้วิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน” ทั้งนี้ก็เพราะการเลือกตั้งทั้ง ๒ วิธี นั้น ต่างก็มีข้อดีและข้อเสียด้วยกันทั้งนั้น และสำหรับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในครั้งต่อไปนั้นก็ปรากฏว่า มีแนวโน้มที่จะให้ใช้วิธีแบ่งเขต ซึ่งก็คงจะมีบทบัญญัติเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ในพระราชบัญญัติเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน ซึ่งจะประกาศใช้เป็นกฎหมายต่อไปในไม่ช้า

การเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขต ซึ่งถือหลักว่า “ในเขตเลือกตั้งหนึ่งให้มีผู้แทนราษฎรได้เพียงคนเดียว” นั้น มีผลดีหลายประการ คือ

๑. ราษฎรมีโอกาสเลือกผู้แทนได้เสมอภาคกัน กล่าวคือ ถ้าใช้วิธีการเลือกตั้งแบบรวมเขต (โดยถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง) แล้ว ราษฎรในจังหวัดต่างๆ มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งได้เปรียบเสียเปรียบกันอยู่ เช่น ราษฎรในจังหวัดหนึ่งที่มีผู้แทนราษฎรได้คนเดียวก็มีโอกาสเลือกผู้แทนได้คนเดียว ส่วนอีกจังหวัดหนึ่งมีผู้แทนราษฎรได้ ๑๒ คน ราษฎรผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดนั้นก็จะมีโอกาสได้เลือกผู้แทนได้ถึง ๑๒ คน ซึ่งจะเห็นว่าไม่เสมอภาคกัน ทั้งๆ ที่โดยหลักการของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแล้วราษฎรทุกคนย่อมมีสิทธิและเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยด้วยกันและเสมอภาคกัน และการที่จะถือเอาจังหวัดใหญ่จังหวัดเล็ก หรือจำนวนราษฎรมากจำนวนราษฎรน้อย มาเป็นเครื่องได้เปรียบเสียเปรียบในการใช้สิทธิตามอำนาจอธิปไตยก็หาเป็นการสมควรไม่ จึงควรมีการกำหนดเขตเลือกตั้งและจำกัดจำนวนผู้แทนให้มีได้เพียงเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน

นอกจากนี้การที่ให้ราษฎรผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งคนหนึ่งเลือกผู้แทนได้หนึ่งคนนั้นย่อมเป็นทางให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยดี เป็นการง่ายและสะดวกแก่ราษฎร โดยราษฎรมีโอกาสจะพิจารณาเลือกเฉพาะผู้ที่ตนพอใจที่สุด และเมื่อราษฎรทุกคนต่างได้เลือกผู้แทน ด้วยความคิดเห็นเป็นอย่างดีที่สุดแล้ว ก็นับว่าผู้ที่ได้รับเลือกตั้งเป็นผู้แทนราษฎรเป็นผู้ที่ราษฎรส่วนใหญ่ได้กลั่นกรองเลือกมาเป็นอย่างดีแล้ว

๒. ผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ได้เปรียบเทียบเปรียบเทียบกันในการเสียเวลาลงทุนหาเสียง ทั้งนี้ เพราะในการเลือกตั้งนั้นถ้าใช้วิธีรวมเขตซึ่งถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้งแล้ว ถ้าจังหวัดใด เป็นจังหวัดเล็กไม่ใหญ่โต เช่น จังหวัดภูเก็ต ซึ่งตามสถิติ พ.ศ. ๒๕๑๐ ปรากฏว่า มีเขต การปกครองรวม ๓ อำเภอ มีพื้นที่ ๘๐๐ ตารางกิโลเมตรเศษ และมีจำนวนพลเมืองจำนวน ๕๐,๐๐๐ คนเศษ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดนั้นก็ออกทำการหาเสียงได้ง่าย ไม่ต้องเสีย เวลาและค่าใช้จ่ายมาก แต่ถ้าจังหวัดใดเป็นจังหวัดใหญ่โตกว้างขวาง เช่น จังหวัดอุบล ราชธานี ซึ่งมีเขตการปกครอง ๑๔ อำเภอ ๒ กิ่งอำเภอ มีพื้นที่ ๒๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร เศษ และมีจำนวนพลเมือง ๑,๓๐๐,๐๐๐ คนเศษ ผู้สมัครรับเลือกตั้งในเขตจังหวัดนั้นก็ทำการ หาคะแนนเสียงได้ยากและต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายมาก ยิ่งจังหวัดใดมีสมาชิกสภาผู้แทน ได้หลายคน หรือมีผู้สมัครเป็นจำนวนมากแล้วก็ย่อมต้องมีการแข่งขันกันมากยิ่งขึ้น การลงทุน ก็ย่อมมากขึ้นด้วย แต่ถ้าเป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตแล้ว ผู้สมัครรับเลือกตั้งในแต่ละ เขตเลือกตั้งจะไม่ได้เปรียบเทียบเปรียบเทียบกันในการหาเสียงมากนัก

๓. ถ้าใช้วิธีการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขตแล้ว ทางฝ่ายบ้านเมือง คือทางค้ำรัฐบาล ซึ่งมีหน้าที่ดำเนินการเลือกตั้ง และควบคุมการเลือกตั้งก็จะได้รับความสะดวก และใช้เงิน งบประมาณน้อย เพราะการเลือกตั้งนั้นอาจจะต้องมีขึ้นตามเหตุการณ์และสภาพของผู้ที่ได้ รับเลือกตั้งเป็นผู้แทน เช่น ในเขตเลือกตั้งหนึ่ง ปรากฏว่าผู้ที่ได้รับการเลือกตั้งเป็นสมาชิก สภาผู้แทนเกิดล้มเสียชีวิต เสียชื่อ หรือขาดคุณสมบัติในการเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ลง ทางรัฐบาลก็เพียงแต่จัดให้มีการเลือกตั้งซ่อมขึ้นมาใหม่เฉพาะในเขตเลือกตั้งที่ขาดสมาชิก สภาผู้แทนไปเท่านั้น การเลือกตั้งก็ไม่ต้องทำทั้งจังหวัด รัฐบาลก็เสียค่าใช้จ่ายน้อย ผู้สมัคร รับเลือกตั้งก็เสียเงินน้อย เพราะไม่ต้องหาเสียงทั่วไปทั้งจังหวัด

๔. การเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขต เหมาะแก่การเลือกตั้งโดยวิธีออกเสียงลงคะแนน โดยตรง เพราะการแบ่งเขตให้เล็กลงและจำกัดการเลือกผู้แทนได้เพียงเขตเลือกตั้งละหนึ่งคน นั้น ย่อมทำให้สะดวกแก่การออกเสียงเลือกตั้งของราษฎร และการพิจารณาเลือกผู้สมัครรับ เลือกตั้ง เพราะเขตแคบเข้า จำนวนผู้สมัครจำกัดลง ก็ย่อมเป็นความสะดวก

๕. ประเภทของการเลือกตั้ง

การเลือกตั้งนั้นกล่าวโดยทั่ว ๆ ไปมี ๓ ประเภท คือ

- (๑) การเลือกตั้งทั่วไป (General election)
- (๒) การเลือกตั้งซ่อม (By - election)
- (๓) การเลือกตั้งใหม่ (Re - election)

สำหรับการเลือกตั้งของไทย นอกจากจะมีการเลือกตั้งทั้ง ๓ ประเภทดังกล่าวแล้ว ตามรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ยังได้เคยมีบทเฉพาะกาลกำหนดให้มีการเลือกตั้งอีกประเภทหนึ่ง คือ การเลือกตั้งเพิ่ม (Additional election) ไว้ด้วย

การเลือกตั้งทั่วไป คือการเลือกตั้งซึ่งราษฎรมาลงคะแนนเสียงพร้อม ๆ กันทั่วประเทศ เมื่อสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนสิ้นสุดลง หรือเมื่อมีการยุบสภาผู้แทน

การเลือกตั้งซ่อม คือการเลือกตั้งที่จัดให้มีขึ้นเฉพาะในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขตเลือกตั้งใดที่สมาชิกสภาผู้แทนในเขตเลือกตั้งนั้นขาดจากสมาชิกภาพเท่านั้น ไม่ใช่การเลือกตั้งพร้อม ๆ กันทั่วประเทศ สมาชิกสภาผู้แทนอาจขาดจากสมาชิกภาพเพราะตาย ลาออก หรือขาดจากสมาชิกภาพเพราะเหตุอื่น

การเลือกตั้งใหม่ หมายถึงการเลือกตั้งในกรณีที่มีคำพิพากษาของศาลว่าการเลือกตั้งเดิมในเขตเลือกตั้งหนึ่งเขตเลือกตั้งใดไม่เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย จึงให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนเฉพาะในเขตเลือกตั้งนั้น ๆ ใหม่

การเลือกตั้งเพิ่ม การเลือกตั้งประเภทนี้เคยมีบทบัญญัติไว้ในบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า “เมื่อได้ใช้บังคับรัฐธรรมนูญนี้ไปแล้ว ๕ ปี ถ้าปรากฏว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งในจังหวัดใดได้รับการศึกษาอบรมจนขึ้นประถมศึกษาตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นจำนวนเกินกึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในจังหวัดนั้น ก็ให้สมาชิกประเภทที่ ๒ ออกจากตำแหน่งมีจำนวนเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ ที่มีการเลือกตั้งในจังหวัดนั้น และให้เลือกสมาชิกประเภทที่ ๑ เพิ่มแทนประเภทที่ ๒”

ตอนที่ ๒ ประวัติการเลือกตั้ง

๑. ประวัติทั่วไปเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

การที่จะกล่าวถึงประวัติการเลือกตั้งทั้ง ๆ นั้น ย่อมกระทำได้ยาก ทั้งนี้ เพราะโดยมากประวัติการเลือกตั้งย่อมคาบเกี่ยวไปถึงประวัติการปกครองของประเทศด้วย เมื่อการปกครองของประเทศเปลี่ยนแปลงไป การเลือกตั้งก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ในที่นี้จึงจะกล่าวเฉพาะความคิดทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการเลือกตั้งเท่านั้น

ความคิดที่จะให้มีการออกเสียงเลือกตั้งนั้น ได้มีนักปรัชญาเมธีกรีกโรมันเคยเขียนคำสนับสนุนไว้ เช่น พลโต ได้เขียนคำแนะนำสนับสนุนเรื่องการสร้างสภาที่ปรึกษาของแผ่นดินไว้ในหนังสือชื่อ “กฎหมาย” ว่า ควรแบ่งประเภทของบุคคลออกเป็น ๔ ประเภท ทุก ๆ ประเภทให้มีจำนวนผู้มาเป็นที่ปรึกษาได้ ๑ ใน ๔ โดยให้ราษฎรเลือก

ในประเทศกรีซสมัยโบราณ มีตำแหน่งบางตำแหน่งซึ่งจะต้องแต่งตั้งผู้ครองตำแหน่งนั้นโดยใช้วิธีออกเสียงเลือกตั้ง การบรรจุในตำแหน่งอื่น ๆ ส่วนมากใช้วิธีเลือกโดยเสียงโศก ซึ่งในครั้งนั้นถือว่าเป็นสาระสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย การออกเสียงลงคะแนนโดยปรกติใช้วิธียกมือ ในกรุงโรมพวกโรมันก็ใช้วิธีออกเสียงเลือกตั้งข้าราชการตำแหน่งสำคัญ ๆ เหมือนกัน ชั้นเกมการออกเสียงในที่ประชุมต่าง ๆ ใช้วิธีแบ่งเป็นพวก ๆ และนับคะแนนโดยให้ราษฎรที่มาออกเสียงเดินผ่านเจ้าหน้าที่นับคะแนน

ในสมัยกลาง (Middle ages) การออกเสียงเลือกตั้งได้ขยายออกไปมากในการกระทำต่าง ๆ แต่ในครั้งนั้นราษฎรถือกันว่าการออกเสียงเลือกตั้งเป็นภาระหน้าที่ไม่ใช่เป็นสิทธิ

นักปราชญ์ทางกฎหมายเลือกตั้งได้ให้บรรดาอธิบายไว้ว่า การศึกษาประวัติการเลือกตั้งนั้นก็เท่ากับเป็นการศึกษาประวัติของระบอบการปกครองของโลก หรืออีกนัยหนึ่งก็เท่ากับจะต้องศึกษาถึงประวัติแห่งอารยธรรมนั่นเอง แต่ถ้าต้องการศึกษาเพียงให้ทราบถึงวิวัฒนาการ (Evolution) ของการเลือกตั้งตั้งแต่สมัยโบราณมาจนถึงปัจจุบันนี้แล้วก็ไม่มีประเทศใดที่ควรจะศึกษายิ่งกว่าประเทศอังกฤษ เพราะราษฎรในประเทศนั้นได้เริ่มออกเสียงเลือกตั้งโดยวิธีการต่าง ๆ มากกว่าพันปีแล้วโดยสืบเนื่องกันมาไม่ขาดสาย

๒. ประวัติการเลือกตั้งในประเทศไทย

เกี่ยวกับประวัติการเลือกตั้งในประเทศไทยนี้ เพื่อความสะดวกจะได้แยกกล่าวเป็น ๒ ตอน คือ ตอนแรกว่าด้วยประวัติกฎหมายเลือกตั้งของไทย และตอนที่สองว่าด้วยประวัติการเลือกตั้งของไทย

ก. ประวัติกฎหมายเลือกตั้งของไทย

ที่มาแห่งกฎหมายเลือกตั้งของไทยนั้นก็คือ กฎหมายรัฐธรรมนูญนั่นเอง ดังจะเห็นได้จากบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญของไทยตั้งแต่ฉบับแรก คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๔๗๕ จนถึงกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน คือรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๖๑ ก็ได้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการเลือกตั้งและกฎหมายเลือกตั้งไว้ด้วย

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๖๑ ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนให้เสร็จสิ้นภายใน ๒๔๐ วันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ (มาตรา ๑๘๐) และในมาตรา ๘๒ กำหนดให้ใช้วิธีการออกเสียงลงคะแนนโดยตรงและลับ โดยถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์ ส่วนการเลือกตั้งจะใช้วิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตก็ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน (ซึ่งจะต้องมีการตราขึ้นเป็นกฎหมายต่างหากอีกฉบับหนึ่ง)

๑) กฎหมายที่บัญญัติถึงการเลือกตั้งฉบับแรก กฎหมายที่บัญญัติถึงการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในประเทศไทยฉบับแรกก็คือ พระราชบัญญัติธรรมนูญการปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. ๒๔๗๕ ซึ่งเป็นกฎหมายรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย โดยได้บัญญัติถึงวิธีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนไว้ด้วย กล่าวคือ ได้กำหนดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนโดยทางอ้อมเป็น ๓ ขั้นด้วยกันดังได้กล่าวมาแล้วในเรื่องวิธีการออกเสียงเลือกตั้งโดยทางอ้อม แต่การเลือกตั้งตามบทบัญญัติแห่งธรรมนูญชั่วคราวฉบับนี้คงได้ปฏิบัติไปเฉพาะการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรชั่วคราว จำนวน ๗๐ นาย โดยคณะราษฎรซึ่งมีคณะผู้รักษาพระนครฝ่ายทหารเป็นผู้ใช้อำนาจตั้งขึ้นแทนตามบทบัญญัติแห่งมาตรา ๑๐ ในวาระที่เป็นสมัย

ที่ ๑ เท่านั้น แล้วธรรมนูญชั่วคราวก็ได้ถูกยกเลิกไปเมื่อได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับถาวร ซึ่งได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๗๕

รัฐธรรมนูญฉบับถาวรฉบับแรกนี้ได้บัญญัติให้มีการตรากฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนชั้นต่างหาก มิได้บัญญัติรวมไว้ในรัฐธรรมนูญ เช่นธรรมนูญชั่วคราวที่ถูกยกเลิกไป ทั้งนี้ก็คงจะเป็นเพราะเหตุผลที่ว่ารัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายที่จะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ยาก เพราะเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ แต่กฎหมายเลือกตั้งนั้นย่อมมีเหตุผลที่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงแก้ไขเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้เหมาะสมแก่เหตุการณ์ของบ้านเมือง

๒) กฎหมายเลือกตั้งของไทย กฎหมายการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ประกาศใช้และเปลี่ยนแปลงแก้ไขตั้งแต่ฉบับแรกถึงฉบับสุดท้ายซึ่งใช้อยู่ก่อนที่จะถูกยกเลิกโดยการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ มีรวม ๑๑ ฉบับ คือ.—

ฉบับที่ ๑ พระราชบัญญัติว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระหว่างที่ใช้บทบัญญัติเฉพาะกาลในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ เรียกโดยย่อว่า พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๖ ธันวาคม ๒๔๗๕) แต่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนตามกฎหมายฉบับนี้ยังไม่ทันจะได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ดำเนินการเลือกตั้ง ก็พอดีได้มีพระราชกฤษฎีกาปิดสภาผู้แทนราษฎรเมื่อวันที่ ๑ เมษายน ๒๔๗๖ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนจึงพลอยระงับไปด้วย

ฉบับที่ ๒ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๔๗๖) ซึ่งออกโดยฝ่ายบริหาร มิได้ออกโดยฝ่ายที่ใช้อำนาจนิติบัญญัติ กล่าวคือ พระราชบัญญัตินี้ออกโดยรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดา ซึ่งได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญเสียชั่วคราว หลังการลี้ภัยของพระราชนิติบัญญัติฉบับนี้คงให้มีการเลือกตั้ง ๒ ชั้น คือให้ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนตำบล แล้วผู้แทนตำบลไปออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน และได้มีการกำหนดเขตเลือกตั้งใหม่ไม่ถือเขตจังหวัดที่แบ่งไว้ในทางปกครอง แต่ได้กำหนดให้รวมจังหวัดในทางปกครองหลายจังหวัดเข้าเป็นจังหวัดเพื่อการเลือกตั้งโดยเฉพาะ แต่อย่างไรก็ดี แม้ว่าพระราชบัญญัติฉบับนี้จะได้มีการออกพระราชกฤษฎีกากำหนดเวลาให้ดำเนินการเลือกตั้งแล้วก็ตาม แต่ก็ยังหาได้มีการปฏิบัติเกี่ยวกับการ

เลือกตั้งไม่ เพราะได้มีการเปลี่ยนแปลงคณะรัฐบาลใหม่ ทำให้คณะรัฐบาลชุดพระยามโนปกรณนิติธาดาต้องออกไป การเลือกตั้งจึงต้องระงับลงอีกครั้งหนึ่ง

ฉบับที่ ๓ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๗๖ ฉบับที่ ๒ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา วันที่ ๑๒ สิงหาคม ๒๔๗๖) พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ออกเมื่อรัฐบาลพระยามโนปกรณนิติธาดาได้ออกไปแล้ว และได้มีประกาศพระบรมราชโองการตั้งให้ พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นนายกรัฐมนตรี และโดยพระราชบัญญัติตนเองการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยจึงได้มีขึ้นเป็นครั้งแรก และมีสมาชิกสภาผู้แทนจำนวน ๗๘ นาย พระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการสำคัญให้มีการเลือกตั้ง ๒ ชั้นเช่นเดิม แต่ให้อือเขตจังหวัดในทางปกครองเป็นเขตเลือกตั้ง

ฉบับที่ ๔ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๔๗๙ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๔๔ วันที่ ๑๕ พฤศจิกายน ๒๔๗๙) พระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ออกมาโดยรัฐบาลมีความประสงค์ที่จะให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เป็นไปโดยเรียบร้อยและเสมอภาคกัน และเพื่อให้เหมาะสมแก่กาลสมัยยิ่งขึ้น โดยประการสำคัญก็คือ ต้องการให้ราษฎรได้ใช้สิทธิออกเสียงได้โดยตนเองโดยตรง ไม่ต้องใช้วิธีเลือกโดยทางอ้อมหลายชั้นดังเช่นที่แล้ว ๆ มา

นอกจากนี้ในเวลาต่อมายังได้มีพระราชบัญญัติการเลือกตั้งออกใช้บังคับอีก ๗ ฉบับ คือ

ฉบับที่ ๕ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ให้ใช้ไปพลางก่อน พ.ศ. ๒๔๘๐ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๒๓ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๔๘๐)

ฉบับที่ ๖ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๘๐ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๖ วันที่ ๙ ธันวาคม ๒๔๘๐)

ฉบับที่ ๗ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๘๔ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๗๗ ฉบับพิเศษ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๔๘๔)

ฉบับที่ ๘ พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๘๕ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ตอนที่ ๕๑ วันที่ ๑๙ สิงหาคม ๒๔๘๕)

ฉบับที่ ๘ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๙ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๗๓ ตอน ๒๑ วันที่ ๑๓ มีนาคม ๒๔๙๙) พระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการสำคัญให้มีการเลือกตั้งแบบรวมเขต โดยให้ถือเอาเขตการปกครองของจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และให้ถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดที่กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรครั้งล่าสุดหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินกว่าหนึ่งแสนห้าหมื่นคน ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นอีก ๑ คน ต่อจำนวนราษฎรทุกจำนวนหนึ่งแสนห้าหมื่นคนเศษของหนึ่งแสนห้าหมื่นคนถ้าเจ็ดหมื่นห้าพันคนหรือกว่านั้น ให้นับเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่นคน

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้ได้บัญญัติให้ยกเลิกพระราชบัญญัติการเลือกตั้งดังต่อไปนี้ คือ

(๑) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕

(๒) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๓)

พ.ศ. ๒๔๗๙

(๓) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๐

(๔) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๔

(๕) พระราชบัญญัติการเลือกตั้ง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๕

ฉบับที่ ๑๐ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๗๓ ตอนที่ ๗๑ วันที่ ๔ กันยายน ๒๔๙๙) มีสาระสำคัญเพียงแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๕ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๙ เกี่ยวกับเรื่องให้ผู้ว่าราชการจังหวัดกำหนดหน่วยเลือกตั้งที่จะพึงมีในจังหวัดนั้น

ฉบับที่ ๑๑ พระราชบัญญัติการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๐ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่ม ๗๔ ตอนที่ ๙๙ วันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๐๐) มีสาระสำคัญเพียงแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๕๗ แห่งพระราชบัญญัติการเลือกตั้ง พ.ศ. ๒๔๙๙ เกี่ยวกับเรื่องให้นายอำเภอรักษาทบบัตรเลือกตั้งไว้มีกำหนด ๑ ปีนับแต่วันเลือกตั้ง และนับว่าพระราชบัญญัติการเลือกตั้งฉบับนี้เป็นกฎหมายเลือกตั้งฉบับสุดท้ายก่อนที่จะมีการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑

ข. การเลือกตั้งของไทย

พระราชบัญญัติการเลือกตั้งเป็นกฎหมายที่กำหนดถึงระเบียบวิธีการอันเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนขึ้นไว้เพื่อแสดงสิทธิและอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติให้เป็นไปตามบทบัญญัตินั้น ๆ แต่เมื่อจะมีการเลือกตั้งขึ้นแต่ละครั้งไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งทั่วไป การเลือกตั้งซ่อม หรือการเลือกตั้งใหม่ ก็คือ ตามรัฐธรรมนูญได้บัญญัติให้มีการออกเป็นพระราชกฤษฎีกาให้ดำเนินการเลือกตั้งขึ้นก่อน แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งใช้อยู่ในปัจจุบันก็ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๙๒ ว่า “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนจะกระทำได้เมื่อได้มีพระราชกฤษฎีกาให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนแล้ว พระราชกฤษฎีกานั้นให้ระบุระยะเวลารับสมัครผู้สมัครรับเลือกตั้งและวันเลือกตั้งด้วย ในกรณีการเลือกตั้งทั่วไปให้กำหนดวันเลือกตั้งวันเดียวกันทั่วราชอาณาจักร”

นับตั้งแต่เปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา จนถึงก่อนการปฏิวัติเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ ประเทศไทยได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร รวม ๓๗ ครั้ง แยกตามประเภทของการเลือกตั้งได้ดังนี้

๑) การเลือกตั้งทั่วไป	๘ ครั้ง
๒) การเลือกตั้งซ่อม	๒๓ ครั้ง
๓) การเลือกตั้งใหม่	๒ ครั้ง
๔) การเลือกตั้งเพิ่ม	๔ ครั้ง

๑) การเลือกตั้งทั่วไป

ครั้งที่ ๑ เลือกตั้งระหว่างเดือน พฤศจิกายน และ ธันวาคม ๒๔๗๖ ตามพระราชบัญญัติกฤษฎีกาให้มีการเลือกตั้งผู้แทนตำบลและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๗๖ เป็นการเลือกตั้งโดยทางอ้อม โดยราษฎรเลือกผู้แทนตำบลก่อน แล้วผู้แทนตำบลจึงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑

ครั้งที่ ๒ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๗ พฤศจิกายน ๒๔๘๐ ตามพระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๐ เป็นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรผู้ที่ได้รับเลือกตั้งในครั้งที่ ๑ ซึ่งครบกำหนดออกตามวาระ การเลือกตั้งครั้งที่ ๒ นี้ เป็นครั้งแรกที่ให้ราษฎรเลือกตั้งผู้แทนราษฎรได้โดยตรง

ครั้งที่ ๓ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๙๑ ตามพระราชกฤษฎีกา
 ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๑ เป็นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแทนชุดที่เลือก
 ตั้งในครั้งที่ ๒ ซึ่งต้องออกจากตำแหน่งเพราะยุบสภา ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทน
 ราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๑ เมื่อวันที่ ๑๑ กันยายน ๒๔๙๑ ในการยุบสภาครั้งนี้นับว่าเป็นครั้งแรก
 ในการปกครองระบอบรัฐสภาของประเทศไทย

ครั้งที่ ๔ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๖ มกราคม ๒๔๙๔ ตามพระราชกฤษฎีกา
 ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๔ เป็นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแทนชุดที่เลือก
 ตั้งในครั้งที่ ๓ ซึ่งต้องออกจากตำแหน่งไปเพราะยุบสภา ตามพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทน
 ราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๔ เมื่อวันที่ ๑๕ ตุลาคม ๒๔๙๔ การยุบสภาครั้งนี้นับเป็นครั้งที่ ๒

ครั้งที่ ๕ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๔ มกราคม ๒๔๙๖ ตามพระราชกฤษฎีกา
 ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๖ เป็นการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรแทน
 ราษฎรซึ่งได้รับเลือกตั้งในการเลือกตั้งครั้งที่ ๔ เนื่องจากวันที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ ได้มี
 การรัฐประหาร และประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) ลงวันที่
 ๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุดเดิมจึงสิ้นสุดลง

ครั้งที่ ๖ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๙ ตามพระราชกฤษฎีกา
 ดำเนินการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๙ เป็นการเลือกตั้งผู้แทน
 ราษฎรซึ่งได้รับเลือกตั้งครั้งที่ ๔ ทั้งนี้เนื่องจากเมื่อวันที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ ได้มีการ
 ประกาศเลิกใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๒ และให้กลับไปใช้รัฐธรม-
 นูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แทน สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรชุด
 ก่อนจึงสิ้นสุดลง

ครั้งที่ ๗ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ ตามพระราชกฤษฎีกา
 ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ พ.ศ. ๒๔๙๙ ลงวันที่ ๑ พฤศจิกายน
 ๒๔๙๙ เนื่องจากสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ ซึ่งได้เลือกตั้งใน
 ครั้งที่ ๖ ถึงคราวออกตามวาระในวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐

ครั้งที่ ๘ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐ เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๖
 กันยายน ๒๕๐๐ คณะทหารภายใต้การนำของ ฯพณ ฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ยึด

อำนาจการปกครองจากรัฐบาลในขณะนั้น และได้มีประกาศให้สมาชิกภาพแห่งรัฐสภาสิ้นสุดลงตั้งแต่วันที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๐๐ โดยให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ ขึ้นใหม่ทั้งหมดภายใน ๙๐ วัน

อนึ่ง มีข้อสังเกตเกี่ยวกับการเลือกตั้งทั่วไปทั้ง ๘ ครั้งดังต่อไปนี้.—

(๑) การเลือกตั้งโดยทางอ้อมมีเพียงครั้งเดียวเท่านั้น คือในการเลือกตั้งครั้งที่ ๑ นอกนั้นเป็นการเลือกตั้งโดยตรง

(๒) การเลือกตั้งครั้งที่ ๒ ถึงครั้งที่ ๔ เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีแบ่งเขต แต่ละเขตเลือกตั้งให้เลือกผู้แทนราษฎรได้เพียงคนเดียว

(๓) การเลือกตั้งครั้งที่ ๕ ถึงครั้งที่ ๘ เป็นการเลือกตั้งโดยวิธีรวมเขต และถือเขตจังหวัดในทางปกครองเป็นเขตเลือกตั้ง

ต่อมาเมื่อวันที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๐๑ คณะปฏิวัติภายใต้การนำของ ฯพณ ฯ จอมพล สฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการปฏิวัติและประกาศเลิกใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๗๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ และให้สมาชิกภาพแห่งรัฐสภาสิ้นสุดลง จึงมีผลให้ไม่ได้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งแต่นั้นมา

๒) การเลือกตั้งซ่อม การเลือกตั้งซ่อมหรือการเลือกตั้งแทนตำแหน่งที่ว่างนั้นได้กระทำมาแล้ว รวม ๒๓ ครั้ง แยกได้ดังนี้ คือ

(๑) เป็นการเลือกตั้งซ่อมเพราะสมาชิกคนเดิมถึงแก่กรรม ๑๗ ครั้ง

(๒) เป็นการเลือกตั้งซ่อมเพราะสมาชิกคนเดิมลาออก ๓ ครั้ง

(๓) เป็นการเลือกตั้งซ่อมเพราะสมาชิกคนเดิมขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ๒ ครั้ง

(๔) เป็นการเลือกตั้งซ่อมเพราะสมาชิกคนเดิมถูกสภาผู้แทนราษฎรวินิจฉัยให้พ้นจากสมาชิกภาพ ๑ ครั้ง

อนึ่ง โดยที่ปรากฏว่าตำแหน่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ ได้ว่างลงหนึ่งตำแหน่งตั้งแต่

วันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๐๐ เพราะศาลฎีกาได้มีคำสั่งว่า การเลือกตั้งของพลโท ประยูร ภมรมนตรี เป็นไปโดยมิชอบ เพราะในขณะที่ยังดำรงตำแหน่ง พลโท ประยูร ภมรมนตรี เป็นข้าราชการประจำ ทำให้ขาดคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง จึงได้มีพระราชกฤษฎีกา ให้เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนประเภทที่ ๑ ขึ้นแทนตำแหน่งที่ว่างลงดังกล่าว และได้กำหนด เอาวันที่ ๒๔ กันยายน ๒๕๐๐ เป็นวันเลือกตั้ง ปรากฏว่าได้มีผู้สมัครรับเลือกตั้งในการเลือก ตั้งซ่อมครั้งนี้ รวม ๔ คน แต่เนื่องจากเมื่อวันที่ ๑๖ กันยายน ๒๕๐๐ คณะทหารภายใต้ การนำของ ฯพณฯ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ได้ทำการยึดอำนาจการปกครองจากรัฐบาล และได้มีการประกาศพระบรมราชโองการโปรดเกล้า ฯ ให้สมาชิกภาพแห่งรัฐสภาสิ้นสุดลง ตั้งแต่วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๐๐ และให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประเภทที่ ๑ ขึ้น ใหม่ทั้งหมดภายใน ๙๐ วัน (ซึ่งต่อมาได้มีการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๐๐) ดังนั้น การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ แทนตำแหน่งที่ว่างจึงเป็นอันต้องระงับ ไปด้วย

๓) การเลือกตั้งใหม่ การเลือกตั้งใหม่ในกรณีที่มีคำพิพากษาของศาลว่าการเลือก ตั้งเดิมเป็นไปโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย นั้น มี ๒ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๔๘๑ เนื่องจากนายอรุณ ทองบั้งโชติ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดพระนคร เขตเลือกตั้งที่ ๓ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๑ (การเลือกตั้งทั่วไปครั้งที่ ๓) ได้ถูกร้องคัดค้านการเลือกตั้ง และศาล ได้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จึงได้มีพระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใหม่ แต่ ผลการเลือกตั้งก็ปรากฏว่า ได้แก่นายอรุณ ทองบั้งโชติ อีก

ครั้งที่ ๒ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๔๘๓ เนื่องจากนายกำป็น ภูมิพาณิชย์ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจังหวัดนครราชสีมา เขตเลือกตั้งที่ ๑ ซึ่งได้รับเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๔๘๑ ได้ถูกคัดค้านการเลือกตั้ง และศาลได้สั่งให้มีการเลือกตั้งใหม่ จึงได้มี พระราชกฤษฎีกาให้ดำเนินการเลือกตั้งผู้แทนราษฎรใหม่ ผลของการเลือกตั้งปรากฏว่าได้แก่ พระประสงค์เกษมราษฎร

๔) การเลือกตั้งเพิ่ม มี ๔ ครั้ง คือ

ครั้งที่ ๑ เลือกตั้งเมื่อเดือนกรกฎาคม ๒๔๘๘ เนื่องจากประเทศไทยได้คืนแดน ๙ จังหวัดคืนจากประเทศอินโดจีนฝรั่งเศส คือ จังหวัดนครจำปาศักดิ์, พระตะบอง, พิบูลสงคราม และลันซาง เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๘ จึงต้องเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นในจังหวัดดังกล่าวจังหวัดละ ๑ คน

ครั้งที่ ๒ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ สิงหาคม ๒๔๘๙ ตามพระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งเพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๘๙ เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเฉพาะในจังหวัด ๔๗ จังหวัด เนื่องจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้กำหนดให้เพิ่มสมาชิกสภาแทนขึ้นจากที่มีอยู่เดิม

ครั้งที่ ๓ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน ๒๔๙๒ ตามพระราชกฤษฎีกาดำเนินการเลือกตั้งเพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. ๒๔๙๒ เป็นการเลือกตั้งเพิ่มเฉพาะในจังหวัด ๑๙ จังหวัด เนื่องจากได้ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๒ จึงต้องเพิ่มสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ครบตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญฉบับนั้น

ครั้งที่ ๔ เลือกตั้งเมื่อวันที่ ๓๐ มีนาคม ๒๕๐๑ เป็นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ ๑ เพิ่มแทนประเภทที่ ๒ รวม ๒๖ คน ในจังหวัดที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งจบชั้นประถมศึกษาเกินกว่ากึ่งหนึ่งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในจังหวัดนั้น ๆ รวม ๕ จังหวัด คือ จังหวัดพระนคร, ธนบุรี, กาฬสินธุ์, ร้อยเอ็ด และอุบลราชธานี ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามบทเฉพาะกาลของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๔๙๕ แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๔๙๕ มาตรา ๑๑๖

ตอนที่ ๓ บทบัญญัติเกี่ยวกับสภาผู้แทนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พ.ศ. ๒๕๑๑

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งประกาศใช้เมื่อวันที่ ๒๐ มิถุนายน ๒๕๑๑ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๗๑ ว่า “รัฐสภาประกอบด้วยวุฒิสภาและสภา

ผู้แทน” และได้บัญญัติถึงเรื่องเกี่ยวกับสภาผู้แทนโดยเฉพาะไว้ในมาตรา ๘๒ ถึงมาตรา ๘๖ ซึ่งมีสาระสำคัญพอสรุปได้ดังต่อไปนี้ คือ.—

๑. สภาผู้แทนประกอบด้วยสมาชิกซึ่งราษฎรเลือกตั้ง และจะมีจำนวนเท่าใด ให้ถือเกณฑ์จำนวนราษฎรแต่ละจังหวัดตามหลักฐานการทะเบียนราษฎรที่ประกาศในปีสุดท้ายก่อนปีที่มีการเลือกตั้งหนึ่งแสนห้าหมื่นคนต่อสมาชิกสภาผู้แทนหนึ่งคน จังหวัดใดมีราษฎรไม่ถึงหนึ่งแสนห้าหมื่นคนให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในจังหวัดนั้นได้หนึ่งคน ถ้าจังหวัดใดมีราษฎรเกินหนึ่งแสนห้าหมื่นคนก็ให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนในจังหวัดนั้นเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งคนต่อจำนวนราษฎรทุกหนึ่งแสนห้าหมื่นคน เศษของหนึ่งแสนห้าหมื่น ถ้าถึงเจ็ดหมื่นห้าพันหรือกว่านั้นให้นับเป็นหนึ่งแสนห้าหมื่น

๒. การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรง และลับ และให้ถือเขตจังหวัดเป็นเกณฑ์

๓. การเลือกตั้งจะใช้วิธีรวมเขตหรือแบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน (ซึ่งจะต้องตราเป็นกฎหมายต่างหากอีกฉบับหนึ่ง)

๔. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้.—

(๑) มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยซึ่งบิดาเป็นคนต่างด้าวก็มิ บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงชาติก็มิ ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนอีกด้วย

(๒) อายุไม่ต่ำกว่า ๒๐ ปีบริบูรณ์ ในวันที่ ๑ มกราคมของปีที่มีการเลือกตั้ง

(๓) คุณสมบัติอื่น หากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภา

ผู้แทน

แต่ละบุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้งเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือก

ตั้ง คือ

(๑) วิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ

(๒) หุนหันพลั้งและเป็นบ้า ซึ่งไม่สามารถอ่านและเขียนหนังสือได้

(๓) เป็นภิกษุ สามเณร นักพรต หรือนักบวช

(๔) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

(๕) อยู่ในระหว่างถูกเพิกถอนสิทธิเลือกตั้งโดยคำพิพากษา

๕. ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

(๑) ต้องมีคุณสมบัติและไม่ต้องห้ามตามข้อ ๔ ที่กล่าวมาแล้ว แต่ในเรื่องข้อห้ามที่เกี่ยวกับการที่ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาล มิให้นำมาใช้บังคับในกรณีที่ยังมิได้มีคำพิพากษาของศาลหนึ่งศาลใดให้จำคุกผู้ต้องคุมขัง

(๒) อายุไม่ต่ำกว่า ๓๐ ปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(๓) มีมาตรฐานการศึกษาตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

แต่บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง คือ

(๑) คติยาเสพติดให้โทษ

(๒) คาบอททั้งสองข้าง

(๓) เป็นบุคคลล้มละลายซึ่งศาลยังไม่สั่งให้พ้นจากคดี

(๔) เคยต้องคำพิพากษาให้จำคุกตั้งแต่ ๒ ปีขึ้นไป โดยได้พ้นโทษมายังไม่ถึง ๕ ปีในวันเลือกตั้ง เว้นแต่ในความผิดอันได้กระทำโดยประมาท

(๕) เป็นข้าราชการหรือข้าราชการส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเงินเดือนและตำแหน่งประจำนอกจากข้าราชการการเมือง

(๖) ลักษณะอื่นหากมีกำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทน

(ยังมีต่อ)

ปัญหากฎหมาย ระเบียบ และวินัยข้าราชการพลเรือน

ตอบโดย

เสริมสุข โกวิทวานิช	หัวหน้าแผนกระเบียบ	สำนักงาน ก.พ.
ชนะ อินสว่าง	ผู้ช่วยหัวหน้ากอง	กองวินัยและเรื่องราว
สมพงษ์ นิ่มนคร	นิติกรโท	กองระเบียบข้าราชการ
ชัยณรงค์ ละออโนว	หัวหน้าแผนกการเจ้าหน้าที่	สำนักงานเลขาธิการ

สำนักงาน ก.พ.

ปัญหากฎหมาย

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๐๖๑

ข้าพเจ้ามีปัญหากับระเบียบกฎหมายอยู่หลายประการ โดยเฉพาะเกี่ยวกับ กฎ ก.จ. ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐) เกี่ยวกับการเลื่อนขั้นและอันดับเงินเดือนของข้าราชการ องค์การบริหารส่วนจังหวัดอยู่มากร ขอเรียนถามเป็นข้อ ๆ ดังนี้

๑. ถาม กฎ ก.จ. ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐) ทาง ก.จ. ได้จัดร่างขึ้นใหม่ หรือ คัดลอกมาจากกฎ ก.พ. (ฉบับที่เกี่ยวกับการเลื่อนขั้นและอันดับเงินเดือนของข้าราชการพลเรือน) เพราะข้อความเหมือนกันเหลือเกิน

ตอบ กฎ ก.จ. ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐) มีข้อความเหมือนกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒๗๔ (พ.ศ. ๒๕๐๔) เพราะใช้กฎ ก.พ. ฉบับนี้เป็นแบบอย่างในการร่างกฎ ก.จ.

๒. ถาม กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐) ทั้งหมดมีกี่ข้อ เท่าที่ข้าพเจ้าได้ศึกษารายละเอียดแล้ว ปรากฏว่ามีเพียง ๑๓ ข้อเท่านั้น แต่ในกฎ ก.จ. ที่ลงพิมพ์ในวารสารข้าราชการ มีถึง ๑๔ ข้อ หรือว่า คนจัดพิมพ์ออกเผยแพร่พิมพ์ผิดพลาดไป

(อ่านต่อหน้า 39)

กฎหมาย

ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี

เรื่อง การแบ่งส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ด้วยสภามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ในคราวประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ ได้พิจารณาเห็นสมควรให้มีการควบคุม และอำนวยการศึกษาในหมวดวิทยาศาสตร์ขึ้นเป็นคณะวิทยาศาสตร์ และสภาการศึกษาแห่งชาติ ในคราวประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๑๑ ได้มีมติให้จัดตั้งคณะวิทยาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่แล้ว

ฉะนั้น อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓ มาตรา ๘ มาตรา ๒๑ และมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๕๐๗ สำนักนายกรัฐมนตรี ออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ให้ยกเลิกประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี เรื่อง การจัดส่วนราชการในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ลงวันที่ ๒๕ กุมภาพันธ์ ๒๕๑๐

ข้อ ๒ ให้มหาวิทยาลัยเชียงใหม่มีส่วนราชการดังนี้

- (๑) สำนักงานอธิการบดี
- (๒) วิทยาลัยที่หนึ่ง
- (๓) วิทยาลัยที่สอง
- (๔) คณะมนุษยศาสตร์
- (๕) คณะวิทยาศาสตร์
- (๖) คณะสังคมศาสตร์
- (๗) คณะวิทยาศาสตร์
- (๘) คณะแพทยศาสตร์
- (๙) คณะเกษตรศาสตร์

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี

หมายเหตุ ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๖๘ วันที่ ๑ ส.ค. ๒๕๑๑

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๕๘๒ (พ.ศ. ๒๕๑๑)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในกรมการค้าต่างประเทศ

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงเศรษฐกิจ

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๖๘ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น

พนักงานมาตรฐานสินค้าจัตวา

พนักงานมาตรฐานสินค้าตรี

พนักงานมาตรฐานสินค้าโท

เทียบกับตำแหน่ง

เสมียนพนักงาน

ประจำแผนก

หัวหน้าแผนก

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๗๓ วันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๑๑

กฎ ก.พ.

ฉบับที่ ๕๘๓ (พ.ศ. ๒๕๑๑)

ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗
ว่าด้วยการเทียบตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๘) และมาตรา ๒๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ก.พ. ออกกฎ ก.พ. ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ กฎ ก.พ. นี้ให้ใช้บังคับแก่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สำนักนายกรัฐมนตรี

ข้อ ๒ ให้ยกเลิกกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๑๕๐ (พ.ศ. ๒๕๐๒) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ข้อ ๓ ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่นให้กำหนดเทียบกับตำแหน่งข้าราชการพลเรือน และให้กำหนดตำแหน่งซึ่งเป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชาส่วนราชการ ดังต่อไปนี้

ตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น	เทียบกับตำแหน่ง	เป็นตำแหน่งผู้บังคับบัญชา
ครูดนตรีตรี	ประจำแผนก	
พนักงานโสตทัศนศึกษาตรี	”	
ผู้ช่วยเลขานุการคณะ	หัวหน้าแผนก	
เลขานุการคณะ	หัวหน้ากอง	
เลขานุการอธิการบดี	”	
อาจารย์ประจำพิเศษ	ผู้อำนวยการกอง	
ศาสตราจารย์ประจำ	รองอธิบดี	
เลขาธิการ	อธิบดี	สำนักงานเลขาธิการมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ในฐานะอธิบดี

ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๑

(ลงชื่อ) จอมพล ถ. กิตติขจร

นายกรัฐมนตรี ประธาน ก.พ.

หมายเหตุ กฎนี้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๘๕ ตอนที่ ๗๓ วันที่ ๑๕ ส.ค. ๒๕๑๑

ระเบียบ

ที่ สร. ๐๔๐๔/ว. ๗๗

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๑ สิงหาคม ๒๕๑๑

เรื่อง ระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

เรียน (กระทรวงทบวงกรมต่าง ๆ)

อ้างถึง หนังสือที่ น.ว. ๘๓/๒๕๐๑ ลงวันที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๐๑

สิ่งที่ส่งมาด้วย ระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ จำนวน ๑ ชุด

ตามที่แจ้งมติคณะรัฐมนตรีให้ถือระเบียบการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ตามระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติต่อไป นั้น

ในคราวประชุมคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๑๑ คณะรัฐมนตรีได้พิจารณาเห็นว่า เนื่องจากการได้มีการเปลี่ยนแปลงอัตราเงินเดือนข้าราชการใหม่ไปถึงสองครั้งแล้ว แต่ระเบียบการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ก็มิได้แก่ตาม กงให้ถือเทียบอัตราเงินเดือนใหม่ กับอัตราเงินเดือนเดิมเป็นเกณฑ์เสนอขอพระราชทานตลอดมา เป็นการไม่สะดวกในการปฏิบัติ เห็นควรปรับปรุงระเบียบการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์สำหรับพลเรือนเสียใหม่ โดยเลิกถือหลักอัตราเงินเดือน เป็นการถือชั้นและเวลารับราชการในชั้นนั้น ๆ เป็นเกณฑ์เสนอขอพระราชทาน หรือหากจำเป็นก็ใช้เพียงกำหนดอันดับด้วยก็ได้ ซึ่งในการนี้จำเป็นจะต้องแก้ไขความในระเบียบการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ ข้อ ๖ และข้อ ๗ เสียใหม่ ซึ่งคณะรัฐมนตรีได้ลงมติเห็นชอบด้วยให้ดำเนินการแก้ไขต่อไปได้

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้จัดทำระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ขึ้น เพื่อใช้แทนระเบียบที่ใช้อยู่ในขณะนี้ โดยแก้ความในข้อ ๖ และข้อ ๗ เดิม ตามมติคณะรัฐมนตรีดังกล่าวข้างต้นแล้ว ดังได้แนบมาพร้อมหนังสือ

จึงขอขึ้นย่นมา เพื่อถือเป็นระเบียบปฏิบัติต่อไป.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธี

(นามมนูญ บริสุทธี)

เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองประกาศิต

ระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ด้วยคณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาลงมติให้ใช้ระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ดังต่อไปนี้

ข้อความเบื้องต้น

- ข้อ ๑ ระเบียบนี้ให้เรียกว่า “ระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑”
- ข้อ ๒ ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่วันที่ ๑ สิงหาคม ๒๕๑๑
- ข้อ ๓ ให้ยกเลิกระเบียบว่าด้วยการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ. ๒๕๐๑ และระเบียบอนัตมข้อความขัดแย้งกับระเบียบนี้เสียทั้งสิ้น

หลักทั่วไป

ข้อ ๔ เครื่องราชอิสริยาภรณ์เป็นเครื่องประดับเกียรติยศ ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติ โดยคำแนะนำขอพระราชทานของรัฐบาล เป็นบำเหน็จและเครื่องหมายเชิดชูเกียรติอย่างสูงแก่ผู้ได้รับพระราชทาน

ในการพิจารณาขอพระราชทานผู้มีหน้าที่พิจารณาพึงใช้ดุลพินิจถึงกรณีความชอบต่อประเทศชาติ ประชาชน โดยรอบคอบว่ามีลักษณะถึงขนาดควรจะได้รับบำเหน็จเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ได้รับพระราชทานรู้สึกภาคภูมิใจในเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทานอย่างจริงใจ และทั้งเพื่อให้เครื่องราชอิสริยาภรณ์ได้ทรงไว้ซึ่งเกียรติอันสูงด้วย

ข้อ ๕ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์จะต้องถือปฏิบัติตามระเบียบนี้

ข้อ ๖ ผู้ที่พึงได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นจะต้องประกอบด้วย

- (๑) เป็นผู้ปฏิบัติงานของประเทศชาติมาด้วยความอุตสาหะ ซื่อสัตย์สุจริต และเอาใจใส่ต่อหน้าที่เป็นอย่างดี
- (๒) เป็นผู้มีความสามารถปฏิบัติงานราชการเจริญก้าวหน้า
- (๓) เป็นผู้ประพฤติและปฏิบัติตนตามกฎหมาย
- (๔) เป็นผู้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์แก่ประเทศชาติประชาชน
- (๕) สำหรับข้าราชการต้องมีเวลาดำรงราชการติดต่อกันมาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่วันเริ่มเข้ารับราชการจนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่ขอพระราชทาน ๒๐ วัน

การขอพระราชทานตามเกณฑ์ปกติให้เป็นไปตามเกณฑ์ฐานของข้าราชการดังต่อไปนี้

ข้าราชการ	เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ที่พึงขอพระราชทาน	หมายเหตุ
ชั้นจตุรา อันดับ ๑	ร.จ.ม.	
ชั้นจตุรา อันดับ ๒	ร.จ.ช.	
ชั้นจตุรา อันดับ ๓	ร.ท.ม.	
ชั้นจตุรา อันดับ ๔	ร.ท.ช.	
ชั้นตรี	บ.ม. หรือ บ.ช.	
ชั้นโท	จ.ม. หรือ จ.ช.	
ชั้นเอก	ด.ม. หรือ ด.ช.	
ชั้นพิเศษ	ท.ม. หรือ ท.ช.	

การขอพระราชทานตามเกณฑ์ดังกล่าวนี้ ห้ามขอพระราชทานในระยะปีติดกัน

การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ลำดับสูงตามที่กำหนดไว้สำหรับแต่ละชั้นข้าราชการนั้น จะต้องมียุทธการติดต่อกันในชั้นนั้น ๆ มาไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ นับตั้งแต่ได้รับการบรรจุหรือเลื่อนชั้นจนถึงวันก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาของปีที่จะขอพระราชทาน ๖๐ วัน

ส่วนเหรียญช้างเผือกและมงกุฎไทยนั้น จะขอพระราชทานได้แต่เฉพาะในกรณีพิเศษตามที่กล่าวในข้อ ๔ เท่านั้น

ข้อ ๓ ข้าราชการที่จะได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ชั้นสายสะพาย จะต้องประกอบด้วย

- (๑) เงินเดือนชั้นพิเศษ อันดับ ๓ ขึ้นไป
- (๒) มีความประพฤติเรียบร้อยสม่ำเสมอตลอดมา
- (๓) มีความชอบดีเด่นเป็นที่ประจักษ์

การขอพระราชทานให้ถือตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- (๑) ได้รับ ท.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ ขอ ป.ม. ได้
- (๒) ได้รับ ป.ม. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ ขอ ป.ช. ได้
- (๓) ได้รับ ป.ช. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๓ ปีบริบูรณ์ ขอ ม.ว.ม. ได้
- (๔) ได้รับ ม.ว.ม. มาแล้วไม่น้อยกว่า ๕ ปีบริบูรณ์ ขอ ม.ป.ช. ได้

ข้อ ๔ การขอพระราชทานกรณีพิเศษนอกเหนือจากเกณฑ์ปกติ ตามข้อ ๖ และข้อ ๓ ย่อมกระทำได้ ในเมื่อได้กระทำความดีความชอบดีเด่น กล่าวคือปฏิบัติหน้าที่ฝ่าอันตราย หรือปฏิบัติงานนอกเหนือหน้าที่เพิ่มขึ้น ซึ่งเป็นงานสำคัญยิ่งและเป็นผลดีแก่ประเทศชาติ ประชาชน หรือคิดค้นสิ่งหรือวิธีการอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ประเทศชาติ ประชาชน ได้เป็นผลสำเร็จ ทั้งนี้ให้ขอได้ตามความเหมาะสม

ข้อ ๘ ข้าราชการวิสามัญ ซึ่งได้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติ ประชาชน อาจได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามคราวแห่งความชอบ

ข้อ ๑๐ ข้าราชการต่างประเทศซึ่งได้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศไทย อาจได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามคราวแห่งความชอบ และถ้าในกรณีที่มีแบบธรรมเนียมระหว่างประเทศพึงปฏิบัติต่อกัน ก็ให้ปฏิบัติโดยหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน

ข้อ ๑๑ ข้าราชการการเมือง นายกเทศมนตรี หรือเทศมนตรี ซึ่งได้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติ ประชาชน อาจได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

ข้อ ๑๒ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล กรรมการตำบล กรรมการสุขาภิบาล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสภาวัดกำนัน ซึ่งได้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติ ประชาชน อาจได้รับการพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

ผู้ใหญ่บ้าน แพทย์ประจำตำบล กรรมการตำบล กรรมการสุขาภิบาล ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และสภาวัดกำนัน ร.จ.ม. — ร.จ.ช.

กำนัน ร.ท.ม. — ร.ท.ช.

ข้อ ๑๓ พนักงานขององค์การรัฐบาล หรือผู้ที่มีใช้ข้าราชการ หากได้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติ ประชาชน ให้กระทรวงที่เกี่ยวข้องพิจารณาขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ตามสมควรแก่ฐานะรูปและตามคราวแห่งความชอบ

ข้อ ๑๔ การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ให้ข้าราชการ เป็นหน้าที่ของกระทรวงเจ้าสังกัด

ข้อ ๑๕ การขอพระราชทานในโอกาสพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาประจำปี ให้ขอได้ตามเกณฑ์ปกติเท่านั้น นอกจากนั้นพึงขอพระราชทานได้ตามเหตุการณ์และตามคราวแห่งความชอบ

ให้กระทรวงเจ้าสังกัดทำบัญชีเรียงตามลำดับชั้นเครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่จะขอพระราชทาน ดังแบบบัญชีท้ายระเบียบนี้ กระทรวงละ ๓ ชุด ส่งถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ก่อนวันพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ๖๐ วัน และถ้าในคราวเดียวกันมีขอพระราชทานในกรณีความชอบพิเศษหรือชั้นสายสะพายด้วย ให้ทำบัญชีแยกขึ้นมาต่างหากไม่ให้รวบรวมมาในบัญชีเดียวกัน

การขอพระราชทานกรณีความชอบพิเศษ หรือขอให้บุคคลซึ่งมิใช่ข้าราชการทุกประเภท ให้ระบุความดีความชอบของแต่ละบุคคลมาให้เห็นเด่นชัดว่า ได้กระทำความดีความชอบเป็นประโยชน์ยิ่งแก่ประเทศชาติ ประชาชนประการใด เมื่อใด

บัญชีข้าราชการ.....ซึ่งเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ พ.ศ.....

(๑) ลำดับ	(๒) นาม	(๓) เป็นข้าราชการ		(๔) ตำแหน่ง	(๕) เครื่องราชอิสริยาภรณ์		(๖) หมายเหตุ
		ขึ้น	วัน เดือน ปี		ครั้งสุดท้าย	วัน เดือน ปี ขอครบ	

- (๑) ลำดับ ให้เรียงลำดับตั้งแต่ต้นจนสุด โดยไม่แยกหน่วยกรมกอง
- (๒) นาม สำหรับผู้ยศ ให้ลงยศเต็มไว้ให้นามด้วย
- (๓) เป็นข้าราชการ ขณะเป็นชนใด (หรือเคยเป็นชนใด) ใต้รับการบรรพหรือเลื่อนชนม ตงแต่วัน เดือน ปี ใด และปัจจุบันได้รับเงินเดือนเท่าใด
- (๔) ตำแหน่ง คือตำแหน่งที่ดำรงอยู่ขณะ
- (๕) เครื่องราชอิสริยาภรณ์ ครั้งสุดท้ายได้รับอะไร เมื่อใด และครั้งขอพระราชทานอะไร ให้เรียงตามลำดับชั้นตราขอพระราชทานตั้งแต่ชั้นสูงลงมาต่ำ
- (๖) หมายเหตุ หากเป็นการขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ ให้ระบุวันเริ่มเข้ารับราชการ หรือหากเป็น ผู้ที่ย้ายสังกัดมาจากกระทรวงอื่น ขอให้แจ้งไว้ด้วย เพื่อสะดวกแก่การทะเบียนฐานันดร

(ลงนาม).....
ตำแหน่ง.....
(ผู้เสนอขอพระราชทาน)

ที่ สร ๐๕๐๓/ว. ๑๓

สำนักงาน ก.พ.

๖ สิงหาคม ๒๕๑๑

เรื่อง การรับรองปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตร ๒ ปี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วย ก.พ. ได้พิจารณาตามคำรับรองปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตร ๒ ปี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ว่า เป็นปริญญาซึ่งอาจบรรลุนิติภาวะการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ขอ ๕ (๕)

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้กรมในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พันเอก จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการและสอบได้

ที่ สร. ๐๕๐๓/ว. ๑๔

สำนักงาน ก.พ.

๖ สิงหาคม ๒๕๑๑

เรื่อง การรับรองอนุปริญญาและปริญญาตรี หลักสูตร ๔ ปี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

ด้วย ก.พ. ได้พิจารณาตามมติรับรองอนุปริญญาและปริญญาตรี หลักสูตร ๔ ปี ของมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ซึ่งแก้ไขปรับปรุงใหม่ว่าเป็นปริญญาซึ่งอาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ดังนี้

๑. อนุปริญญากสิกรรมและสัตวบาล อนุปริญญาวนศาสตร์ อนุปริญญาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์ อนุปริญญาการประมง และอนุปริญญาช่างชลประทาน เป็นปริญญาซึ่งอาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ข้อ ๕ (๑)

๒. ปริญญากสิกรรมและสัตวบาลบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) ปริญญาวนศาสตร์บัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) ปริญญาเศรษฐศาสตร์สหกรณ์บัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) ปริญญาการประมงบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) และปริญญาช่างชลประทานบัณฑิต (หลักสูตร ๔ ปี) เป็นปริญญาซึ่งอาจบรรจุผู้สำเร็จการศึกษาเข้ารับราชการได้ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๘๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ข้อ ๕ (๒)

จึงเรียนมาเพื่อทราบ และโปรดแจ้งให้กรมในสังกัดทราบด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) พันเอก จินดา ณ สงขลา

(จินดา ณ สงขลา)

เลขาธิการ ก.พ.

กองวิชาการและสอบได้

ที่ กค. ๐๕๐๒/๑๖๒๐๖

กระทรวงการคลัง

๑๒ มิถุนายน ๒๕๑๑

เรื่อง ข้อมความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการผู้มีรายได้น้อยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล

เรียน ปลัดสำนักนายกรัฐมนตรี

อ้างถึง ระเบียบการช่วยเหลือข้าราชการผู้มีรายได้น้อยเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล พ.ศ. ๒๕๑๑

ด้วยปรากฏว่า มีส่วนราชการบางแห่งข้องใจเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “ค่าจ้าง” ในคำนิยาม “รายได้น้อย” ตามบัญชี ๔ แห่งระเบียบที่อ้างถึง ว่าจะหมายถึงค่าจ้างประจำหรือค่าจ้างชั่วคราว

กระทรวงการคลังใคร่ขอข้อมความเข้าใจว่า “ค่าจ้าง” ในคำนิยาม “รายได้น้อย” นั้น หมายความว่าเฉพาะค่าจ้างประจำเท่านั้น

ทั้งนี้ โปรดแจ้งให้เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถืออย่างสูง

(ลงชื่อ) โสวัจ สุทธสิทธิ์

(นายโสวัจ สุทธสิทธิ์)

รองปลัดกระทรวง สังกัดราชการแทน

ปลัดกระทรวงการคลัง

กองระบบบัญชีและการคลัง

กรมบัญชีกลาง

ท.สร. ๐๔๐๑/ว. ๗๘

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

๘ สิงหาคม ๒๕๑๑

เรื่อง การขออนุมัติเบิกเงินค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการต่างประเทศ

เรียน (เวียนกระทรวงทบวงกรม)

เนื่องจากปรากฏว่า ได้มีกระทรวง ทบวงกรม ตลอดจนรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ซึ่งได้รับอนุมัติให้ส่งข้าราชการหรือพนักงานในสังกัดไปร่วมในการประชุมศึกษาดูงาน และไปราชการ ณ ต่างประเทศ ภายหลังกลับจากต่างประเทศแล้ว ได้ขออนุมัติคณะรัฐมนตรีเบิกเงินค่าใช้จ่ายสมทบเป็นค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าเครื่องแต่งกาย และค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ ตามสิทธิมีอีก ซึ่งสำนักงานประมาณได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการปฏิบัติดังกล่าวไม่สอดคล้องระเบียบของทางราชการ จึงขอให้แจ้งส่วนราชการ ตลอดจนรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ที่จะส่งข้าราชการหรือพนักงานไปร่วมในการประชุม ศึกษาดูงาน และไปราชการ ณ ต่างประเทศ ติดต่อขออนุมัติเบิกเงินค่าใช้จ่ายเสียก่อนที่จะเดินทางไปต่างประเทศ ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดปัญหาในการเบิกจ่ายเงินข้ามปีต่อไป

คณะรัฐมนตรีได้ประชุมปรึกษาเมื่อวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๑๑ ลงมติเห็นชอบด้วย และให้กระทรวง ทบวงกรม ตลอดจนรัฐวิสาหกิจต่าง ๆ ถือเป็นหลักปฏิบัติต่อไป ทั้งนี้ เว้นแต่กรณีจำเป็นเฉพาะราย

จึงขอขึ้นชั้นมา.

ขอแสดงความนับถืออย่างยิ่ง—สูง

(ลงชื่อ) มนูญ บริสุทธี
(นามมนูญ บริสุทธี)
เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กองกลาง

๓. ถาม ในการขอเลื่อนขั้นและอันดับเงินเดือนของข้าราชการที่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด ในกรณีพิเศษ คือ เลื่อนเงินเดือน ๒ ขั้น จะอย่างไร เพราะในกฎ ก.จ. ฉบับที่ ๒ (พ.ศ. ๒๕๑๐) บางข้ออ้างไว้ดังนี้ เช่น ในข้อ ๖ อ้าง “ข้อ ๔ (๔)” ในข้อ ๑๔ อ้าง “ข้อ ๔ (๕)” และในข้อ ๑๓ ก็อ้างข้อความตามนัย “ข้อ ๔” ด้วยเหมือนกัน แต่ข้าพเจ้าตรวจสอบกฎ ก.จ. ดังกล่าวแล้วยังละเอียด ปรากฏว่า ข้อ ๔ ในกฎ ก.จ. ที่ลงพิมพ์ในวารสารข้าราชการนั้นไม่มีเลย

ตอบ ๒. และ ๓. กฎ ก.จ. ฉบับดังกล่าว มีทั้งหมด ๑๓ ข้อครับ วารสารข้าราชการได้คัดกฎ ก.จ. ฉบับนี้มาจากราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๘๔ ตอนที่ ๑๒๔ วันที่ ๑๔ ธันวาคม ๒๕๑๐ ซึ่งพิมพ์ลำดับเลขผิดไป โดยพิมพ์ข้อ ๔ เป็น “ข้อ ๕” ข้อ ๕ เป็น “ข้อ ๖” ฯลฯ ทั้งนี้ ขอท่านผู้อ่านได้โปรดแก้ “ข้อ ๕” แห่งกฎ ก.จ. ฉบับนี้ที่ลงพิมพ์ในวารสารข้าราชการฉบับเดือนกุมภาพันธ์ ๒๕๑๑ เป็น ข้อ ๔ และ “ข้อ ๖” เป็นข้อ ๕ ฯลฯ และที่ขีดที่กฎ ก.จ. ที่ลงพิมพ์ในวารสารข้าราชการ อ้าง “ข้อ ๔ (๕)” หรือ “ข้อ ๔ (๔)” ก็ขอได้โปรดแก้เป็นข้อ ๓ (๕) และข้อ ๓ (๔) ตามลำดับ กองบรรณาธิการวารสารข้าราชการขออภัยในความผิดพลาดครั้งนี้ด้วย

๔. ถาม ในขณะนี้ข้าพเจ้าได้รับเงินเดือน ๘๕๐ บาท (ปรับอัตราเงินเดือนแล้ว ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๐) ข้าพเจ้าจะเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ในอัตราเท่าไร และจะเริ่มเบิกได้ตั้งแต่วันที่ เดือน ปีใด ถ้าเบิกได้ ข้าพเจ้าจะอ้างกฎหมายฉบับใดเป็นหลักฐาน

ตอบ โปรดอ่านคำตอบในคอลัมน์ “ปัญหาคลัง” ในวารสารข้าราชการฉบับนี้ และขอเรียนเพิ่มเติมว่า ท่านที่มีทั้งปัญหากฎหมายและปัญหาคลัง โปรดแยกถามต่างหากจากกัน เพื่อให้ได้รับคำตอบที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ตอบสมาชิกเลขที่ ๗๓๐

ผมมีความข้องใจบางประการเกี่ยวกับการแต่งตั้งข้าราชการ จึงขอเรียนถามดังนี้

๑. ถาม ผู้ว่าราชการจังหวัด จะแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งเสมียนพนักงาน สังกัดแผนกป่าไม้ ให้ดำรงตำแหน่งป่าไม้อำเภอจัตวา ได้หรือไม่

ตอบ แต่งตั้งได้ครับ ถ้ามีตำแหน่งป่าไม้อำเภอจัตวาว่าง หรือ ก.พ. อนุมัติให้คัดโอนตำแหน่งเสมียนพนักงานดังกล่าวไปตั้งจ่ายในตำแหน่งป่าไม้อำเภอจัตวา

แต่ถ้าไม่มีตำแหน่งป่าไม้อำเภอจัตวาว่าง หรือ ก.พ. ไม่อนุมัติ จะแต่งตั้งบุคคลพร้อมกับคัดโอน และเปลี่ยนตำแหน่งเองไม่ได้

๒. ถาม สมมุติว่า ในแผนกป่าไม้จังหวัดแห่งหนึ่ง ป่าไม้จังหวัดและผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดไปราชการหรือไม่สามารถจะปฏิบัติราชการได้ และแผนกป่าไม้จังหวัดนั้น ไม่มีข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นตรีหรือชั้นจัตวาตำแหน่งอื่นเลย มีแต่ข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นจัตวา ตำแหน่งเสมียนพนักงานผู้เดียว ผู้ว่าราชการจังหวัดจะแต่งตั้งให้รักษาราชการแทนได้หรือไม่ ถ้าแต่งตั้งได้จะระบุในคำสั่งเสียเลยว่า ถ้าหากป่าไม้จังหวัด หรือผู้ช่วยป่าไม้จังหวัดไปราชการหรือมาปฏิบัติราชการไม่ได้ทุกครั้ง ให้นายเป็นผู้รักษาราชการแทนครั้งนี้จะได้หรือไม่ หรือจะต้องออกคำสั่งทุกครั้ง

ตอบ การแต่งตั้งข้าราชการให้รักษาราชการในตำแหน่ง ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ นั้น จะต้องพิจารณาแต่งตั้งจากข้าราชการที่เห็นสมควรและเหมาะสม ดังนั้น ผู้ว่าราชการจังหวัดจึงอาจแต่งตั้งให้เสมียนพนักงาน หรือผู้ดำรงตำแหน่งอื่น เป็นผู้รักษาราชการในตำแหน่งป่าไม้จังหวัดได้

ส่วนการแต่งตั้งผู้รักษาราชการแทนเป็นการประจำไว้ในคำสั่งเช่นนั้น ยังไม่เป็นการสมควร ทางที่ถูกต้องจะพิจารณาแต่งตั้งตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๘๗ ทั้งนี้ ก็เพื่อให้ผู้บังคับบัญชาได้พิจารณาเพื่อความเหมาะสมแก่สถานการณ์เป็นครั้งคราวไป (มติ ก.พ. ตอบข้อหารือของกระทรวงการคลังที่ ก.ค. ๒๘๗๐/๔๘ ลงวันที่ ๑๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๘๘)

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๖๕

ถาม นาย ก. ดำรงตำแหน่งปลัดอำเภออยู่ที่อำเภอหนึ่ง ถูกกล่าวหาว่าทุจริตต่อหน้าที่ราชการ โดยนำเงินของทางราชการไปใช้ และถูกแต่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยผู้ว่าราชการจังหวัดลงโทษตัดเงินเดือน ๑๕ % มีกำหนด ๖ เดือน สมมุติว่าตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๑ เป็นต้นไป และได้เสนอผลการสอบสวนลงโทษไปตามลำดับ ผลปรากฏว่า อ.ก.พ. กระทรวงให้ปลดปลัดอำเภอ ก. ออกจากราชการ ตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๑๑ เป็นต้นไป โดยปลัดอำเภอ ก. ไม่ถูกสั่งพักราชการแต่อย่างใด ขอเรียนถามว่า

๑. เงินเดือนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งตัดไปนั้น นาย ก. มีสิทธิที่จะเรียกคืนได้หรือไม่ เพราะเป็นความผิดกรณีเดียวกัน
๒. ถ้ามีสิทธิได้รับมีวิธีปฏิบัติอย่างไร
๓. ถ้าไม่ได้รับจะไม่เป็นการขาดความเที่ยงธรรมไปหรือ ความผิดกรณีเดียวลงโทษทั้งตัดเงินเดือนและปลดออกจากราชการ

ตอบ ๑. เห็นว่า นาย ก. ไม่มีสิทธิเรียกเงินเดือนที่ผู้ว่าราชการจังหวัดส่งตัดไปแล้วคืน เพราะกรณีตามปัญหาที่ถามนี้มีมาตรา ๘๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๙ บัญญัติไว้ว่า “.....ในกรณีเช่นว่านี้ ถ้ามีการลดขั้นเงินเดือน หรือตัดเงินเดือน หรือลงทัณฑ์อย่างอื่นไปแล้ว ก็ให้เป็นอันพ้นไป” อย่างไรก็ตามก็ขอเรียนเพิ่มเติมว่า ในเรื่องเกี่ยวกับการเพิ่มโทษนี้ ถ้าเป็นกรณีนอกเหนือจากที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอันพ้นไปทั้งกล่าวข้างต้นแล้ว เช่น เดิมผู้บังคับบัญชาส่งลงโทษตัดเงินเดือน แล้วต่อมาผู้บังคับบัญชาของผู้ถูกลงโทษซึ่งมีตำแหน่งเหนือผู้ส่งลงโทษได้สั่งเพิ่มโทษเป็นลดขั้นเงินเดือน ทั้งนี้ ผู้ถูกเพิ่มโทษนั้นย่อมจะมีสิทธิเรียกเงินเดือนที่ได้ถูกตัดไปแล้วคืนได้

๒. ถ้าเป็นกรณีที่มีสิทธิได้รับเงินเดือนที่ถูกตัดไปแล้วคืน วิธีปฏิบัติก็เห็นจะไม่มีอะไรมาก เพียงทำเรื่องรាយยื่นต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับขั้นขึ้นไปจนถึงผู้บังคับบัญชา

ผู้มีอำนาจ เพื่อพิจารณาสั่งให้คืนเงินเดือน ต่อจากนั้นก็เป็นเรื่องของเจ้าหน้าที่การเงินที่จะดำเนินการต่อไป

๓. ดู ๆ ก็คล้ายกับว่าจะเป็นการขาดความเที่ยงธรรมไปอย่างคุณว่านั่นแหละครับ แต่ถ้ามาคิดถึงความจริงความผิดของนาย ก. ที่ได้กระทำไว้นั้น ควรจะต้องถูกลงโทษถึงปลดออกจากราชการตั้งแต่แรกแล้ว แต่ผู้ว่าราชการจังหวัดสั่งลงโทษเพียงตัดเงินเดือน นาย ก. จึงยังได้รับราชการมีสิทธิได้รับเงินเดือนต่อไปอีกระยะหนึ่งแล้วจึงเพิ่งถูกสั่งเพิ่มโทษเป็นปลดออกจากราชการในภายหลัง ซึ่งนับว่าเป็นคุณแก่นาย ก. ส่วนหนึ่งแล้ว ฉะนั้น การที่กฎหมายกำหนดให้เป็นอันพับไปดังกล่าวใน ๑ นั้น จึงน่าจะเป็นธรรมตามสมควรแก่กรณีแล้ว.

จัดพิมพ์แล้ว

กฎ ก.พ.

พร้อมด้วยพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

และที่แก้ไขเพิ่มเติม

กับพระราชกฤษฎีกาออกตามความในพระราชบัญญัติ

ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๔๙๗

ราคาเล่มละ ๒๐ บาท ค่าส่งทางไปรษณีย์ ๓ บาท

สั่งซื้อพร้อมกับส่งเงินไปที่ผู้จัดการสวัสดิการ ก.พ.

สำนักงาน ก.พ. ถนนพิษณุโลก พระนคร

ส่งจ่ายเงินที่ ป.ณ. หน้าพระลาน

ปัญหาคลัง

ตอบโดย

วิเชียร ไม่เรียง ผู้อำนวยการกองบำเหน็จบำนาญ
สนิท เกษะศิริ เลขานุการกรม
เฉลิมชัย วสันต์ นิตกรเอก
วินัย บุญโสภณ หัวหน้าแผนก ๑ กองเงินเดือน
แสงอาทิตย์ มุนนาค หัวหน้าแผนก ๑ กองบำเหน็จบำนาญ

กรมบัญชีกลาง

ท่านสมาชิกที่ประสงค์จะให้ตอบปัญหาคลัง โปรดส่งไปที่
“บรรณาธิการวารสารข้าราชการ” และระบุด้วยว่าให้ตอบใน
วารสารข้าราชการหรือตอบส่วนตัวทางไปรษณีย์ ท่านผู้ใดมีทั้งปัญหา
คลัง ปัญหากฎหมาย หรือปัญหาอื่น ๆ โปรดแยกถามต่างหาก
จากกัน เพื่อให้ได้รับคำตอบที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

ปัญหาคลัง

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๔๘๖

ผมมีปัญหาลำบากใจเกี่ยวกับปัญหาคลังดังนี้ ผมเริ่มเข้ารับราชการเป็นครูประจำชั้น
เมื่อวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๐๗ โดยมีวุฒิเตรียมอุดมศึกษา แผนกอักษรศาสตร์ ต่อมา
สอบวิชาชุดครู พ.กศ. ได้ และได้สอบปรับวุฒิเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการสามัญ เมื่อวันที่ ๑
ตุลาคม ๒๕๑๐ โดยจังหวัดมีคำสั่งให้พ้นจากวิสามัญประจำเพื่อแต่งตั้งให้เป็นข้าราชการ
วิสามัญชั่วคราวทดลองปฏิบัติราชการ (ไม่ได้ลาออก)

๑. ถาม ผมมีสิทธิได้รับเงินทดแทนหรือไม่ ตามหนังสือ “มิตรครู” “วิทยาสาร”
ว่ามีสิทธิได้รับ แต่เจ้าหน้าที่บำเหน็จบำนาญจังหวัดบอกว่าไม่มีสิทธิ เพราะอายุไม่ครบ ๕ ปี
แต่กรณีผมไม่ได้ลาออก ทางจังหวัดมีคำสั่งให้พ้นจากตำแหน่ง

ตอบ ท่านมีสิทธิได้รับเงินทดแทนครับ

๒. ถาม ถ้ามีสิทธิ ผมจะได้นับเวลาทวิคูณหรือไม่? คิดเป็นเวลาราชการทั้งหมดกี่ปี?

ตอบ เวลาทวิคูณประมาณ ๑๑ เดือนเศษ รวมเป็นเวลาทั้งหมด ๓ ปี ๙ เดือนเศษ บวกขึ้นเป็น ๔ ปี

๓. ถาม มีสิทธิได้รับเงินทดแทนประมาณเท่าใด

ตอบ เอาเงินเดือนเดือนสุดท้ายก่อนเป็นข้าราชการวิสามัญชั่วคราวทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ x จำนวนปี

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๑๐

นาย ก. เกิดวันที่ ๒๕ ตุลาคม ๒๔๕๒ เข้ารับราชการเมื่อวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๔๘๓ และคงรับราชการเวลาติดต่อกันมาจนปัจจุบัน ขณะนี้ได้รับเงินเดือน ๑,๓๐๐ บาท

๑. ถาม จะครบเกษียณอายุ วัน เดือน ปีใด

ตอบ ครบเกษียณอายุ ๑ ตุลาคม ๒๕๑๒

๒. ถาม มีอายุราชการเท่าใด

ตอบ มีเวลาราชการปกติ ๒๙ ปี ทวิคูณประมาณ ๗ ปีเศษ รวม ๓๖ ปี

๓. ถาม จะได้บำนาญเดือนละเท่าใด

ตอบ จะได้บำนาญเดือนละ ๙๓๖ บาท

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๐๕๒

๑. ถาม ครูประชาบาล วุฒิ ป. เป็นครูประชาบาลเงินเดือน ๒๐ บาท แต่ ๑๖ เมษายน ๒๔๖๔ ตลอกจากปลดเกษียณอายุราชการ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๐

ตอบ นับเวลาราชการให้ตลอดตั้งแต่ต้นครับ เพราะครูประชาบาลได้รับการยกฐานะเป็นสามัญเมื่อ ๕ พ.ค. ๒๔๙๑

๒. ถาม กรุ๊ปชาบาล วุฒิ ป. เป็นกรุ๊ปชาบาล เงินเดือน ๒๐ บาท แต่วันที่ ๑๖ เมษายน ๒๔๗๐ ถลอกจนถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๘๕ ลาออกเพราะสอบแข่งขันเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญได้ ได้รับการบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ วันที่ ๑ ธันวาคม ๒๔๘๕ ถลอกมาจนถึงขณะนี้ วันรับราชการติดต่อกันตลอด จะปลดเกษียณอายุ ๓๐ กันยายน ๒๕๑๑ ขอรบว่า การคำนวณอายุราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ จะเหมือนกันหรือต่างกัน เพราะเหตุใด

ตอบ เวลาตอนต้นคัดออก ไม่นับเป็นเวลาราชการให้ เพราะมิใช่มีฐานะเป็นข้าราชการ

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๖๖

ข้าพเจ้ามีความสงสัย และข้องใจเกี่ยวกับปัญหาคล้ง เรื่องการคำนวณบำเหน็จบำนาญ และการนับเวลาราชการ จึงใคร่ขอเรียนถามดังต่อไปนี้

๑. ถาม เรื่องการคำนวณบำเหน็จบำนาญ

ก. สำหรับเรื่องบำเหน็จนั้นไม่มีปัญหา เพราะเอาเงินเดือน ๆ สุดท้ายคูณด้วยจำนวนปีราชการ ส่วน

ข. เรื่องบำนาญ ข้าพเจ้าสงสัยหลักเกณฑ์ที่ว่า อย่างไหนถึงจะเอา ๕๐ หาร อย่างไหนถึงจะเอา ๕๕ หาร ตามความเข้าใจของข้าพเจ้า เข้าใจว่า กรณีที่เวลาราชการปกติ ๒๕ ปีขึ้นไป (ไม่รวมทวีคูณ เช่น เวลาราชการปกติ ๑๔ ปี หรือรวมทวีคูณเข้าไป ๗ ปี เป็น ๒๑ ปี เช่นนี้เป็นต้น) ให้เอา ๕๐ หาร ส่วนกรณีในวงเล็บนั้น ข้าพเจ้าเข้าใจว่า หารด้วย ๕๕ หรือว่ากรณีที่เวลาราชการปกติและทวีคูณรวมกันแล้ว ถ้าถึง ๒๕ ปี ก็หารด้วย ๕๐ ทั้งนั้น ยกเว้นเวลาราชการปกติกับทวีคูณรวมกันแล้วไม่ถึง ๒๕ ปีเท่านั้น ถึงจะหารด้วย ๕๕ กรุณาชี้แจงให้หายข้องใจด้วย

ตอบ เวลาราชการปกติรวมทั้งทวีคูณแล้วถึง ๒๕ ปีบริบูรณ์ ใช้ ๕๐ หารได้

๒. ถาม เรื่องการนับเวลาราชการ

ข้าพเจ้ามีความสงสัยปัญหาคลั่ง ในวารสารข้าราชการ ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑๐ หน้า ๕๒ ที่ตอบคำถามของสมาชิกรวมราชทัณฑ์ว่า มีเวลาราชการ ๑๕ ปี ๑ เดือน ๑๓ วัน ข้าพเจ้ามีความสงสัยในหลักเกณฑ์การคำนวณของท่านว่า คำนวณโดยวิธีไหน ถึงได้ ๑๕ ปี ๑ เดือน ๑๓ วัน เพราะข้าพเจ้าคำนวณได้ ๒๐ ปี ๑ เดือน ๑๓ วัน ไม่ว่าจะคำนวณถึงวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๑๑ หรือแต่วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๐ ผลลัพธ์ก็คือ ๒๐ ปี ๑ เดือน ๑๓ วันอยู่นั่นเอง กรุณาคลายความสงสัยให้ด้วย

ตอบ เนื่องจากตัวพิมพ์เลอะเลือน จึงทำให้คำนวณผิดพลาดไป ขอภัยด้วยครับ ทั้งนี้ ถ้าหากเป็นสามัญเมื่อวันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๙๖ แล้ว ก็จะมีเวลาราชการ ๒๐ ปี ๑ เดือนเศษ

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๘๖๖

นายคำถูกเกณฑ์เข้าเป็นทหารกองประจำการตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๔๙๐ ถึง ๓๑ มีนาคม ๒๔๙๑ แล้วถูกปลดเป็นทหารกองหนุน ต่อมาทางราชการเรียกระดมนายคำเข้าเป็นทหารไปรบในสงครามมหาเอเชียบูรพา ประจำกองทัพบกอีก ตั้งแต่วันที่ ๑๐ ธันวาคม ๒๔๙๔ จนถึง ๓๐ พฤศจิกายน ๒๔๙๘ จึงปลดปล่อย นายคำเริ่มเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ ตั้งแต่วันที่ ๑ มกราคม ๒๔๙๑ จนถึงวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๑๐ (โดยประจำอยู่ที่จังหวัดลพบุรีแห่งเดียวไม่เคยโยกย้ายไปจังหวัดอื่นเลย) จึงออกจากราชการด้วยเหตุสุขภาพ ขอถามว่า

๑. ถาม นายคำมีสิทธินำเอาระยะเวลาราชการทหารมาเป็นเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญหรือไม่ เพียงใด และต้องปฏิบัติอย่างไร

ตอบ นำมารวมเป็นเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญได้ครับ โดยขอให้กระทรวงกลาโหมตรวจสอบรับรองเวลาระหว่างที่เป็นทหารและระหว่างถูกระดม ตลอดจนรับรองเวลาทวิคูณด้วย

๒. ถาม นายคำมีเวลาราชการสำหรับคำนวณบำเหน็จบำนาญ (รวมทั้งทวีคูณแล้ว) ทั้งสิ้นเท่าใด

ตอบ ยังไม่ทราบเวลาทางทหารและเวลาทวีคูณที่แน่นอน จึงคำนวณให้ยังไม่ได้ครับ

๓. ถาม ได้ข่าวว่าคณะรัฐมนตรีจะเปลี่ยนระบบการจ่ายเงินเดือนข้าราชการประจำปี สำหรับผู้ที่จะได้เลื่อนเกินกว่าหนึ่งขั้น จากการจัดสรรเงินให้เป็นวิธีคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนข้าราชการแต่ละกรม กล่าวคือ กำหนดจำนวนข้าราชการที่จะได้เลื่อนเงินเดือนแต่ละขั้นคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของจำนวนข้าราชการทั้งหมด เช่น จำนวนข้าราชการชั้นจัตวาที่จะได้เลื่อนเงินเดือน ๒ ขั้น ให้มีจำนวน ๑๕% ของข้าราชการทั้งหมด ชั้นตรี ๑๐% ชั้นโท ๕% ฯลฯ ข่าวนี้มีมูลความจริงเพียงใดหรือไม่ หากเป็นความจริง จะมีผลดีหรือผลเสียอย่างไรหรือไม่

ตอบ โปรดอ่านรายละเอียดของเรื่องนี้ ในหน้ากลางของวารสารข้าราชการ ฉบับเดือนสิงหาคม

ตอบสมาชิกเลขที่ ๒๔๔๘

๑. ถาม นาย ก. เป็นข้าราชการเบี้ยหวัดทหาร ขณะนี้รับราชการเป็นลูกจ้างประจำ หากจะสอบแข่งขันเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ สิทธิการรับเบี้ยหวัด จะเสียไปหรือไม่

ตอบ การรับเบี้ยหวัดต้องงดไป เพราะเมื่อเข้ารับราชการเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ มีสิทธิได้รับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายแล้ว

๒. ถาม การรับเบี้ยหวัด จะสิ้นสุดเมื่ออายุของผู้รับถึง ๔๐ ปี หรือ ๔๕ ปี เฉพาะข้อนี้บางคนถือว่า ๔๐ ปี บางคนถือว่า ๔๕ ปี

ตอบ สำหรับทหารชั้นประทวน การรับเบี้ยหวัดจะสิ้นสุดเมื่อปลดเป็นกองหนุน ชั้นที่ ๓ (อายุ ๔๐ ปี) ส่วนนายทหารชั้นสัญญาบัตร ได้แบ่งประเภทกองหนุนไว้ดังนี้ ชั้นนายร้อยนายเรือ ครบ ๔๕ ปี พันตรี พันโท นาวาตรี นาวาโท ครบ ๕๐ ปี พันเอก นาวาเอก นายพล อายุครบกองหนุน ๕๕ ปี

ตอบสมาชิกเลขที่ ๑๐๖๑

ถาม ในขณะที่ข้าพเจ้าได้รับเงิน ๘๕๐ บาท (ปรับอัตราเงินเดือนแล้วตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนฉบับใหม่ พ.ศ. ๒๕๑๐) ข้าพเจ้าจะเบิกเงินค่าเบี้ยเลี้ยง ค่าพาหนะ ค่าที่พัก ในอัตราเท่าไร และจะเริ่มเบิกได้ตั้งแต่วันที่ เดือน ปีใด ถ้าเบิกได้ ข้าพเจ้าจะอ้างกฎหมายฉบับใดเป็นหลักฐาน

ตอบ เบี้ยเลี้ยงวันละ ๒๒ บาท ค่าที่พัก เบิกได้เท่าที่จ่ายจริง แต่ไม่เกินวันละ ๔๐ บาท ส่วนค่าพาหนะซึ่งเบิกได้ตั้งแต่วันที่เริ่มเดินทางนั้น โปรดอ่านรายละเอียดในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยค่าใช้จ่ายในการเดินทางไปราชการ พ.ศ. ๒๕๐๔ และที่แก้ไข (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๐๖ และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๐๘.

หัวหน้าแบบไหนดี

โดย บัญญา ฤกษ์อุไร

คุณลุงเลี้ยงกล้วยไม้พันธุ์ดี ๆ ช่าง ๆ บ้านมักจะแอบย่องมากุ้ยกับข้าพเจ้าบ่อย ๆ เกี่ยวกับการบริหารราชการ ทั้งนี้เพราะคุณลุงมีเวลาว่างมาก นั่งรับประทานบำนานาจน ๆ จะทำเงินเดือน อดีตเป็นนายอำเภอ ปลัดจังหวัด มาแล้ว

“อ้ายหลานชาย เป็นเจ้านายที่มันต้องให้ลูกน้องรัก” เขาว่า

“ทำอย่างไรล่ะลุง จึงจะให้ลูกน้องรัก” ข้าพเจ้าถามเปื่อย ๆ ไป

“ก็ต้องทำตัวแบบพ่อพระนะซี” คุณลุงตอบอย่างหนักแน่น

“ทำอย่างไรล่ะ จึงจะเรียกว่าเป็นพ่อพระ” ข้าพเจ้าเข้าหัดต่อ

“ก็ต้องตามใจลูกน้อง มันจะซนช่างลงมากี่ช่างหัวมัน เราทำเอาหูไปนา ตาไปไร่ เสียกสันเรื่อง” คุณลุงว่า

“แล้วงานการบนอำเภอมีเหลกเหลวหมกหรือลุง” ข้าพเจ้าท้วง

“เมื่อมันมีปัญหา ก็ค่อยแก้กันไป คิดกันไปตามเรื่องของมันซีอ้ายหลานเอ๋ย”

คุณลุงว่าพลางหัวเราะฮาฮาชอบใจ

คุณลุงของผมคนนี้ ปลดเกษียณอายุพอดีชั้นโทเต็มชั้น จวน ๆ จะเป็นชั้นเอกก็อายุ ๖๐ ปีพอดี ระหว่างเป็นนายอำเภอ ปลัดอำเภอ ถูกสอบสวนไม่หยุด เพราะลูกน้องทำเหตุ เนื่องจากเป็นนายแบบพ่อพระ ลูกน้องจึงว่ากันเลอะเทอะหมก พอสอบสวนกันเข้า เขาหาว่าคุณลุงไม่ดูแลลูกน้องให้ตีปล่อยปละละเลยจนเป็นเหตุให้เสียหายแก่ราชการ ปีนั้นคุณลุงเบิกไม่ได้เงินเดือนขึ้น เป็นเช่นนี้บ่อย ๆ จนเพื่อน ๆ รุ่นเดียวกันเป็นเจ้าเมืองไปแล้ว คุณลุงก็ยังเป็นนายอำเภอโทอยู่จนวาระสุดท้ายของชีวิตราชการ

ข้าพเจ้าจึงคิดว่าการเป็นเจ้านายแบบพ่อพระจะดีแน่ละหรือ ถ้าดีจริงทำไมคุณลุงพ่อพระของข้าพเจ้าจึงปลดเกษียณอายุแค่ชั้นโทเต็มชั้น น่าจะก้าวหน้ามากกว่านั้น

ในสมัยเมื่อสักสิบปีมานี้ เราเชื่อกันว่าหัวหน้างานนั้น จะต้องมีความแบบฉบับของตนเองเพียงแบบเดียว แล้วแต่ตนเองจะคิดว่าแบบไหนดี ก็ปฏิบัติตนตามแบบนั้นเรื่อยไปโดยไม่

ยอมเปลี่ยนแปลงแก้ไข ไม่คำนึงถึงสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ตลอดจนบุคคลที่เกี่ยวข้อง หัวหน้าแบบประชาธิปไตย ก็แก่ประชาธิปไตยกันตะบันราษฎร ทำอะไรนิตทำอะไรน้อย ก็ต้องเรียกประชุมขอความเห็นชอบจากลูกน้องเสียเรื่อย ๆ ความลับต่าง ๆ ในราชการบริหาร เก็บไม่อยู่ พอประชุมถกเถียงกันเข้า ความลับต่าง ๆ ก็รั่วไหล งานแทนที่จะเร็วกลับช้ามาก จนบางครั้งก็ต้องล้มเหลว ทำอะไรไม่ได้ เพราะบ่อนประชาธิปไตยแตก

หัวหน้าแบบเผด็จการ ก็ออกคำสั่งบังคับกันย่น แล้วแต่หัวหน้าจะว่า ถ้าหัวหน้าไม่ว่าไม่สั่ง งานไม่เดิน เพราะไม่มีใครกล้าทำกล้าแตะต้อง เพราะลูกน้องแตะต้องไม่ได้ เนื่องจากไม่รู้นโยบาย ลูกน้องคัดค้านถูกตำว่า “เขียนนโยบายอยู่เหนือเหตุผลใด ๆ นะโว้ย” ลูกน้องว่า “เรื่องนี้หลักวิชามันว่าอย่างนั้นะคะราบไต่เท้า” เจ้านายว่า “อ้ายนั่นมันเมืองนอกฝรั่งเขาว่า หลักวิชามันต้องมาข้างหน้า อ้ายที่นายว่าต้องมาทีหลัง แต่ที่นี้มันไทยแลนด์นโยบายต้องมาข้างหน้าหลักวิชาต้องตามหลัง” ลูกน้องพากันเงิบ หนักร ๆ เข้าลูกน้องกลายเป็นไปกันปมหมก ไม่มีใครกล้าพูดกล้าทำอะไรก่อนนายสั่ง ไม่มีใครกล้าเสนอแนะหรือแสดงความคิดเห็น เพราะนายชอบคนรู้ดี แต่ไม่ชอบคนรู้มาก เพราะห้ามยามช่วย เงินเดือนอาจไม่ขึ้น หรือเงินเดือนที่มีอยู่แล้วอาจหดหายไป เพราะถูกตัดออกมาทีละ ๑๐ เปอร์เซ็นต์บ้าง ๒๐ เปอร์เซ็นต์บ้าง ตามโอกาสอันควร

ส่วนหัวหน้านานแบบพ่อพระของคุณลุงข้างบ้าน ก็ดูออกจะสบายเกินไป ปราศจากระเบียบวินัย ใครจะทำอะไรก็ช่างไม่เอาธุระ จะมาทำงานก็โมงก็ไม่ว่า หายไป ๓ - ๔ วันก็เฉย ลูกน้องรักเป็นบ้า ไปทางไหนลูกน้องว่า “พ่อพระมาแล้ว” ยิ้มแก้มแทบแตก แต่ลูกน้องทำเรื่องให้ถูกสอบสวนทุกปี ลูกน้องถูกไล่ออกบ้าง ตีตตะรางเพราะเอาเงินหลวงไปใช้แล้วไม่มีส่ง ก.ต.ง. ตรวจพบวิ่งหาเงินกันตาเหลือกบ้าง บัญชีบัญชีไม่ลง งานในหน้าที่ไม่ทำค้างบานตะไท พอผู้ตรวจราชการกรมไปตรวจ นายอำเภอ^๕แตกเต็มทางกอง นั่งเหงื่อพระกาฬไหลท่วมตัว ึงเป็นไก่ตาแตก ตอนนั้นบางทีจะค่อยรู้สำนึกว่าการที่ลูกน้องเรียกพ่อพระนั้น มีความหมายเช่นไร แต่บางรายกว่าจะรู้ก็ต้องถูกปลดออกจากราชการสวี่วี่ว ไปเสียแล้วอนิจจา

เมื่อเร็ว ๆ นี้ นายเร็ดคิน (Mr. W.J. Reddin) แห่งแคนาดา ได้พยายามศึกษาค้นคว้าทฤษฎี X และ Y ของนายแม็กเกรเกอร์ (Mr. Douglas McGregor's Theory X and Theory Y)

ทฤษฎีแรกถือว่า ตามธรรมดาแล้วนิสัยของมนุษย์ทุกคนไม่ชอบทำงาน ชอบความสะดวกสบายต่างๆ ที่ทำงานก็เพราะความจำเป็นเพื่อการครองชีพ และสิ่งแวดล้อมอื่นๆ บังคับให้ต้องทำงานด้วยเหตุผลตามทฤษฎีนี้ นายเกรเกอร์เชื่อว่า ถ้าคนเรามีโอกาสจะหาความสะดวกสบาย ความเป็นอิสระที่ปราศจากกฎเกณฑ์ข้อบังคับแล้ว คนเรามักจะถือโอกาสนั้นๆ หลบเลี่ยงงาน หนีงานโดยปราศจากความรับผิดชอบ หนึ่งเฉยๆ ไม่ทำงาน คุยกันบ้าง กินกาแฟ คุยโอเลียง อ่านหนังสือพิมพ์ ออกไปเดินยืดยาวสายข้างนอก บางทีก็กระโดดร่ม หายวับไปกับตา เพราะฉะนั้น องค์กร สำนักงาน ห้างร้าน บริษัท ตลอดจนหน่วยราชการ จึงต้องวางวิธีการควบคุม มีการลงโทษคนที่ฝ่าฝืน ถ้าไม่ใช้การควบคุมการลงโทษแล้วงานก็จะไร้ผล ล้มเหลวไปไม่รอด

ส่วนทฤษฎีที่สอง ถือว่าคนเราทุกคนชอบทำงานอยู่แล้ว โดยลักษณะนิสัย และชอบทำด้วยใจรัก ด้วยความเบิกบานสำราญใจ ด้วยความสนุกสนาน เช่นเดียวกับการเล่น หรือการพักผ่อนหย่อนใจ เช่นเกี่ยวกับการเต้นระบำทำเพลง

ทั้งสองทฤษฎีนี้ นายแม็ค มีความเห็นว่า ทฤษฎีหลังได้ผลของงานดีกว่าทฤษฎีแรก หมายความว่าคนเราไม่ต้องควบคุม ปล่อยให้ทำงานเองตามใจชอบ พุดง่าย ๆ ให้เป็นนายแบบ พ่อพระ แล้วงานจะมีประสิทธิภาพมากขึ้น พุดแบบนี้ถ้านายแม็คมาเป็นหัวหน้างานในเมืองไทยสักพัก บางทีนายแม็คอาจต้องผูกคอตายสักวันหนึ่งเป็นแน่นอน

ภายหลังจากที่นายเร็กซ์ตัน แก่ศึกษาทฤษฎีของนายแม็คจบแล้ว แก่ก็มีความเห็น แบ่งรับแบ่งสู้ว่า ทฤษฎีแรกอาจได้ผลงานดีก็ได้ หรืออาจไม่ได้ผลงานเลยก็ได้ ทฤษฎีที่สองก็เช่นกัน อาจได้ผลดีและอาจไม่ได้ผล เมื่อพุดอย่างนี้แล้วแก่ก็ว่าของแก่ต่อไปว่า ธรรมดาหัวหน้างานนั้นเท่าที่แก่ได้ค้นคว้าทดลองมาแล้ว แบ่งออกเป็นพวกใหญ่ ๆ ได้ ๒ ประเภท คือ ประเภท ก. และ ข.

ประเภท ก. นั้นได้แก่หัวหน้างานที่ไม่เอาไหนเลย มีแบบฉบับอันเป็นของตนเอง แตกต่างกันดังนี้ คือ

แบบที่ ๑ เรียกว่าแบบหนีงาน (Deserter) เป็นผู้ขาดความรับผิดชอบในการงานทุกอย่าง ไม่สนใจในงานของตน และของลูกน้อง ไม่มีสัมพันธภาพ หรือมนุษยสัมพันธ์ กับผู้ร่วมงาน งานค้างกองท่วมหัว และทำให้งานอื่นที่เกี่ยวข้องด้วยหยุดชะงักโดยสิ้นเชิง

แบบที่ ๒ เรียกว่าแบบเผด็จการ (Autocrat) แบบนี้สั่งงานตะบันราษฎร ไม่ฟังเสียงลูกน้องจะคัดค้าน จะเห็นด้วยหรือไม่ ถือว่าเป็นเสียงนกเสียงกา เสียงกบเสียงเขียด อย่าไปฟังมันเลยนายแบบนี้ เขาว่า มุ่งแต่ความสำเร็จในงานแต่อย่างเดียว หากขาดมนุษยสัมพันธ์ ลืมคิดไปว่า “เราก็จิต คិតดูเล่าเขาก็ใจ” หรือลูกน้องมันก็มีหัวใจเหมือนกัน

แบบที่ ๓ แบบนี้เรียกว่าแบบพ่อพระ (Missionary) หัวหน้าแบบนี้จะตุ้ต่าลูกน้อง สักหน่อย กลัวลูกน้องจะโกรธ กลัวลูกน้องจะเสียใจ กลัวสัมพันธ์ภาพระหว่างนายกับลูกน้องจะขาด จึงปล่อยให้ลูกน้องขึ้นหัวลงทางใดตามใจชอบ จะทำงานหรือไม่ทำก็ไม่ว่า มาทำงานสายสักกี่โมงก็ไม่ว่า ไม่มาเลยก็ไม่ว่า แต่ผลงานแหลกเสียยิ่งกว่าผงซุส ไม่ว่าจะตรวจงาน คำนไหนดรับรองว่าละเหะไปหมด แต่ลูกน้องรักและเรียก “พ่อพระ” หัวหน้าแบบนี้มุ่งถึงสัมพันธ์ภาพกับผู้ร่วมงานเหนือสิ่งอื่นใดทั้งสิ้น

แบบที่ ๔ แบบนี้เรียกว่าผู้ประนีประนอม (Compromiser) คือจะเอาทั้งงานและทั้งน้ำใจคน แต่บางทีมักจะปรากฏอยู่เสมอ ๆ ว่า งานกับน้ำใจนั้นขัดกัน ถ้าจะเอางานจะต้องเสียน้ำใจ ถ้าจะให้ได้น้ำใจก็ต้องเสียงาน หัวหน้านานจำเป็นจะต้องเลือกเอาอย่างใดอย่างหนึ่ง จะเอาทั้งสองอย่างไม่ได้ จำเป็นจะต้องตัดสินใจให้เด็ดขาดลงไปว่าจะเอาอย่างไหนแน่ หัวหน้านานแบบนี้ มุ่งหวังทั้งผลงานและสัมพันธ์ภาพอันดีกับผู้ร่วมงาน แต่ก็ไม่สามารถที่จะผสมผสานทั้งสองประการให้กลมกลืนกันได้ งานจึงไม่ค่อยได้ผล หรือมักจะล้มเหลวในที่สุด

หัวหน้านานทั้ง ๔ ประเภทนี้ เขาว่าจัดอยู่ในประเภทไม่เอาไหน หรือไม่ได้ความ การงานไม่ก้าวหน้า ขาดประสิทธิภาพ ผลของงานอยู่ในระดับต่ำ

ประเภท ข. หัวหน้านานที่ดี ทำงานได้ผล มีความก้าวหน้าในการงาน และได้ผลงานอยู่ในระดับสูงนั้น นายเรีตตันแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท เช่นเดียวกัน คือ

แบบที่ ๑ เรียกว่า หัวหน้านานตามระเบียบ (Bureaucrat) หัวหน้าประเภทนี้ รักษากำหนดกฎเกณฑ์ ระเบียบแบบแผนในงานโดยเคร่งครัด ไม่ยอมให้ตนเองหรือลูกน้อง ออกนอกกฎเกณฑ์หรือระเบียบแบบแผนใดๆ เป็นอันขาด หัวหน้านานแบบนี้ไม่ค่อยสนใจกับลูกน้องในทางสัมพันธ์ไมตรีเท่าใดนัก แต่ก็มักจะประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานตามคำสั่ง กฎเกณฑ์ และระเบียบแบบแผน อย่างเคร่งครัด

แบบที่ ๒ หัวหน้าแบบผู้เผด็จการที่มีกุศโลบาย (Benevolent Autocrat) หัวหน้าแบบนี้มุ่งถึงผลงานเป็นสำคัญเหนือสิ่งอื่นใด ทำงานอย่างมั่นคงแน่นอน และเด็ดขาด ไม่โลเล เหลาะแหละ และมักจะประสบผลสำเร็จก้าวหน้าในการงานอยู่เสมอไม่ผิดพลาด หัวหน้าประเภทนี้มีทั้งกุศโลบายและศิลปะในตนเอง ทั้งนี้ เพราะมีทั้งความรู้ และประสบการณ์ ในงานนั้น ๆ เป็นอย่างดี สามารถโน้มน้าวหรือชักจูงใจให้ผู้ร่วมงานและลูกน้องทำงานต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมายตามที่ตนต้องการได้เสมอ หัวหน้าประเภทนี้ มีคุณภาพและความสำเร็จในงานสูง

แบบที่ ๓ หัวหน้าแบบก้าวหน้าหรือนักพัฒนา (Developer) หัวหน้าแบบนี้ไม่ชอบวิธีเผด็จการรุนแรง แต่ทำงานโดยละมุนละม่อม เป็นที่เชื่อถือไว้วางใจแก่ผู้ร่วมงาน และสามารถเกลี้ยกล่อมผู้ร่วมงานให้เกิดความเลื่อมใสได้เป็นอย่างดี ไม่น้อยไปกว่า ๒ ประเภทแรก

แบบที่ ๔ เรียกว่า หัวหน้านักบริหาร (Executive) หัวหน้าแบบนี้ก็เป็นแบบที่อีกแบบหนึ่ง ที่มีความกระตือรือร้นเอาใจใส่ในงาน มีความริเริ่ม ตลอดจนติดตามผลงาน ให้มีความก้าวหน้าอยู่เสมอ สนใจวิชาการใหม่และปรับปรุงตนเองให้เหมาะสม ผลงานอยู่ในระดับสูง

หัวหน้างานทั้ง ๔ แบบนี้ ถึงแม้จะดีก็ตาม นายเร็กซ์ตัน ก็ยังว่าไม่มีแบบไหนที่จะดีที่สุดไปได้ จนกว่าจะใช้แบบนั้น ๆ ให้ถูกต้องกับเหตุผล ตน ประมาณ กาลเวลา บุคคล สถานที่ประชุมชน พุท้ง่าย ๆ ว่า ถ้าใช้ให้เหมาะกับสัปปริสธรรม ๗ ถึงจะดีแน่ ความจริงนายเร็กซ์ตันแกก็ไม่ได้เรียนธรรมะทางพุทธ แต่ทำไมแกจึงเอาหัวหน้า ๔ แบบของแกมาใช้กับ สัปปริสธรรม ๗ ก็ไม่รู้เหมือนกัน

อย่างไรก็ตาม เชื่อว่าหัวหน้าที่ดีนั้นจะต้องรู้จักดัดแปลงแก้ไขแบบวิธีการของตน ให้เหมาะสมกับสถานการณ์นั้น ๆ จึงจะเรียกได้ว่าเป็นหัวหน้าที่ดี ฝรั่งเชื่อว่าหัวหน้าที่ดีจะต้องมี Style Flexibility

เมื่อประมาณ ๑,๘๐๐ ปีเศษมาแล้ว กุญแจ นักปราชญ์แห่งราชสำนักพระเจ้าเหียนเต้ ได้บรรยายคุณลักษณะของโจโฉว่า เป็นหัวหน้าที่ดีเพราะมีคุณสมบัติ ๑๐ ประการ ส่วน อ้วนเสี้ยว เป็นหัวหน้าที่เลวและมีโทษสมบัติ ๑๐ ประการ เช่นเดียวกัน ซึ่งได้พรรณนาไว้ในหนังสือสามก๊ก ดังต่อไปนี้

“ก๊วยเกะ จึงว่าท่านจะชนะสิบประการนั้นคือท่านมิได้ถือตัว ถึงจะทำการสิ่งใด ถ้าผู้น้อยจะขัดท่านว่าผิดและชอบท่านก็เห็นด้วย ประการหนึ่งนำใจท่านโอบอ้อมอารีต่อคนทั้งปวง แล้วจะทำการสิ่งใดก็ถือเอารับสั่งพระเจ้าเหียนเต๋เป็นประมาณ คนทั้งหลายก็ยินดีด้วย ประการหนึ่งท่านว่าจะว่ากล่าวสิ่งใดก็สิทธิ์ขาดมีสง่า คนทั้งปวงยำเกรงท่านเป็นอันมาก ประการหนึ่งท่านใจสัตย์ซื่อ เลี้ยงทหารโดยยุติธรรม ถึงญาติพี่น้องผิดก็ว่ากล่าว มิเข้าด้วยผู้ผิด ประการหนึ่งท่านจะคิดทำการสิ่งใด เห็นเป็นความชอบก็ตั้งใจทำไปจนสำเร็จ ประการหนึ่ง ท่านจะรักผู้ใดก็รักโดยสุจริตมิได้ล่อลวง ประการหนึ่ง ท่านเลี้ยงคนซึ่งอยู่ใกล้กับอยู่ไกล ถ้าดีแล้วเลี้ยงเสมอกัน ประการหนึ่ง ท่านคิดการหนักหน่วงให้แน่นอนแล้วจึงทำการ ประการหนึ่ง ท่านจะทำการสิ่งใด ก็ทำตามธรรมนิยมโบราณ ประการหนึ่ง ท่านชำนาญในกลสงคราม ถึงกำลังข้าศึกมากกว่าท่าน ๆ ก็คิดเอาชนะได้ เป็นสิบประการ

ฝ่ายอ้วนเสี้ยว จะแพ้ท่านสิบประการนั้น คือ อ้วนเสี้ยวเป็นคนถืออิสริยยศ มิได้เอาความคิดผู้ใด ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวเป็นคนหยาบช้าทำการโดยโวยหาร ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะว่ากิจการสิ่งใดมิได้สิทธิ์ขาด ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวเห็นแก่ญาติพี่น้องของตัว มิได้ว่ากล่าวตามผิดและชอบ ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะคิดการสิ่งใดมักกลับเอาดีเป็นร้าย เอาร้ายเป็นดี มิได้เชื่อใจของตัว ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะเลี้ยงผู้ใดมิได้ปกติ ต่อหน้าว่ารักลับหลังว่าชั่ว ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวมักรักคนชก ซึ่งประสมประสาน ผู้ใดห่างเหินถึงชื่อเสียง ก็มีใจชัง ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวกระทำความผิดต่างๆ เพราะฟังคำยุยง ประการหนึ่ง อ้วนเสี้ยวจะทำการสิ่งใดเอาแต่อำเภอใจ มิได้ทำตามอย่างธรรมเนียมโบราณ อ้วนเสี้ยวมิได้รู้ในกลศึก แต่มักพอใจในการทำศึกล่อลวง จะชนะก็ไม่รู้จะแพ้ก็ไม่รู้ เป็นสิบประการ”

เมื่อท่านได้อ่านเรื่องนี้โดยตลอดแล้ว ท่านชอบหัวหน้าแบบไหน แบบเจ๊ก หรือแบบฝรั่ง ก็จงเลือกเอาตามอัธยาศัยเถิด

งานคือเงิน เงินคืองาน บันดาลสุข

โดย เทียน สุพยากรณ์

เงินเป็นปัจจัยสำคัญที่จะพัฒนาประเทศ ประเทศไทยขาดเงิน ประเทศนั้นก็ขาดงาน ประเทศใดมีเงิน ประเทศนั้นก็มีการพัฒนาประเทศได้ตั้งแรมสิบ

แม้ว่าจ้าง กับ ลูกจ้าง ก็เช่นเดียวกัน ถ้าเงินดี งานก็ดี เงินไม่ดี งานก็ไม่เดิน
ทั้งสุภาษิตว่า

เงินดี	งานเดิน	เงินเกิน	งานวิ่ง	เงินหนึ่ง	งานหยุด
เงินคุด	งานชัก	เงินยัก	งานยอก	เงินมอด	งานมั่ว
เงินช่วย	งานชู	เงินอยู่	งานยัง	เงินพัง	งานเพ
เงินเซ	งานล้ม	เงินจม	งานจอก	เงินมอด	งานมั่ว
เงินรว	งานราย	เงินไถ	งานถู	เงินชู	งานเชิด
เงินเท	งานทุล	เงินชุ่น	งานช้อง	เงินหมอง	งานมัว
เงินชั่ว	งานชัง	เงินจ้ง	งานจริง	เงินสิง	งานสู้
เงินจู้	งานโจมตี	เงินล้ม	งานลอย	เงินถอย	งานท้อ
เงินจ้อ	งานงาม	เงินจ้ำ	งานจี้	เงินมี	งานมา
เงินว่า	งานวอน	เงินจร	งานจาก	เงินมาก	งานมอง
เงินส่อง	งานใส	เงินไผ่	งานผ่น	เงินยัน	งานยืน
เงินฟัน	งานเพื้อ	เงินเลอะ	งานลบ	เงินจบ	งานจอก

จอก.....จอก.....จอก.....

คำผวน

โดย เรืองอุไร กุศลาลัย

เรื่องของ “คำผวน” นี้ ถ้าท่านเปิดพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถานจะพบว่า “ผวน เป็นคำกริยา แปลว่า หวน กลับ” ในพจนานุกรมบอกไว้เพียงเท่านี้ แต่ความจริงแล้วคำผวนเข้ามามีอิทธิพลอยู่ในภาษาของเราอย่างมากมายทีเดียว จะเห็นได้ว่าเมื่อมีใครพูดอะไรออกมาสัก ๒ - ๓ คำแล้วเกิดทำท่าเหมือนนึกอะไรขึ้นมาได้ และคนอื่นก็ยิ้มกันบ้าง หัวเราะกันบ้าง บางทีถึงซำก้นนั่นแหละ จึงนึกขึ้นมาได้ว่า อ้อ ! นี่มันเป็นคำผวน !

เรื่องของคำผวน เป็นเรื่องเกี่ยวกับความรู้ทางภาษาไทยอย่างหนึ่ง กล่าวคือ เป็นคำสับเสียง ระหว่างคำหรือพยางค์ ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้เสมอไม่ว่าจะโดยบังเอิญลื่นไปพัวพัน หรืออาจจะโดยเจตนา คือตั้งใจพูดก็ได้ เช่นพูดว่า **ทางตะหวิด** แทนที่จะพูด **ติดตะหวาง** หรือพูดว่า **มาลันดูแก** ในความหมายว่า มาแลกดูกัน คือต่างฝ่ายต่างก็จ้องมองกัน หรือพูดว่า **พักรบ** แทนคำว่า **พบรัก** **ลักพา** แทนคำว่า **ลาพัก** เป็นต้น จะพูดเชิงที่เล่นที่จริงอย่างไรแล้วแต่ จะหมายความกล้วยๆ กับเมื่อจบการเล่าเรื่อง เด็กๆ ก็มักจะพูดว่า **จันกบ** (จบกัน) หรือ **แจ้วหลบ** (จบแล้ว) บางทีกลายเป็น **แจ้วหลบ** ก็มี

แต่ถ้าจะอธิบายต่อในด้านความรู้ทางภาษาไทยที่เป็นเชิงวิชาการ ก็เห็นจะต้องว่า คำผวน คือคำที่เมื่อตัวคำสับเสียงกลับแล้ว ถ้าไม่ใช่เพื่อความขบขัน หรือเพื่อให้ขบคิดแล้ว ก็เห็นจะเพื่อให้กลายเป็นคำที่ผู้พูดคิดว่าพอจะหลีกเลี่ยงให้พ้นจากความควร หรือไม่ควรได้ เพราะคำจำพวกนี้ส่วนมากผวนแล้วกลายเป็นคำที่มีสำเนียงหรือความหมายหยาบ ซึ่งเป็นที่นิยมของผู้มีนิสัยหยาบโลน คำชนิดนี้ในสมัยก่อน หรือคะเนง่าย ๆ ตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และรัชกาลแล้ว เราจะพบว่าภาษาไทยในสมัยรัชกาลที่ ๔ อันเป็นสมัยที่ถือหลักภาษากันอย่างเข้มงวดนัก ผู้หลักผู้ใหญ่ตลอดจนถึงครูบาอาจารย์ย่อมคอยห้ามปรามเด็กหรือศิษย์หาของตน มิให้ใช้คำพูดชนิดนี้ทั้งในการพูดและการเขียน นอกจากนี้ยังได้สุ่คอยแนะนำสั่งสอนให้ใช้คำอื่นแทน รู้สึกว่าถือกันเป็นระเบียบที่จะต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดทีเดียว ยิ่งใน

ทางราชการด้วยแล้วยิ่งกวักชันที่สุด ถึงกับมีข้อบัญญัติตราขึ้นไว้เป็นหลักฐานเนื่องด้วยการใช้คำพหูพจน์นี้

ข้อพระราชบัญญัติเหล่านั้น มักบอกหัวข้อเรื่องประกาศให้ใช้คำต่าง ๆ ไว้ในเบื้องต้นแล้วก็บอกว่าประกาศมา ณ วันอะไร เดือนอะไร ขึ้นแรมกี่ค่ำ ปีมะอะไร ศกไหน แล้วจึงลงท้ายว่า ประชุมประกาศรัชกาลที่ ๔ ภาค ๕ ส่วนมากมักจะเป็นปีมะแม พ.ศ. ๒๔๐๒ (ประมาณ ๑๐๐ ปีเศษมาแล้ว) ปีวอก พ.ศ. ๒๔๐๓ และปีระกา พ.ศ. ๒๔๐๔ ปรากฏว่าในรัชสมัยนั้น มีผู้เรียนวิชาหนังสือไทยกันแพร่หลายยิ่งขึ้น มีการคัดลอกตำรับตำราขนบธรรมเนียมแบบแผน ตลอดจนคำพิพากษาต่าง ๆ ลงในสมุดไทยกันมากขึ้นกว่าแต่ก่อน แม้ในด้านการคัดลอกวรรณกรรมไทยก็เริ่มแพร่หลายมากในรัชกาลนี้ เช่นในหนังสือพระราชพงศาวดาร มอญ พม่า ซึ่งปรากฏในตอนต้นเรื่องว่าเป็นหนังสือที่แปลและเรียบเรียงขึ้นเมื่อจุลศักราช ๑๒๑๙ (ตรงกับพุทธศักราช ๒๔๐๒ ที่กำลังกล่าวถึงอยู่พอดี) โดยพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในหนังสือนี้ มีข้อความแห่งหนึ่ง ที่จำเป็นต้องใช้คำผวน แต่ผู้เรียบเรียงได้พยายามเลี่ยงโดยหาคำอื่นมาใช้แทน

คำแทนนั้นเป็นเครื่องส่อให้ทราบได้ทีเดียวว่า ในสมัยนั้นช่างกวักชันเรื่องคำผวนกันเสียจริง ๆ เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้เห็นข้อความที่ซ้ำพเจ้า (ท่านผู้เขียนเดิม คือ ท่านอาจารย์คุณหลวงอรรถโยธินปรีชา บ้านอำเภอดุสิต จังหวัดพระนคร) กล่าวถึงนั้น ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจชัดเจนก็ จึงได้คัดข้อความตอนนั้นจากพงศาวดารมอญเรื่องราชาราชมาลงไว้ในที่นี้ ดังต่อไปนี้

“ครั้นถึงเวลากลางวัน พอหญิงมีครรภ์คนหนึ่งเดินมาริมหลุม คนทั้งปวงพร้อมกันว่าได้ฤกษ์แล้วก็ผลักหญิงนั้นลงในหลุมเสาเอก แล้วชักเชือกที่ผูกปราสาทให้ขาด เสาปราสาทนั้นก็ลงไปในหลุมทับสตรีมีครรภ์นั้นตาย โลหิตสตรีนั้นกระเด็นขึ้นมากลายเป็นอสรพิษ สัตว์สองหน อสรพิษเจ็ดตัวนั้นตายอยู่ที่ริมปากหลุม อสรพิษตัวหนึ่งเลื้อยไปข้างทิศตะวันตกแล้วจึงตาย”

ท่านอาจารย์คุณหลวงอรรถโยธินปรีชา ได้กรุณาอธิบายด้วยคำ “สัตว์สองหน” ซึ่งปรากฏอยู่ในข้อความที่คัดมานี้ เป็นพยานที่แสดงให้เห็นว่า ในสมัยนั้นกวักชันเรื่องคำผวน

กันเพียงไร คำว่า “สัตว์สองหน” ก็คือ “แปดตัว” นั้นเอง แต่คำว่าแปดตัวใช้ไม่ได้ เพราะเป็นคำพวน จึงต้องเลียง หากจะเลียงเป็น “สี่คู่” ซึ่งไม่สู้จะเรื่อว่าเหมือน “สัตว์สองหน” ก็ยังใช้ไม่ได้ก็อยู่ดี เพราะเป็นคำพวนเหมือนกัน หวังว่าท่านผู้อ่านคงทราบแล้วว่า “สี่คู่” จะพวนเป็นอะไร ถ้ายเหตุฉะนั้นจึงมีแต่ สัตว์สองหน เท่านั้นที่ใช้ได้ คุณเกิดท่าน ความคิดมากเกินไปในสมัยก่อนเป็นเช่นนี้เอง !

แต่สมัยนี้ เมื่อกล่าวโดยทั่วๆ ไปแล้ว เรื่องคำผวนเราไม่ใคร่จะเอาใจใส่กันเท่าใดนัก แม้ในทางราชการก็เช่นเดียวกัน คาดว่าในกาลต่อไปถ้าไม่รักษาเรื่องนี้ไว้โดยวิธีใดวิธีหนึ่ง ก็น่าเกรงว่าจะค่อยเสื่อมสูญไปทุกที และในที่สุดคนรุ่นหลังๆ จะไม่รู้สึกรู้สีกในคำผวนนี้ว่าเป็นเรื่องที่ควรจะต้องระวังอย่างไร หรือจะไม่รู้จักเอาเสียเลยก็แทบจะว่าได้ ที่กล่าวมาอย่างยืดยาวเช่นนี้ ก็มีใช้เพื่อจะรักษาเรื่องคำผวนมิให้สาปสูญไปเสียเลยทีเดียว แต่เพื่อเป็นประโยชน์แก่ท่านผู้ใฝ่ใจในเรื่องนี้ และเพื่อเพื่อนครูอาจารย์และนักเรียนจะได้รู้จักคำชนิดนี้ อย่างน้อยก็ได้ทราบว่าเป็นสมัยหนึ่งเรื่องคำผวนนี้ เป็นเรื่องที่เคยถือกันอย่างเคร่งครัด

ท่านอาจารย์คุณหลวงอัคตโยธินปริชา ได้กล่าวไว้ในหนังสือ “คติภาษาไทย” ว่าวิธีสังเกตคำผวนนั้น ในหนังสือเรื่องหนึ่ง (เสียใจที่ท่านไม่ได้บอกไว้ว่าเรื่องอะไร) ได้วางเป็นระเบียบไว้อย่างเรียบร้อย แต่หนังสือเล่มนั้นมีย่อยจะแพร่หลาย ไม่ยังประโยชน์ให้สำเร็จทั่วไป ผู้เขียนจึงคิดว่าถ้าได้นำลงไว้ในที่นี้ จะได้เป็นอันช่วยกันประกาศให้แพร่หลายยิ่งขึ้น จึงขอคัดมาลงไว้ดังต่อไปนี้

๑. คำในพวกที่มีสำเนียงเป็นสระอึ เช่น ตี ตี หวี ผี สี ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำพวกที่มีสำเนียงเป็นตัว ห, ฮ เข้ามาติดต่อข้างหน้า หรือข้างหลังคำนั้นได้
๒. คำจำพวกสระอะ มีตัวสะกด เช่น กัก ถัก ลัก หัก ผัก ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำพวกที่มีสำเนียงเป็นตัว บ เข้ามาติดต่อข้างหน้าหรือข้างหลังคำนั้น
๓. คำจำพวกสระออ มีตัว ก สะกด เช่น ออก กอก บอก ดอก ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำพวกที่มีสำเนียงเป็นตัว ถ, ท เข้ามาติดต่อข้างหน้าหรือข้างหลังคำนั้นได้
๔. คำจำพวกสระอุ ที่มีตัว ค, สะกด เช่น อุด ปุด กูด บุด ฯลฯ จงระวังอย่าให้มีคำพวกที่มีสำเนียงเป็นตัว ต เข้ามาติดต่อข้างหน้าหรือข้างหลังคำนั้นได้

๕. คำจำพวกสระเอะ ที่มีตัว ท สะกด เช่น เล็ก เจ็ด เต็ก เอ็ก ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำพวกนี้มีสำเนียงเป็นตัว ย เข้ามาติดต่อข้างหน้าหรือข้างหลังคำนั้นได้

๖. คำจำพวกสระแอะ ที่มีตัว ท สะกด เช่น แดก แปะ แผก แรก ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำพวกนี้มีสำเนียงเป็นตัว ต เข้ามาติดต่อข้างหน้าหรือข้างหลังคำนั้นได้

๗. คำจำพวกสระอัว ที่มีตัว ย สะกด เช่น พวย มวย รวย ค้วย ฯลฯ จงระวังอย่าให้คำพวกนี้มีสำเนียงเป็นตัว ข, ก เข้ามาติดต่อข้างหน้าหรือข้างหลังคำนั้นได้

ข้อทั้งเจ็ดนี้ เป็นวิธีสังเกตคำพวน เป็นหลักที่วางไว้โดยทั่วๆ ไป และเป็นระเบียบที่ผู้สนใจควรสำเนียงไว้ จริงอยู่ข้อทั้งเจ็ดนี้ ถ้าเราถืออย่างเคร่งครัด จะได้รับความอึดอัดใจมิใช่น้อย และจะทำให้ภาษาของเราแคบเข้าด้วย แต่ข้อนี้ถ้ารู้จักเลี่ยงในข้อที่ควรจะเลี่ยงได้ รู้จักผ่อนผันในทางที่พอจะผ่อนได้ ก็คงไม่เป็นไร แต่ขอให้รอบคอบสักหน่อยก็แล้วกัน

ในที่สุด ท่านอาจารย์คุณหลวงอรรถโยธินปรีชาได้กรุณายกเอาคำพวนที่ต้องใช้กันอยู่เสมอๆ ซึ่งจำเป็นจะต้องเลี่ยง เพราะสามารถเลี่ยงได้ ถ้าขึ้นไม่เลี่ยงก็ดูจะเป็นความเสียหายแก่ภาษาไทยอยู่ไม่น้อยเหมือนกัน คำที่ท่านยกมานั้นมีอยู่ ๑๐ คำ เห็นสมควรให้ท่านผู้อ่านได้พลอยทราบเพื่อเป็นความรู้ด้วย คือ

๑. ทากแตก	ควรใช้คำว่า	ผิงแตก
๒. คนป่วย	„	คนเจ็บ คนไข้
๓. คุณสวย	„	คุณงาม
๔. คุณท้าว	„	คุณอีกคนหนึ่ง
๕. สี่हन	„	สี่กรัง สี่กราว
๖. สี่แห่ง	„	สี่ตำบล
๗. เจ็ดอย่าง	„	เจ็ดประการ เจ็ดสิ่ง เจ็ดชนิด
๘. แปะตัว	„	สี่ตัวสองหน
๙. สมควรท้าว	„	สมควรเถิด หรือจะปล่อยไว้หัวนๆ เพียงคำว่า สมควรเท่านั้นก็ได้

๑๐. เห็นควรท้วง เมื่อจะใช้คำนี้ลงไป ควรถามตนเองดูก่อนว่าไม่ต้อง
มีคำว่า “ท้วง” ใดหรือไม่ ถ้าได้ก็อย่าลืมเลย ปล่อย
ไว้เฉยๆ ดีกว่า

นอกจากนี้ ท่านยังเตือนว่า คำเหล่านี้มีใช้กันชุกชุม ควรระมัดระวังให้ดี ถ้ารู้สึก
ว่าคำใดเป็นคำผวน และสามารถจะเลี่ยงได้ก็จงพยายามเลี่ยง แล้วหาคำอื่นมาแทนคำนั้น
อย่าใช้ทั้งๆ ที่เป็นคำผวนอย่างนั้นเลย หวังว่าเรื่องคำผวนตามที่อธิบายมาแล้วนี้ คงจะเป็น
ประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจและอำนวยความสะดวกตามที่คงความจำนงไว้ดังกล่าวแล้วข้างต้นนั้นตาม
สมควร และหลังจากเรื่องนี้ได้พิมพ์แพร่หลายออกไปใน “วารสารข้าราชการ” แล้ว ก็
หวังว่าเราคงจะได้ยินชื่อเรื่องสั้นสำหรับเด็กเรื่องหนึ่งว่า “เมื่อจ้อยเขี้ยว” หรือแม้แต่
“จ้อยเขี้ยว” และ “ไอ้จ้อยมันเขี้ยว” เป็นแน่ !

สถิติข้าราชการและนักเรียนในความดูแลของ ก.พ.

ศึกษา ณ ต่างประเทศ

โดย นายการเมือง

พ.ศ.	นักเรียนทุนรัฐบาล	ข้าราชการลาศึกษา	นักเรียนทุนส่วนตัว	รวม	
๒๔๙๔	๑๙๖	๙๐	๔๕๓	๗๓๙	
๒๔๙๕	๑๙๖	๑๑๑	๘๗๐	๑,๑๗๗	
๒๔๙๖	๒๑๖	๑๕๒	๑,๑๙๐	๑,๕๕๘	
๒๔๙๗	๓๓๓	๒๐๓	๑,๔๐๔	๑,๙๔๐	
๒๔๙๘	๒๔๗	๒๕๗	๑,๕๓๐	๒,๐๓๔	
๒๔๙๙	๒๗๔	๒๔๕	๑,๕๔๒	๒,๐๖๑	
๒๕๐๐	๒๗๗	๒๓๐	๑,๖๒๓	๒,๑๓๐	
๒๕๐๑	๒๙๗	๒๖๗	๑,๔๒๗	๒,๐๙๑	
๒๕๐๒	๒๗๔	๒๗๑	๑,๓๙๑	๒,๐๓๕	
๒๕๐๓	๒๓๐	๕๐๘	๑,๓๘๓	๒,๑๒๑	
๒๕๐๔	๒๐๔	๗๘๙	๑,๓๖๕	๒,๓๕๘	
๒๕๐๕	๒๐๘	๙๑๗	๑,๕๔๐	๒,๖๖๕	
๒๕๐๖	๒๑๔	๑,๐๕๕	๑,๗๓๒	๓,๐๐๑	
๒๕๐๗	๒๕๒	๑,๑๗๘	๑,๗๙๓	๓,๒๒๓	
๒๕๐๘	๒๔๘	๑,๑๑๗	๑,๗๖๔	๓,๑๒๙	
๒๕๐๙	๑๙๘	๑,๓๔๔	๑,๘๕๑	๓,๓๙๓	
๒๕๑๐	๑๘๓	๑,๔๖๑	๒,๓๑๖	๓,๙๖๐	

(เก็บจากจำนวนสูงสุดของแต่ละปี)

อนุนิชาข้าราชการ

ตอน : ข้าราชการไม่ควรมีลูกมีเมีย

โดย 'บุญ อินทรวีชา'

“ผู้ที่ตัดสินใจเข้าสู่ข้าราชการนั้น ถ้าไม่เป็นผู้จนด้วยเกล้า
หรือจนด้วยแต่้มแล้ว ก็เห็นจะเป็นพระผู้เสวยอุดมคติเป็นภักษาหาร
หรือมอบชีวิตเพื่อราชการเป็นชาติพลี “เป็นแน่แท้เทียว”

ถ้าไม่เอาหูไปนาเอาตาไปไร่เสียอย่าง ก็คงจะเคยได้สลับตลับรับฟังสรรพสำเนียงเยี่ยงนั้น
หลายคนกำลังจะเถียง และหลายคนก็ได้เถียงไปแล้วว่า ชอบแล้วควรแล้ว และไตร่ตรองดี
แล้ว ที่มารับราชการ ค่าที่งานราชการเป็นงานที่มีเกียรติ เป็นพวก White Collar* มีรายได้พอ
เลี้ยงตัว จะหวังมากอะไรในชีวิต เถียงคอเป็นเอ็นจนเมื่อยแล้วก็ทำท่าจะเบี่ยงตัวเข้าร้าน
กาแฟ เพื่อคัับอารมณ์ร้อน แต่จำต้องหยุดชะงักอยู่เพียงนั้น เพราะหนี้สินร้านนั้นไม่ได้จ่าย
มาหลายเดือนแล้ว ชื่นเข้าไปก็คงเสียเกียรติแน่

สองมือล้วงกระเป๋า สองเท้าก้าวก้มหน้าเดินหลบออกมา เสียงเหรียญสลุ๊งกระทบ
กันอยู่กรุกกริก ถ้าวรเมล์ยังเจ็ดสิบห้าสตางค์ ก็คงไม่แคล้วจะต้องเดินสำรวจฝุ่นกลับเคหา
เบียดมาในรตเมล์ที่คลั่งไปทั่วกลืนโคลและไอเหม็น ปรายตามองรถแก่งที่เฉียดไปมาอยู่สอง
ข้าง กัดฟันกรอด ๆ เหมือนจะบดความอากัปกัฏภาค ระทดท้ออยู่ในทรวงอกที่ยึดไม่ขึ้น
เสียงร่ำ ๆ อยู่ในทรวงครวญกับฟากฟ้า

“ทำให้ข้าฯ มาเกิด แล้วโยให้เมียหนึ่ง กับลูกหกมาเกิดด้วยเล่า”

ครวญกับฟ้าไปนั่งมองคุบ่าสองซัดขึ้นโทเกล้า ๆ ไปจนเลยป้ายที่ควรจะลง

มิพักต้องคุตัวอย่างขึ้นโทเกล้า ๆ และแก่ผู้นั้น มาตรองคุตัวอย่างง่าย จบปริญญาตรี
แล้วได้เงินเดือนสัก ๑,๑๕๐ บาท ถัวเฉลี่ยแล้วตกวันละ ๓๘ บาท กับเศษอีกสลึง หรือหาก

จะถัวเฉลี่ยรายชั่วโมง ทำงานวันละ ๗-๘ ชั่วโมง สัปดาห์หนึ่ง ๓๕-๔๐ ชั่วโมง (ไม่คิดวันหยุด) เดือนหนึ่งทำงาน ๑๔๐-๑๖๐ ชั่วโมง เฉลี่ยแล้ว บุคคลนั้นมีรายได้ชั่วโมงละ ๗-๘ บาท นี่เป็นรายได้ขั้นต่ำที่จะได้รับ แต่เมื่อหักโน่นหักนี้แล้วรายได้หรือ Income จริง ๆ แล้วก็น้อยกว่านี้

ถ้าว่าถึงรายได้สุทธิ ประมาณคร่าว ๆ วันละ ๓๕ บาทนั้นแล้ว พิจารณากันในแง่แรงงานแล้ว ก็คงพอกันกับกรรมกรจับกังที่ตลาดท่าเตียนหรือแม่ค้าหาบเร่ และรายได้เพียงวันละ ๓๕ บาท นั้น ถ้าสมมุติว่า บุคคลผู้นั้นเป็นครู สอนวันละ ๔ ชั่วโมง ค่าแรงงานตกชั่วโมงละ ๘ บาท ๗๕ สตางค์ ใคร่ครวญให้แน่นอนนักหนาถึงเพียงนี้ ข้าราชการชั้นตรีผู้จบปริญญาตรีนั้นคงจะประมาณกำลังในการจ่ายของตนได้ดี

ทีนี้ มาว่าถึงรายการอันจะพึงจ่าย ค่าเช่าบ้าน, ค่าน้ำ, ค่าไฟ, ค่าเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย, ค่าซักฟอก, ค่าอาหาร, ค่าเดินทาง, ค่าเครื่องใช้อันจำเป็นส่วนตัว, ค่าอุปโภคบริโภคอื่น ๆ, ค่าเที่ยวเตร่หาความบันเทิงและความสำราญ, ค่าเลี้ยงดูปู่เสื่อเพื่อนฝูง, ค่างานศพ, งานแต่งงาน, งานวันเกิด หรืองานสังสรรค์, ค่าจีปาดะ, ค่าร้อยละแปดพันเก้า สุกจะสาธยาย ฯลฯ ลองตรองดูทีไรว่า รายได้ หรือ Income ที่ได้จริงกับรายจ่าย หรือ Outcome อันพึงจ่าย นั้น พอเพียงกันหรือไม่ รู้สึกว่าคำตอบไปนี้ออกจะคันหูข้าราชการที่อยู่

“สิ้นเดือนเหมือนสิ้นใจ”

“ค้นเดือนปลายเดือนไม่จกกัน”

“กลางเดือนเหมือนกลางทะเลทราย”

“เงินเดือนเหมือนเงินดอน.”

เพื่อพิจารณาตาม Income และ Outcome ของข้าราชการนั้นแล้ว ก็คงเป็นเครื่องแสดงหยาบ ๆ ให้เห็นว่า หลวงท่านไม่ส่งเสริมให้ข้าราชการมีลูกมีเมียเป็นแน่ เพราะรายได้เพียงเท่านั้นจะพอยาไส้ตนเองไปสิบมือก็ทักยาก ดูเหมือนหลวงท่านจะส่งเสริมให้ข้าราชการผู้มีอุดมคติทั้งหลายเป็นผู้ละซึ่งกิเลสอันจะพึงเป็นห่วงมาผูกมัดรัดตัว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีลูกมีเมีย ก็ในเมื่อตนเองยังทำมาหากินพอเลี้ยงอาตมาได้เท่านั้น จะหาไหนพอไปเอื้อเฟื้อ

เจ๊จกานแก่ลูกสาวชาวบ้านที่ไม่ใช่ญาติโกโหติเกมานั่งแท่นเป็นเมีย เป็นแม่ (คุณ) และไอ้หนูตัวน้อย ๆ ที่ตั้งท่าจะคลานออกมาเป็นนายประจำบ้านได้อีก

ลองมาแจกันถึงผลเสียของลูกเมียต้องงานราชการดูทีไร

ประการแรก ลูกเมียมาเป็นห่วงผูกมัดมัดตัว ทำให้มีอาจท่วมท้นร่างกาย และจิตใจ เพื่องานราชการ อันเต็มไปด้วยอุดมคติอันได้เต็มทีเหมือนตอนหนุ่มแน่นเหมือนแต่ก่อน ไซ้ไร จะเกรงกลัวอะไรกับการงาน แต่คราวนี้มีลูกมีเมียแล้วต้องคิด ต้องเจียดเวลาราชการไปคึกคักสนปัญหาครอบครัว ทำให้สูญเสียเวลาราชการไปโดยใช่เหตุ

ประการที่สอง ลูกเมียมีส่วนให้การตกลงตัดสินใจผิดพลาดขาดความยุติธรรม คนนั้นก็พ่อเมีย, คนนั้นก็แม่เมีย, คนนั้นก็พี่เมีย, คนนั้นก็น้องเมีย, คนนั้นก็ญาติเมีย, คนนั้นก็เมีย, คนนั้นก็ลูก เฉพาะญาติโยมฝ่ายตนเองก็มีส่วนทำให้การตกลงตัดสินใจในหน้าที่การงานเสียอยู่ไม่น้อยแล้ว ยังจะต้องมาพิจารณาข้างฝ่ายลูกเมียอีก ความลำเอียง ยุติธรรมในหน้าที่การงานก็อาจจะต้องคุณด้วยสองหรือสาม

ประการที่สาม ลูกเมียมีส่วนส่งเสริมการคอร์รัปชัน ในเรื่องเวลาของราชการนั้นเป็นประการแรก ที่ว่าข้าราชการต้องมาใช้เวลาราชการตัดสินใจปัญหาครอบครัวหรือมีลูกมาหา มีเมียมาขอเงิน, มีญาติมาเยี่ยมยามถามข่าว น้าม้นรถหลวงก็อาจจะสิ้นเปลืองที่ต้องมาใช้จ่ายในการส่งลูกไปโรงเรียน, ส่งเมียไปทำงาน หรือไปเที่ยวสราญรมย์ตอนวันหยุด นอกจากนี้เมียก็ยังอาจรับของข้าวvey ค่าน้าร้อนน้ำชา หลังบ้านจากเสียใหญ่ ๆ เพื่อจะปั่นหัวให้ข้าราชการผู้นั้นสร้างรายการคอร์รัปชัน กล่าวคือ ให้ผัว คอร์รัปชัน ฝ่ายเมีย คอยรับฉันทจำนวนลูกและเมียมากขึ้น มักจะยังผลให้การคอร์รัปชันรุนแรงและใหญ่โตขึ้นด้วย (แปลก แต่ (อาจจะ) จริง)

ประการที่สี่ ลูกเมียมีส่วนจูงจูง หรือบงการให้ข้าราชการผู้นั้นต้องทำตามคำบัญชา หน้าที่ตำรวจนอกบ้านหรือจะระรานเท่าตำรวจในเรือน ซึ่งจะก่อให้เกิดภรรยาธิปไตยทั้งภายในบ้าน, นอกบ้าน, มีแต่ในวงราชการ หรือบางกรณีก็ถึงกับจะมีบทบาทเป็นผู้สั่งงานราชการแทนก็ (อาจจะ) มี นอกจากนี้ยังอาจจะอาศัยบารมีของผู้ผัวไปสร้างฤทธิ์เดชกับประ-

ชาชน (คำคำ ๆ) อันจะสร้างทัศนคติไม่ดีต่อข้าราชการผู้นั้นให้บังเกิดมีแก่ปวงประชานุ์แล้งใน
อก และขาดความเข้าใจในงานราชการอยู่ก่อนแล้ว

นอกจากที่กล่าวแล้วนี้ ประการย่อย ๆ ซึ่งก็อาจเป็นเรื่องใหญ่ก็ยังมี ดังเช่น ลูกเมีย
มีส่วนบั่นทอนสมรรถภาพในการทำงาน, บั่นทอนโอกาสและทางก้าวหน้าทั้งในงานราชการ
และโอกาสที่จะได้ไปศึกษาหาความรู้ต่อ (ต่างประเทศ); เพราะถ้าแม่ (คุณ) ไม่ได้ไปด้วยแล้ว
เป็นไม่ได้ไป (คงกลัวไปคว่ำเมียเห่หม่ม) สร้างภาระและความรับผิดชอบในหน้าที่ราชการให้เกิด
ขึ้นด้วย งานราชการของเมียก็จ่ายอมรับมาเป็นงานราชการของตัว มั่วกันไป

อันความยุ่งยาก วุ่นวาย และปัญหานานับประการ ของลูกเมียที่มีต่องานราชการ
ดังที่ได้จำระโนมาแล้งก็ (ไม่) ดี หรือที่มีได้บ้างเอ๋ยก็ (ไม่) ดี ล้วนแต่เป็นสิ่งที่ข้าราชการ
หนุ่ม (หรืออาจประยุกต์ได้กับข้าราชการสาว) จะได้คำวิติตรองดูให้ถ่องแท้เสียก่อน มิควร
ผลิผลามเยี่ยงข้าราชการ (แก่ๆ) ที่เสียทีเสียท่าไปแล้วซึ่งยากที่จะกลับตัว .พอคิดได้ก็ลูกหก
เข้าไปแล้ว หวานอมขมกลืนจนกว่าชีวิตจะหาไม่

หมอดูแม่น ๆ เขาบอกว่าหากจะมีลูกมีเมียสักก็คนดูได้จากลายมือตรงปุ่มนิ้วหัวแม่มือ
แต่ถ้าหากจะดูความยุ่งยากของลูกเมียที่มีต่อข้าราชการผู้ใด ให้ดูรอยย่นบนแผ่นหน้าผาก มี
หลายรอยก็แสดงถึงทุกขระทมอันมหันต์เท่านั้น ขอเรียนว่าอย่าจ้องส่วนนี้มากนักหากว่าข้าราชการ
ผู้อาภัพผู้นั้น อาภัพแม้กระทั่งเส้นผม และก็จะเห็นได้ว่าข้าราชการผู้เต็มไปด้วย **อุดมคติ**
นั้น จะ **อุดมคอดก** ในที่สุด

และด้วยเหตุที่ในเรื่องของรายได้อันพอเลี้ยงอาตมาเยี่ยงข้าราชการนั้น หลวงท่านคง
จะไม่ส่งเสริมให้มีลูกมีเมีย (หางอ้ม) ถึงเงินเดือนขึ้นปีละขั้นก็ยังไม่พอ เพราะลูกก็ออกมา
ปีละคน เลี้ยงไม่ไหวเป็นแน่แท้เทียว ดังนั้น คติที่ข้าราชการไทย (หนุ่ม) ควรจะได้สำเหนียก

ลูกข้าราชการ เหมือน ห่วงผูก สอ

เมียข้าราชการ เหมือน ห่วงผูก สอก

หลานข้าราชการ เหมือน ห่วงผูก เสียบ

เหลนข้าราชการ เหมือน ห่วงผูก ศพ

***หมายเหตุ:** ข้าราชการไทย (หนุ่ม) ผู้ฝ่าฝืนข้อเสนอนะอันนี้ คิดจะมีเมียก็ขอให้ดูให้ดี เพราะ
มีเมียดี เหมือนมีทรัพย์อยู่นับแสน และมีเมียเลว เหมือนมีเหวอยู่เต็มอก โอ้อนิจจา.

CHITCHAT (The use of UP)

โดย บัณฑิต ถิ่นพังกา

Lek : Well, Daeng, it's nice of you to have me to dinner. And I must say that your chicken curry was delicious. So were the other dishes. You probably saw that I **ate up** everything on my plate.

Daeng : My friend, I see that you are quite sincere because you have something to **back up** your words with. Now that we are full, we may **sit up** all night and talk.

Lek : Certainly. I want to **make up** for last Friday evening when I could be here for only a short time. You know I had to leave because my sister had asked me to help her **make up** before the play she was to take part in, and I myself had to **dress up** to go to the play too.

Daeng : Oh, I know that you didn't **make up** an excuse or anything. That night my parents were home early, and although I had started eating before they got home, they soon **caught up**. After the meal, I helped my sister with her homework. She was very delighted that she could finally **catch up with** the rest of the class.

เด็ก : แดง คุณนะก็เหลือเกินที่ให้คุณมารับประทานอาหารด้วย ผมต้องบอกว่าแกงไก่ของคุณอร่อยมาก อย่างอื่นก็อร่อย คุณก็คงจะเห็นแล้วว่าผมรับประทานหมดทุกอย่าง

แดง : อ้อ ผมเชื่อว่าคุณพูดด้วยใจจริง เพราะคุณมีสิ่งสนับสนุน คำพูด ขณะนี้เราอิ่มแล้ว จะนั่งอยู่ให้ทั้งคืนและคุยกันก็ได้

เด็ก : ได้สิ ผมอยากจะให้ชดเชยกับคำวันศุกร์ที่แล้ว ซึ่งผมมาอยู่ได้เพียงประเดี๋ยวเดียว คุณก็รู้ว่าผมต้องไป เพราะน้องสาวขอให้ช่วย แต่งหน้าก่อนการแสดงละครที่เธอร่วมแสดงด้วย และผมเองก็ต้อง แต่งชุด ไปดูละครด้วย

แดง : ใช่ ผมรู้ว่าคุณไม่ได้สร้างข้อแก้ตัว หรืออะไรทำนองนั้นหรอก คินนั้น คุณพ่อคุณแม่กลับบ้านเร็ว และถึงผมรับประทานไปก่อนท่านมาถึง ท่านก็ตามทัน หลังอาหาร ผมช่วยน้องสาวเรื่องการบ้าน เธอตั้งใจมากที่สุดในที่สุดเธอ ตามทัน นักเรียนคนอื่น ๆ ในชั้น

Lek : This business of homework **came up** in my class today. Our teacher remarked that some of the students had not done their homework. One of the kids **came up with** a suggestion that the teacher not look at a homework that is not turned in on time, but the teacher said he could not accept this.

Daeng : Homework can be fun, really. I always enjoy working on some arithmetic problems, **adding up** figures and things like that, you know. And I don't mind **digging up** some information for my history class from an encyclopedia either.

Lek : It's also fun to **draw up** a plan for a project and then follow the plan through to see how it **ends up**. Sometimes I work late into the night. My mother usually has something for me to eat. She does not listen when I tell her, "Please don't **wait up**, mother dear."

Daeng : My mother is also good at **staying up** late. She would sit in the front room reading or knitting, especially when my father comes home late. The moment she hears the car **draw up**, she hurries outside to greet Father. If we children are not in bed yet, we would **be drawn up** waiting to serve him.

เล็ก : เรื่องการบ้านนี่ เป็นที่พูดกัน ในชั้น
ผมวันนี้ ครูของเราปรารภว่านักเรียน
บางคนไม่ทำการบ้าน พวกเราคนหนึ่ง
เกิดมี ข้อเสนอ ขึ้น ว่าครูอย่าตรวจ
การบ้านที่ไม่ส่งตามเวลา แต่ครูบอก
ว่าอย่างนั้นท่านยอมรับไม่ได้

แดง : การบ้านเป็นเรื่องสนุกได้เหมือนกัน
นา จริงๆ นะ ผมชอบแก้ปัญหาคณิต
เลขคณิต หาผลบวกของเลขหลาย
จำนวนและอะไรพวกนี้แหละ เรื่อง
เสาะหาความรู้ทางประวัติศาสตร์จาก
สารานุกรมผมก็ไม่รังเกียจเหมือนกัน

เล็ก : ที่สนุกอีกอย่างก็คือทำแผนโครงการ
สักอย่าง แล้วติดตามดูว่ามันไปลงเอย
อย่างไร บางที่ผมทำงานจนดึก คุณแม่
ผมมักจะมီးอะไรไว้ให้รับประทาน ท่าน
ไม่ยอมฟังเสียงเมื่อผมบอกว่า " แม่
ครับ อย่าเฝ้ารอผมเลย"

แดง : คุณแม่ผมก็อยู่ดึกเก่ง ท่านจะนั่งอยู่
ห้องหน้า อ่านหนังสือหรือไม่ก็ถัก
โดยเฉพาะเวลาที่คุณพ่อกลับดึก พอ
คุณแม่ได้ยินเสียงรถ หยุด ท่านก็รีบ
ออกไปรับคุณพ่อ ถ้าพวกเราลูกๆ
ยังไม่นอน เราจะเข้าแถวคอยรับใช้
ท่าน

Lek : I think you have a very nice father. I have never seen him get angry when he's **fed up with** something. Once he asked me to take a message to my father, and I didn't get it correctly, so the message I gave my dad was different from the one your father gave me. I'm sure your father knew I had **fouled** the thing **up**, but he only smiled when he saw me again.

Daeng : And another time he told an attendant at a gasoline station to **fill up** the gas tank of our car with a super gasoline, and that bum put some plain kind in instead. My dad just sat there and said, "Well, there's no use getting angry, son. If you take everything too seriously, you will one day **crack up**. Also, when a man's **grown up**, he must act his age."

Lek : But still there are quite a few irresponsible adults. They give a promise but don't **follow it up** with fulfilment. Some don't **follow up** thier work. They don't care whether it is good or not. They just get by day after day.

เล็ก : ผมว่าคุณมีคุณพ่อดีมาก ผมไม่เคยเห็นท่านโกรธเวลาท่าน **สุดจะทน** บางสิ่งบางอย่าง คราวหนึ่งท่านให้ผมนำความไปบอกคุณพ่อผม แต่ผมเข้าใจไม่ถูกต้อง ความที่ผมบอกคุณพ่อผมต่างกับที่คุณพ่อคุณสั่ง คุณพ่อคุณต้องทราบแน่่ว่าผม **ทำเรื่องให้เสียหาย** แต่ท่านก็ยิ้มๆ เท่านั้นเอง เมื่อท่านพบผมอีก

แดง : อีกคราวหนึ่ง ท่านบอกให้พนักงานที่สถานีบริการน้ำมัน **เติมน้ำมันพิเศษให้เต็ม** ถึงรถ แต่หมอนั้นเอน้ำมันชนิดธรรมดาเติมเข้าไป คุณพ่อก็นิ่งเฉยและกล่าวว่า "ไม่มีประโยชน์อะไรที่จะไปโกรธหรือกลูก ถ้าลูกเผลอเริ่ดไปเสียทุกอย่าง วันหนึ่งลูกจะ **เสียดสี** อีกอย่างหนึ่ง เมื่อคนเรา **โตขึ้น** แล้ว ควรจะทำตัวให้สมอายุ"

เล็ก : แต่ก็ยังมีผู้ใหญ่ที่ไม่มีความรับผิดชอบอยู่ เขาให้สัญญา แต่ไม่ **จัดให้** มีการสนองสัญญา ตามมา บางคนก็ไม่ **ติดตามดู** งานของตน เขาไม่สนใจว่างานดีหรือไม่ เขาอยู่ไปวันๆ วันแล้ววันเล่าเท่านั้นเอง

Daeng : Some old people are quite forward-looking, though. They **team up** with younger ones to get lots of things done. We should not **pass up** these oldsters when we are going to do something of importance. They have seen the world and have not let themselves lag behind. These are the old people who encourage children to **speak up** and be heard. They are not afraid of ideas, their own or other's. Who knows, when an idea **pops up**, even in a child's head, it may be a good one. If we let children think and speak up, they are likely to grow up to be thinking adults, which is the best you can expect of a man.

Lek : By the way, what happened at your club meeting today? I meant to go but it took me so long to **wind up** my work in the library that I had no time to **think up** some clever sentences for the game at the meeting. So I **made up** my mind not to **show up**,

แดง : แต่คนแก่บางคนก็เห็นการณ์ไกลนะ เขาร่วมกันกับ คนหนุ่มทำงานสำเร็จไปมาก เราไม่ควร ตัด คนแก่พวกนี้ ออกไปเสีย เมื่อเราจะทำงานสำคัญ คนแก่เหล่านี้ได้เห็นโลกมา และไม่ปล่อยตัวให้ล้าหลังเป็นคนแก่ที่หนุนให้คนหนุ่มเปิดปากและพูดแล้วมีคนฟัง คนแก่เหล่านี้ไม่กลัวความคิดของตนหรือของคนอื่นก็ตาม ใครจะรู้ได้ เมื่อเกิดมี ความคิด ปุบ ขึ้นมา ถึงจะเป็นของเด็ก ก็อาจดีได้ ถ้าเรายอมให้เด็กคิดและพูดออกมา เด็กก็จะโตเป็นผู้ใหญ่ที่คิด ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีสุดอันเราจะหวังเอาได้จากคน

เล็ก : เออเนี่ย ที่ประชุมชุมนุมของคุณวันนี้จะมีอะไรบ้างรึ ผมตั้งใจจะไป แต่ตั้งนานกว่าจะทำงานในห้องสมุดเสร็จสรรพ เลยไม่มีเวลา คิด ประโยคสวย ๆ ขึ้นไว้สำหรับไปเล่นกันที่ที่ประชุม ผมจึง ตกลงไม่ ไป (ปรากฏตัว)

Daeng : The meeting was a lot of fun. We played the sentence game that we had been told to prepare ourselves for. All of us stood in a circle with one in the middle of the circle. The guy in the middle **walked up** to one of us in the line, and said a sentence. The one spoken to would give another sentence that fitted in with the first sentence. If he could not supply a sentence, he would have to be in the middle of the circle. We went on and on. At the end we had some refreshment and chatted. We **broke up** at about six o'clock.

Lek : How's our new president? As good as when he was vice-president? I know he's good at **patching up** differences.

Daeng : He was magnificent today. All at the meeting agreed that they were glad to see him **move up**. And another thing, he has money.

Lek : That doesn't mean he must be good, though.

Daeng : Maybe not. But he surely can help some of us when we **are hard up**. You know it's comforting when you have money in your pocket and are able to **pay up** your debt. It's a good feeling not having to **cook up** a story to explain why you have no money. We can **pluck up** some courage when we **live up to** our words.

แดง : การประชุมกันสนุกมาก เราเล่นเกมประโยคตามที่ได้รับการบอกเล่าให้เตรียมตัวไว้ พวกเราทุกคนยืนเป็นวงกลม มีคนหนึ่งยืนอยู่กลางวง คนที่ยืนอยู่กลางวงเดินเข้าไปที่ใครคนหนึ่งในแถว และกล่าวประโยคๆหนึ่ง คนที่เขาเข้าไปพูดด้วยจะให้ประโยคอีกประโยคหนึ่ง ซึ่งเข้ากันกับประโยคแรก ถ้าเขาหาประโยคไม่ได้ เขาจะต้องอยู่กลางวง เราเล่นกันไปเรื่อยตอนท้าย เรามีเครื่องดื่ม และคุยกันเล็ก ประชุมราวหกโมง

เล็ก : นายกคนใหม่เป็นยังไง ดีเหมือนเมื่อเป็นอุปนายกไหม ผมรู้ว่าเขาเก่งทางไกลเกลี่ย ฝ่ายที่คิดเห็นไม่ตรงกัน

แดง : วันนี้เขาวิเศษมาก ทุกคนที่ไปประชุมเห็นพ้องกันว่า รู้สึกยินดีที่ได้เห็นเขาเลื่อนขั้นไป และอีกอย่างหนึ่ง เขามีเงิน

เล็ก : แต่ก็ไม่ใช่ว่าเขาจะต้องดีนะ

แดง : ก็อาจจะไม่ แต่เขาช่วยพวกเราบางคนได้แน่ เวลาเราไม่มีเงิน การมีเงินในกระเป๋านั้นทำให้อุ่นใจนะ จะจ่ายใช้หนี้ให้ครบเลยก็ได้ สบายใจดีเมื่อไม่ต้องกุเรื่องขึ้นมาอธิบายว่าทำไมจึงไม่มีเงิน เราพอจะรวบรวมความกล้าได้บ้าง เมื่อเราทำตาม ที่พูดได้

Lek : It certainly makes you feel good to know that you have some money **saved up** at the time a trouble in **looming up** ahead.

Daeng: I remember one time I went into a restaurant and ordered some food. Then luckily I discovered that I had no money on me. So I **called up** my brother in a hurry asking him to meet me at the restaurant. I can't tell you how relieved I was when I saw his car **pull up** in front of the establishment. I am sure quite a few people **looked up** in surprise as I ran gleefully out toward my brother.

Lek : What did your brother say when you **went up** to him?

Daeng: He said, "You're very lucky that I happened to be home when you called. Otherwise they might have had you **locked up** at the police-station." I told him I would like that very much because I would have time to **rest up**. When he heard this, he told me to **shut up**, and went on pointing out how hard life is in jail, that the food is bad and only vegetables that have **dried up** are used in the cooking. When the police have **rounded up** a large number of culprits, the jail is overcrowded. A prisoner must be overjoyed when he is told that he can **pack up** and leave jail.

เล็ก : ดีแน่ เวลาเมื่อเรื่องยุ่ง ก่อตัวอยู่เบื้องหน้า แล้วเรามีเงินเก็บอยู่บ้าง

แดง : ผมจำได้ ครั้งหนึ่งเข้าไปในร้านอาหาร และสั่งอาหาร แล้วก็โชคที่พบว่าไม่มีเงินอยู่กับตัว ผมจึงพูดโทรศัพท์ถึงพี่ชายโดยเร็ว พอให้เขาไปพบผมที่ร้านอาหาร บอกไม่ถูกหรอกว่าโล่งใจแค่ไหน เมื่อเห็นรถพี่ชายเข้าไปจอดหน้าร้าน คนหลายคนคงเงยหน้าขึ้นมองอย่างแปลกใจแน่ๆ เมื่อผมวิ่งออกไปหาพี่ชายอย่างลืบลืต

เล็ก : พี่ชายคุณว่าอะไรเมื่อคุณเข้าไปหา

แดง : เขาว่า "น้องนะโชคที่พี่อยู่บ้านตอนที่น้องพูดโทรศัพท์ไป มิฉะนั้น เขาคงเอาจ้องไปขังไว้ที่โรงพักแล้ว ผมบอกเขาว่าผมก็ชอบเพราะจะได้พักให้เต็มที่ พอพี่ชายได้ยินอย่างนี้ เขาบอกให้ผม หุบปาก และอธิบายต่อไปว่า ชีวิตในห้องขังลำบากเพียงไร ว่าอาหารก็เลวๆ ผักที่เหี่ยวแล้วเท่านั้น จึงนำมาปรุงเป็นอาหาร เมื่อตำรวจไปเที่ยวค้อนเอาผู้ต้องหาได้มากมาย ห้องขังก็แน่นจนล้น นักโทษคงแสนปลานปล้มเมื่อได้รับการบอกเล่าว่าให้จัดเข้าของให้เสร็จ และออกจากเรือนจำ

Lek : If people realise how precious freedom is, may be crime will **let up**. I think what we need is a sound system of education. When we educate our youth in the right way, it means we are **building up** a secure society of tomorrow. There will be no one who earns a living by **sticking up** other people and who sooner or later **ends up** in jail. Good education will **send people up** toward usefulness to their society. Really, we do need to **beef up** our educational system.

Daeng : Well, we've talked for some time now. Shall we **wash up** a little to refresh ourselves? A fresh mind **is** necessarily **tied up with** a fresh body, isn't it? And then we shall have some coffee. It'll **warm us up**.

Lek : I'm awfully glad that we can be together like this often. It's good to talk about things, to drink coffee together, to eat dinner together with a good friend like you. To **sum up**, friendship is a positive thing. It doesn't **stir up** troubles.

(After a wash)

เล็ก : ถ้าคนคิดได้ว่าเสรีภาพมีค่าเพียงไร การกระทำผิดกฎหมายก็อาจจะ **ซาลง** ผมคิดว่าสิ่งที่เราต้องการ คือ ระบบการศึกษาที่เหมาะสม เมื่อเราให้การศึกษากับเยาวชนอย่างถูกต้อง ก็หมายความว่าเรากำลัง **ปลูกสร้าง** สังคมที่มั่นคง **ขึ้น** ไว้สำหรับอนาคต จะไม่มีผู้ทำลายล้างชีพด้วยการ **สู้** คนอื่นและไม่ช้าไม่นานก็ต้องไปลงเอยอยู่ในคุก การศึกษาที่ดีย่อม **ส่งให้** คน **ขึ้น** ไปสู่ความมีประโยชน์ต่อสังคม จริงๆ นะ เราจำเป็นต้อง **ปรับปรุง** ระบบการศึกษาของเราให้ดีขึ้น

แดง : เออ เราคุยกันมาได้ครู่ใหญ่แล้วนะ เราจะ **ล้างหน้าล้างตา** เสียหน่อยไหมล่ะ จะได้สดชื่นขึ้น จิตใจที่สดชื่นต้อง **เกี่ยวโยงกัน** กับร่างกายที่สดชื่นไม่ใช่รี แล้วเราจะได้อิมกาแฟกัน กาแฟจะทำให้เรา **อุ่น** **ขึ้น**

เล็ก : ผมน่าจะใจจริงๆ ที่เราได้พบกันแบบนี้บ่อยๆ ได้คุยกันถึงเรื่องต่างๆ ได้ดื่มกาแฟด้วยกัน และรับประทานอาหารกับเพื่อนดีอย่างคุณ ล้วนแต่ทำให้เป็นสุข สรุปแล้ว มิตรภาพเป็นของมีคุณอย่างหนึ่ง ไม่ถือเรื่องยุ่ง

(ล้างหน้าแล้ว)

Daeng: Early in the evening, I felt like **throwing up** because I had eaten too much. But now I am hungry again.

Lek : Ah, this coffee does smell good. Look how it **puffs up** steam and smoke!

Daeng: It looks and smells good, doesn't it? By the way, Lek, the maid told me there was a call from your mother. She said she was sending the car to **pick you up**. The maid was going to come out to tell you, but your mother **hung up** before she could say anything more.

Lek : This is why I love my mother. I'm always careful not to become **mixed up** in a trouble. People see your bad points more readily than your good ones. And some of them like to **play up** others' mistakes too. Well, I hear somebody is **revving up** a car engine. Perhaps it's my driver. Yes, it is. I see the car now. Good-bye, Daeng. Thank you so much for everything.

Daeng: You're welcom. I'll see you again soon. Good-bye.

แดง : ตอนหัวค่ำนะ ผมรู้สึกเหมือนจะอาเจียน เพราะรับประทานอาหารมากเกินไป แต่ตอนนี้หิวอีกแล้ว

เล็ก : แหม กาแฟนี้หอมจริงๆ กุสึ ส่งไอส่งควัน ขึ้น ใหญ่

แดง : กูก็เข้าที กลิ่นก็หอมนะ นี่แน่ะ เล็กสาวใช้เขาบอกว่าคุณแม่คุณพ่อโทรศัพท์มาว่า ท่านส่งรถมารับคุณแล้วสาวใช้เขาจะออกมาบอกคุณ แต่คุณแม่คุณ วางหูเสียก่อนที่เขาจะพูดอะไรต่อไปอีก

เล็ก : นี่แหละ ผมจึงรักคุณแม่ ผมคอยระวังเสมอไม่ให้ไปพัวพันกับเรื่องยุ่งคนมองเห็นข้อเสียของคุณง่ายกว่าข้อดีและบางคนที่บอก ความผิดของคนอื่นขึ้นให้เป็นเรื่องใหญ่ เออ ผมได้ยินใคร เร่งเครื่องยนต์อยู่ อาจจะเป็นคนขับรถของผม ใช่แล้ว ผมเห็นรถละ ลาก่อน แแดง ขอบใจมากสำหรับทุกสิ่งทุกอย่าง

แดง : ไม่เป็นไร พบกันอีกเร็วๆ นะ สวัสดี

จดหมายถึงบรรณาธิการ

เรียน บรรณาธิการวารสารข้าราชการ

ขอได้โปรดกรุณาตอบให้ทราบทางวารสารข้าราชการดังนี้

๑. ปริญาแพทยศาสตร์บัณฑิต หลักสูตร ๖ ปี และได้ฝึกงานในอาชีพตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเป็นผลดีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๑ ปี จะบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนชั้นโท—อันดับโท ชั้นโท

๒. ในระหว่างฝึกงานหลังจากรับปริญาแล้ว ได้รับเงินค่าจ้าง หรือค่าตอบแทนเดือนละเท่าใด

สมาชิกวารสารข้าราชการ

ตอบสมาชิกวารสารข้าราชการ

๑. ผู้ได้รับปริญาตรีทางแพทยศาสตร์ ซึ่งมีหลักสูตรกำหนดเวลาศึกษาไม่น้อยกว่า ๖ ปี และได้ฝึกงานในวิชาชีพตามข้อบังคับของมหาวิทยาลัยเป็นผลดีมาแล้วไม่น้อยกว่าหนึ่งปี จะบรรจุได้ไม่สูงกว่าข้าราชการพลเรือนสามัญชั้นโท อันดับ ๒ ชั้น ๑,๖๐๐ บาท ตามกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๔๔๒ (พ.ศ. ๒๕๐๘) ข้อ ๕ (๔) (ข) ปรับเป็นอัตราเงินเดือนชั้นโท อันดับ ๑ ชั้น ๑,๗๐๐ บาท ซึ่งเป็นอัตราเงินเดือนตามบัญชีหมายเลข ๑ ท้ายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน (ฉบับที่ ๗) พ.ศ. ๒๕๑๐

๒. ระหว่างฝึกงานในปีแรกหลังจากที่ได้รับปริญาแล้ว ได้ทราบว่าทางมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์จ่ายค่าจ้างให้อัตราเดือนละ ๑,๔๐๐ บาท

ชูพงศ์ เสวตจินดา

แผนกคุณวุฒิ

สำนักงาน ก.พ.

สิงห์บุรี

๘ สิงหาคม ๒๕๑๑

เรียน ท่าน บ.ก. ที่เคารพ

ผมใคร่ขอแสดงความเห็นเกี่ยวกับเรื่องบำเหน็จบำนาญของข้าราชการ เพื่อจะได้เข้าสู่ผู้ใหญ่บ้างว่า ขณะนี้ผู้น้อยโดยเฉพาะข้าราชการตั้งแต่ชั้นตรีลงไปได้รับความเดือดร้อนในเรื่องค่าครองชีพแค่ไหน จะว่า ปรับเงินเดือนให้แล้วยังจะมาร้องแวกแหกกะเชือกอีกก็ตามที่ท่าน ยิ่งปรับก็ยิ่งแย่ เพราะของกินขึ้นราคาทุกวัน ข้าวสารเอ๋ย ถั่วเน่าเอ๋ย หมูเอ๋ย จีปาละขึ้นทั้งนั้น แล้วข้าราชการจะทำยังไงจึงจะพอกินพอใช้ในครอบครัว ยังมีลูกกำลังเล่าเรียนก็ยังชวนขายหยิบโน่นยืมนี้ให้วนวายไปหมด ครั้นจะไม่ให้ลูกเล่าเรียนก็จะกลายเป็นคนขัดขวางความเจริญก้าวหน้าของลูก เมื่อลูกโตไปหากินไม่ทันเขาเพราะขาดการศึกษา ก็จะต้องเสียใจ เมื่อเอาทางดีไม่ได้ก็เอาทางชั่วมันเลยหมดเรื่องไป ทั้งนี้ ผมจึงใคร่ขอสนับสนุนความคิดของทางราชการที่ริเริ่มจะให้มีการจ่ายบำเหน็จให้แก่ข้าราชการที่ยังรับราชการอยู่ เพื่อจะได้นำไปใช้หนี้สินหรือส่งเสริมการศึกษาของบุตร อันเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นมั่นคงให้แก่บรรดาข้าราชการขณะนี้ ดีกว่าจะจ่ายให้ในเมื่อถึงแก่กรรมเพราะผู้ตายไม่ได้รับประโยชน์อะไรเลย นอกจากผู้อยู่ทางหลังเท่านั้น

การจ่ายบำเหน็จให้แก่ข้าราชการดังกล่าวข้างต้นนี้ ผมเองไม่เห็นว่ ทางราชการจะได้รับความเสียหายแต่ประการใด มีแต่จะได้กำไร เท่าที่เห็น ๆ ปีหนึ่ง ๆ งบประมาณแผ่นดินต้องจ่ายเป็นบำนาญก็ร้อยละล้านบาท นอกจากนั้นยังค่าเล่าเรียน ค่ารักษาพยาบาล ก็ยังเบิกได้อีกด้วย ถ้ายังคงจ่ายบำนาญต่อไปอีก ๑๐-๒๐ ปี ข้างหน้างบประมาณแผ่นดินจะต้องจ่ายเป็นค่าบำนาญเกือบหมดเท่านั้น

ฉะนั้น ผมเห็นว่า ควรจะได้ตัดตอนจ่ายสักที โดยถือหลักว่า ข้าราชการผู้ใดทำงานมาเกิน ๒๕ ปีแล้ว จ่ายให้ไปตอนหนึ่ง โดยเอาเงินเดือนสุดท้ายคูณด้วยเวลาราชการ ๒๕ ปี ส่วนเวลาราชการที่เหลือเอาไว้รวมกับเวลาราชการตอนต่อไปจนครบเกษียณ ได้เวลาราชการเท่าใด ก็เอาเงินเดือนเดือนสุดท้ายคูณด้วยเวลาราชการ จ่ายตอนออกจากราชการ ข้าราชการจะได้สบายกันบ้าง ไม่ต้องคอยหลบหน้าเจ้านายทุกวันสิ้นเดือนตังเช่นทุกวันนี้

ขอประทานเสนอ

ขอแสดงความนับถือ

กระทรวงการคลังได้โปรดพิจารณาด้วย

สมาชิกเก่า

บ. ก.